

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bc. MARIE ŠTRBÁKOVÁ, DiS.

II. ročník – kombinované studium

Obor: Pedagogika – veřejná správa

Otevřená tvář policie – služba veřejnosti?
Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Holá, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci „Otevřená tvář policie – služba veřejnosti?“ vypracovala samostatně a použila pouze uvedených pramenů, literatury a právních předpisů platných k 15. 3. 2012.

V Olomouci dne 28. 3. 2012

.....

Podpis

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat PhDr. Lence Holé, PhD., za odborné vedení mé diplomové práce, poskytování cenných rad, její čas a ochotu. Dále mi dovolu poděkovat všem respondentům, kteří se zúčastnili provedeného výzkumu a v neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za trpělivost a oporu, kterou mi poskytovali po celou dobu studia.

Obsah

Úvod	7
1 Charakteristika základních pojmů	9
1.1 Policie České republiky	9
1.2 Veřejnost	10
1.3 Prevence – represe	12
1.4 Kriminalita	14
1.5 Community policing	16
2 Historický vývoj policie a vztahu k veřejnosti	18
2.1 Historický vývoj od vzniku ČR do konce 2. sv. v.	18
2.2 Historický vývoj od konce 2. sv. v. do roku 1994	22
2.3 Historický vývoj po roce 1994	26
2.4 Současné bezpečnostní sbory a služby v České republice	28
3 Community policing	32
3.1 Vznik a vývoj community policing	32
3.2 Model vstřícné policie	34

3.3	Zavádění prvků community policing do policejní praxe.....	37
3.4	Preventivní projekty community policing	39
4	Komunikace Policie ČR s veřejností.....	42
4.1	Právní aspekty komunikace.....	43
4.2	Místa a způsoby kontaktů Policie ČR s veřejností.....	45
4.3	Prostředky komunikace Policie ČR s veřejností.....	46
5	Policie a veřejné mínění	50
5.1	Média a jejich vliv	51
5.2	Osobnost tiskového mluvčího a jeho vztah s médií	52
5.3	Veřejné mínění o policii a současnost.....	53
6	Empirická část diplomové práce	56
6.1	Cíl výzkumu	56
6.2	Charakteristika a popis průzkumného vzorku.....	56
6.3	Popis užití metodologie.....	58
6.4	Popis vlastního výzkumu	60
6.5	Vlastní výsledky výzkumu	63
6.6	Diskuse a závěr	73

Závěr.....	77
Literatura	79
Seznam zkratek.....	89
Seznam grafů	90
Seznam příloh.....	91

Úvod

Téma diplomové práce s názvem „Otevřená tvář policie – služba veřejnosti?“ jsem si zvolila především z profesního zájmu. Jako policistka vykonávám funkci tiskové mluvčí a jsem zařazena na pracoviště preventivně informační skupiny Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje územního odboru Olomouc. Zabývám se rovněž oblastí prevence kriminality, především komunikací s občany. Z osobní zkušenosti mohu potvrdit, že se policie snaží všemožnými způsoby přiblížit běžným občanům, navázat spolupráci s veřejností v rámci snížení kriminality a mimo jiné také budovat pozitivní veřejné mínění. I přes veškeré tyto snahy se však stále setkávám ze strany občanů s negativním postojem. Jsem si vědoma, že tento stav může být mimo jiné způsoben historickým výsledkem složité transformace politického vývoje naší společnosti. Politické, sociální, ekonomické a právní změny v České republice se od počátku 19. století po současnost zásadním způsobem projevíly do vnímání a postojů veřejnosti k policejním sborům. Došlo k mnoha změnám, které souvisely s policejní činností, s funkcí policie a postavením policie na úseku vnitřní ochrany státu. V posledních 20 letech byl zahájen nově stanovenými prioritami ve vnitřních i vnějších bezpečnostních otázkách proces rozsáhlých organizačních a strukturálních změn, které trvají do současné doby. V roce 2008 byl přijat zákon č. 273/2008, o Policii České republiky, účinný od 1. 1. 2009, který vznikl jako reakce na požadavek reformovat činnost policie. V prosinci 2008 byl vydán závazný pokyn policejního prezidenta, který od začátku roku 2009 zavádí na celém území republiky do praxe všech útvarů a organizačních článků metodu community policing. Tato metoda představuje model „vstřícné policie“, který spočívá ve způsobu policejní práce založeném na spolupráci mezi policií, samosprávou a občany v rámci konkrétní lokality – okrsku. Vychází ze znalosti prostředí, ve kterém se policista pohybuje a z komunikace mezi všemi uvedenými skupinami, s cílem řešit místní problémy na místní úrovni. Povědomí o poskytování služby veřejnosti vycházející z filosofie community policing je rozvinuto a pro mnoho příslušníků a občanů je tak policie ztělesněním státní moci v podobě preventivně - represivního aparátu.

Cílem této diplomové práce je popsat transformaci policejní činnosti z hlediska historického a koncepčního vývoje do podoby „služby veřejnosti“.

Ukázat vliv spolupráce Policie České republiky s veřejností na snižování kriminality.

Diplomová práce má poukázat na důležitost vzájemné spolupráce občanů a Policie České republiky s důrazem na vytváření důvěrného vztahu. Je rozdělena na dvě části. Zpracování části teoretické bude přípravou k realizaci výzkumu v části empirické. V teoretické části vydefinuji základní pojmy, které budu dále objasňovat na základě podkladů a materiálů odborné literatury z policejní oblasti. Vzhledem ke specifické problematice budu vycházet z velké části z materiálů a právních norem upravujících policejní činnosti. Mnoho informací mohu čerpat také z webových stránek policie.

První kapitola diplomové práce bude věnována charakteristice základních pojmů jako je Policie České republiky, veřejnost, kriminalita, prevence, represe a community policing. Druhá kapitola bude pojednávat o historickém vývoji policie a vztahu k veřejnosti. Pokusím se definovat transformaci policejní činnosti do podoby „služby veřejnosti“. V třetí kapitole objasním filosofii community policing, neboli policejní práci orientovanou na službu veřejnosti, její původ a konkrétní aplikaci do činnosti Policie České republiky. Vzhledem k jednomu ze základních prostředků sociální interakce se ve čtvrté kapitole budu zabývat komunikací policie s veřejností. Prostřednictvím komunikace mohou být uskutečňovány nejen úkoly Policie České republiky, ale především je budován vztah mezi veřejností a policií. Kdo a jakým způsobem má vliv na utváření veřejného mínění o policii, bude obsahem páté kapitoly. V závěru této kapitoly nastíním zaměření výzkumu diplomové práce. Obsahem empirické části této práce je výzkum, který má za úkol objasnit, jak vnímají olomoučtí policisté v přímém výkonu služby spolupráci s veřejností na snižování kriminality a myšlenku filosofie community policing. Domnívám se, že nejen postoj veřejnosti k této problematice, ale také postoj samotných policistů, je zcela klíčový. Výsledky provedeného výzkumu objasní aktuální situaci a jsem toho názoru, že by mohly posloužit jako zdroj informací a inspirace pro další zefektivnění policejní činnosti.

1 Charakteristika základních pojmů

První kapitulu naší diplomové práce věnujeme pojmům „Policie České republiky“ (dále jen „Policie ČR“), „veřejnost“, „prevence“, „represe“, „kriminalita“ a „community policing“, které jsou pro naši práci klíčové. Ačkoli se jedná, možná s výjimkou „community policing“, o pojmy všeobecně známé, je, dle našeho názoru, nezbytné je charakterizovat a definovat z hlediska pojetí této diplomové práce.

1.1 Policie České republiky

Slovo „policie“ „... pochází z latinského výrazu *politia* (občanská správa), který byl převzat z řeckého slova *πολιτεία*, který znamená vláda nebo správa a je odvozen ze slova *πόλις* (město).“¹ Etymologický slovník uvádí, že středolatinské *politia* (nebo také *policia*) lze překládat jako státní správa, úřad, řecké *politeia* jako občanství, správa, stát a *pólis* jako město, obec, stát.²

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, který jako první upravoval podmínky činnosti Policie ČR, a uváděl, že policie „... plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti a další úkoly v rozsahu a způsobem stanoveným právními předpisy.“³ Tento zákon nahradil zákon č. 273/2008 Sb., a na oficiálních stránkách Policie České republiky je naše policie tímto zákonem definována jako „... jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991. Slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti.“⁴ Policie ČR plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony. Její činnost doplňují předpisy Evropských společenství a mezinárodní smlouvy, které jsou součástí právního řádu České republiky.⁵ Policie České republiky je organizační složka státu určená především k udržování „... pořádku

¹ *Policie*. Iuridictum Encyklopedie o právu [online]. Česká republika. 16. 12. 2011 [cit. 2012-01-20]. Dostupný z WWW: <http://iuridictum.pecina.cz/w/Policie>

² REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda spol. s r.o. 2001. ISBN 80-85927-85-3, str. 485.

³ § 1 z. č. 283/1991 Sb., O Policii České republiky.

⁴ *Policie České republiky*. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika. 2010 [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

⁵ tamtéž

uvnitř státu a jeho vnitřní bezpečnosti.“.⁶ V porovnání s armádou Policie ČR slouží k ochraně práv, majetku a bezpečnosti občanů a ke stíhání pachatelů trestné činnosti, armáda pak chrání před vnějším nepřítelem.⁷ Policie ČR je podle zákona podřízena ministerstvu vnitra. Samotný vrcholný řídicí celek tvoří policejní prezidium, kterému jsou podřízené útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. V současné době je zřízeno 14 krajských ředitelství policie. Jejich územní obvody se shodují s územními obvody 14 krajů České republiky.⁸ Úkoly policie zajišťuje dále pořádková policie, služba dopravní policie, služba cizinecké policie, letecká služba, pyrotechnická služba, ochranná služba, služba kriminální policie a vyšetřování a další specializované služby.⁹ Odborná publikace uvádí cíl Policie ČR, kterým je na prvním místě chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti, prosazovat zákonnost, chránit práva a svobody osob, preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji, který dále rozšiřuje o usilování a trvalou podporu a důvěru veřejnosti.¹⁰

1.2 Veřejnost

*„Veřejnost je oblast života odlišná jak od soukromé, tak od státní sféry“.*¹¹
*„Veřejnost je větší část společnosti zainteresovaná na společenském dění v celku nebo na jeho konkrétních problémech, na výsledcích ekonomických a politických aktivit s obecnějším dopadem.“*¹² Veřejnost nemá politický statut. Dochází zde k vytváření veřejného mínění, které je výsledkem diskuse, rozvahy a vyjadřuje aktivně zformovanou shodu mínění. Jde zejména o spontánní a živelný souhlas jistého společenství neboli konsenzus.¹³ *„Za veřejné je, v dnešním slova smyslu,*

⁶ *Policie*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika. 31. 1. 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Policie>

⁷ *Policie*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika. 31. 1. 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Policie>

⁸ *Policie České republiky*. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010. ISBN 978-80-254-6099-3, str. 3.

⁹ *Policie České republiky*. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010. ISBN 978-80-254-6099-3, str. 6.

¹⁰ *Policie České republiky*. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010. ISBN 978-80-254-6099-3, str. 14.

¹¹ JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0, str. 271.

¹² MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník* [online]. Česká republika, Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2009. [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW:

http://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/antropos/pdf/antropologicky_slovník.pdf

¹³ tamtéž

považováno to, co je ve společném zájmu, ...“.¹⁴ Sociologický původ slova veřejnost je charakterizován v sociologickém slovníku takto: „*Veřejnost je větší část společnosti (resp. národa, lidu) zainteresovaná na výsledcích ekonomických a společenských aktivit s obecnějším dopadem, na řešení určitého společenského problému, respektive na společenského dění jako takovém.*“¹⁵ Jde o skupinu, o jejíž přízeň se uchází politické strany, massmédiá, producenti a distributoři spotřebního zboží. Na veřejnost se orientují různé reklamní, propagační, případně propagandistické akce. Její odezva, tzv. veřejné mínění, má ve společnosti funkci sociální kontroly.¹⁶

Pojem veřejnost je často zaměňován s pojmem společnost, o které se domníváme, že stojí nad veřejností a je chápána jako „... *sounáležitá pospolitost lidí, kteří spolu trvale žijí v jistých politických, hospodářských a sociálních poměrech a již spojuje jistá představa chování a mravů, společná minulost a tradice,...*“.¹⁷ Ve společnosti jde o fyzickou blízkost a množství skutečných setkávání, často sdílené cíle a hodnoty a obvykle i jazyk jako nejdůležitější prostředek komunikace. Rozsah těch nejširších skutečných společností se dnes obvykle shoduje s rozsahem státu, který by měl původně sloužit k organizaci společnosti.¹⁸ Zjednodušeně lze říci, že společnost je „... *nejobecnější systém lidského soužití.*“¹⁹

Pro naše potřeby lze veřejnost charakterizovat jako širokou skupinu obyvatel, na kterou jsou zaměřeny jednotlivé projekty Policie České republiky. Z obecnějšího hlediska je činnost Policie České republiky samozřejmě zaměřena na všechny občany a jejím odběratelem je tedy celá společnost. V rámci policejní činnosti je však realizovaná celá řada projektů zaměřených na konkrétní cílové skupiny (např. děti, mladiství, senioři, chodci, obyvatelé konkrétní lokality, atd.), které celospolečenskou činnost policie rozšiřují a nepřímo zefektivňují. Působením policie na veřejnost prostřednictvím projektů dochází ke zvyšování pocitu bezpečí

¹⁴ MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník* [online]. Česká republika, Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2009, [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/antropos/pdf/antropologicky_slovník.pdf.

¹⁵ KOL. AUTORU. *Velký sociologický slovník*, Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3, str. 1382.

¹⁶ tamtéž

¹⁷ MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník* [online]. Česká republika, Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2009, [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/antropos/pdf/antropologicky_slovník.pdf.

¹⁸ tamtéž

¹⁹ JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0, str. 235.

ve společnosti a v konečném důsledku k budování dobrého obrazu policie a zvyšování důvěry občanů v ni. Díky aplikaci policejních projektů do praxe začínají občané znovu spolupracovat s policií a ta se stále víc otevírá veřejnosti. Policie, která byla v důsledku své uzavřenosti donedávna obestřena jakýmsi tajemstvím, postupně prochází mocnými změnami a navrácí se k veřejnosti, k ochraně jejíž bezpečnosti je určena.

1.3 Prevence – represe

K základním metodám činnosti příslušníků služby pořádkové policie, je prevence (preventivně výchovná činnost) a represe (donucení). „*Hlavní důraz je položen na prevenci, která je obrazně řečeno, strategickou metodou. Represi uplatňují příslušné policejní orgány až po vyčerpání všech možností preventivních opatření ...*“²⁰ Tento princip jednoznačně akcentuje požadavek realizovat obě metody činnosti v úzké spolupráci. Činnost policie a státních orgánů vůbec musí být v první řadě zaměřeno na předcházení trestné a jiné protiprávní činnosti tak, aby k ní pokud možno vůbec nedocházelo. K postupnému snížení zločinnosti není samotná represe dostačující. Vedle opatření státního donucení proto nabývá stále většího významu preventivní složka činnosti služby pořádkové policie.²¹

Slovo „prevence“ pochází z latinského „*praevenire*“ (předcházet) a z hlediska našeho tématu „... *znamená soustavu opatření, která mají předcházet nějakému nežádoucímu jevu ...*“²² Může jít o předcházení například zločinům, nehodám, sociálním konfliktům, násilí a podobně.²³ Prevencí se rozumí všechna opatření, která mají za účel snížit míru a váhu kriminality. Může jít o omezení příležitostí podněcujících trestnou činnost, podle potřeby například přítomností vhodného ochránce („*capable guardian*“ – policisty, soukromé bezpečnostní služby apod.), nebo sousedskou kontrolou, nebo také působení na potenciální pachatele a veřejnost. Prevenci tak lze chápat jako souhrn veškerých aktivit orientovaných na odstraňování

²⁰ MACEK, P. a kol. *Pořádková činnost policie, Obecná část. 2.* upravené vydání. Praha: Police history, 2008. ISBN 80-902670-0-9. s. 44.

²¹ MACEK, P. a kol. *Pořádková činnost policie, Obecná část. 2.* upravené vydání. Praha: Police history, 2008. ISBN 80-902670-0-9. s. 44.

²² *Prevence*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 7. 2. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Prevence>

²³ tamtéž

blokací, oslabování a neutralizaci kriminogenních faktorů. Aktivita mohou být vyvíjeny jak státními a veřejnými institucemi, tak soukromými sdruženími a organizacemi a v neposlední řadě i samotnými občany. Cíle prevence spočívají v žádoucí socializaci zejména mladých lidí, resocializaci a sociální reintegraci pachatelů a potencionálních pachatelů, v omezování kriminogenních situací a ve snížení viktimity.²⁴

Pro naše potřeby lze tedy prevenci stručně definovat jako soubor opatření, která mají předcházet trestné a jiné kriminální činnosti, zmírňovat její dopady na ohrožené skupiny obyvatelstva a zabránit recidivě trestné a kriminální činnosti mezi jejími pachateli. K prevenci neoddělitelně patří „... *informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností, a pomoci obětem trestných činů. Cílem těchto opatření je omezení kriminality a jejích následků.*“²⁵ Opakem prevence je represe (z latinského *reprimó, repressi* - potlačit). Jedná se o trest, který je pachateli uložen za spáchání trestného činu nebo za protizákonné jednání všeobecně. Latinský výraz „represe“ lze nahradit českým výrazem „donucení“. Represi lze také chápat jako sankci, tj. trest. „*Na rozdíl od prevence musí být represivní opatření striktně vymezena zákonem, což je dáno jejich charakterem, neboť představují výrazné zásahy do práv a svobod občanů.*“²⁶ Zásahy tohoto typu lze provést pouze na základě zákona, tzn. v rámci zákonného zmocnění a v rozsahu přiměřeném chráněnému zájmu.²⁷ Některá represivní opatření (tzv. přímé donucení) směřují k bezprostřednímu zabránění dalšímu páčání trestné činnosti. Může jít o porušování veřejného pořádku, ohrožování života a zdraví občanů, ale i policisty, škodám na majetku apod. Opatření je vedeno proti osobě, která takové ohrožení nebo porušení zákonem chráněných zájmů způsobila. Naopak nepřímé donucení nemá shora uvedený cíl zabránit porušování či ohrožování zájmů chráněných zákonem, ale představuje vlastně sankci za skutek, který byl již spáchán a v tomto

²⁴ HENDRYCH, D. a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, s.r.o., 2009. ISBN: 978-80-7400-059-1. Dostupný z WWW:

<http://www.beckonline.cz/legalis/documentview.seam?documentId=nnptembqhfpy6boobzkg5tfnrwkkx3uojsxg5domvpwg2lonzxxg5dj&type=html&conversationId=1518349#selected-node>

²⁵ *Pojem prevence kriminality*. Městská policie Napajedla [online]. Česká republika, 2008 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: http://mpn.wz.cz/?strana=pojmem_pr_kr

²⁶ MACEK, P. a kol. *Pořádková činnost policie, Obecná část. 2.* upravené vydání. Praha: Police history, 2008. ISBN 80-902670-0-9. s. 55.

²⁷ MACEK, P. a kol. *Pořádková činnost policie, Obecná část. 2.* upravené vydání. Praha: Police history, 2008. ISBN 80-902670-0-9. s. 55.

smyslu tedy působí nepřímo.²⁸ „*Spravedlivý a včas uložený trest je schopen působit na ostatní občany tak, aby je varoval před páčáním trestných činů... .*“²⁹ V současné době se činnost policie stále více zaměřuje na prevenci, přesto však nelze tuto strategickou metodu chápat jako „samospasitelnou“. Ve společnosti se stále vyskytují osoby, které vědomě porušují právní normy. V mnoha těchto případech je prevence nedostačující nebo se minula účinkem.³⁰

1.4 Kriminalita

Slovo kriminalita pochází z latinského *crimālis* (trestní) a to je odvozené od *crimen*, což znamená zločin (původně obvinění, žaloba).³¹

„*Kriminalita je úhrn činů uvedených v trestním zákoníku obvykle popisovaných podle prostoru, času, rozsahu, struktury a pohybu. V obecném slova smyslu je to zločinnost, tedy společenský jev, kterým se rozumí souhrn trestné činnosti.*“³² Také lze říci, že se jedná o veškeré páčání přestupků nebo trestných činů.³³

„*Kriminalita je hromadný sociálně patologický jev.*“³⁴ Kriminalitou se označují především takové trestné činy, které jsou pokládány tradičně za jádro kriminality: vraždy, závažná ublížení na zdraví, znásilnění, loupeže a další závažné majetkové trestné činy, prostřednictvím kterých je zpravidla vyhodnocován rozsah výskytu a vývoj kriminality v konkrétní lokalitě a čase.³⁵ Trestněprávní pojetí kriminality do ní zahrnuje veškeré platné trestním právem hmotným upravené skutkové podstaty

²⁸ MACEK, P. a kol. *Pořádková činnost policie, Obecná část. 2.* upravené vydání. Praha: Police history, 2008. ISBN 80-902670-0-9. s. 57.

²⁹ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník.* 3. vydání. Praha: C.H.Beck, s.r.o., 2009. ISBN: 978-80-7400-059-1. Dostupný z WWW: <http://www.beckonline.cz/legalis/documentview.seam?type=html&documentId=nnptembqhfwpwy6bom5sw4zlsmfwg42k7obzgak5tfnzrwk&groupIndex=0&rowIndex=0&conversationId=701340#selected-node>

³⁰ MACEK, P. a kol. *Pořádková činnost policie, Obecná část. 2.* upravené vydání. Praha: Police history, 2008. ISBN 80-902670-0-9. s. 55.

³¹ REJZEK, J. *Český etymologický slovník.* Voznice: Leda spol. s r.o. 2001. ISBN 80-85927-85-3, str. 312.

³² *Kriminalita a delikvence – Charakteristika.* Národní informační centrum pro mládež [online]. Česká republika, 2011 [cit. 2011-04-22]. Dostupný z WWW: <http://www.icm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>

³³ *Kriminalita, delikvence, vandalismus.* Ostrov radosti [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-04-22]. Dostupný z WWW: <http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>

³⁴ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník.* 3. vydání. Praha: C.H.Beck, s.r.o., 2009. ISBN: 978-80-7400-059-1. Dostupný z WWW: <http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nnptembqhfwpwy6bonnzgs3ljnzqwy2lume&groupIndex=1&rowIndex=0&conversationId=365139#selected-node>

³⁵ tamtéž

trestných činů (zločinů i přečinů). Sociologické pojetí pak charakterizuje kriminalitu nejen jako trestnou činnost zakotvenou v platných trestněprávních normách, ale i takové sociálně škodlivé chování, které není ohroženo trestními sankcemi, avšak s trestnou činností úzce souvisí (např. abúzus drog, prostituce, korupční jednání apod.).³⁶ K nejčastějším trestným činům dle oficiálních policejních statistik patří majetkové činy, krádeže, tzv. zbyvájící kriminalita, hospodářské činy a ostatní kriminální činy.³⁷

V rámci kriminality jako celku se zvlášť vyčleňuje dětská kriminalita a kriminalita mladistvých (mládeže). „*Dětská kriminalita (též dětská delikvence, predelikvence, prekriminalita) se týká věkové kategorie dětí do 15 let.*“³⁸ Dětská kriminalita je specifická spontánností a aktivitou směřovanou převážně proti majetku. „*Kriminalita mladistvých (též juvenilní delikvence) se týká věkové kategorie 15 – 18 let.*“³⁹ V tomto věkové období je velmi silný vliv vrstevníků a trestná činnost je podmíněná stupněm duševního a tělesného vývoje, vlastnostmi, zkušenostmi i motivy k páčání trestné činnosti. Trestná činnost dětí a mladistvých je odlišná od trestné činnosti dospělých.⁴⁰ „*Nejčastější delikty mladistvých jsou násilí proti jednotlivci či skupině, opilství a výtržnictví, neoprávněné užívání motorového vozidla, rozkrádání, vandalismus, toxikomanie, prostituce a gamblerství.*“⁴¹

Značnou část kriminálních činů tvoří tzv. kriminální recidivy, tj. kriminální činy páchané recidivisty. Výraz recidiva pochází z latinského „recidivus“ (zpět se vracějící, obnovený).⁴² Již v latině se tento termín používat vesměs pro označení opakovaného trestného činu (případně pro návrat choroby). V právní terminologii pojem recidiva označuje opětovné spáchání stejného či podobného trestného činu,

³⁶ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, s.r.o., 2009. ISBN: 978-80-7400-059-1. Dostupný z WWW: <http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nnptembqhfwpwy6bonnzs3ljnzqwy2lume&groupIndex=1&rowIndex=0&conversationId=365139#selected-node>

³⁷ *Statistické přehledy kriminality + mapy kriminality*. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-374076.aspx>

³⁸ *Kriminalita, delikvence, vandalismus*. Ostrov radosti [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-04-22]. Dostupný z WWW: <http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>

³⁹ tamtéž

⁴⁰ tamtéž

⁴¹ *Kriminalita*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 11. 2. 2012 [cit. 2012-03-20]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kriminalita>

⁴² REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda spol. s r.o. 2001. ISBN 80-85927-85-3, str. 530.

pro který byl již pachatel trestán.⁴³ Podle policejních statistik tvoří kriminální recidivy asi 50% trestných činů, přičemž nejčastější je recidiva u krádeží (přes 70%).⁴⁴ Výše uvedená čísla jsou jedním z nejsilnějších argumentů proti obvyklému trestu odnětí svobody. Dle jeho odpůrců klasický vězeňský režim „...nepomáhá k nápravě, ale často naopak. Rozhodující role při snižování recidivy zločinnosti je sociální pomoc propuštěným trestancům, kteří za dobu pobytu ve vězení obvykle ztratili všechny sociální vazby venku a tvoří tudíž velmi rizikovou skupinu.“⁴⁵

Výše uvedené potvrzuje tezi, že preventivní činnost je v boji proti kriminalitě účinnější než represivní opatření ve formě trestu.

1.5 Community policing

Velmi zjednodušeně lze říct, že community policing je „...*policejní práce orientovaná na službu veřejnosti*.“⁴⁶ Jedná se o strategii a filozofii policejní práce založené „...*na přesvědčení, že součinnost a podpora veřejnosti může přispět ke kontrole nad kriminalitou*.“⁴⁷ Veřejnost může pomoci identifikovat to, co je podezřelé, a policii na tuto skutečnost upozornit. Strategie community policing využívá chápání policejních útvarů jako součást veřejnosti.⁴⁸

„*Community policing ... klade důraz na místní znalost a ukotvenost policisty v lokalitě, ve které slouží. Cílem všech policejních postupů, které z této filozofie vycházejí, je zapojit veřejnost do policejní práce takovým způsobem a v takové míře, aby se zvýšila její efektivita, a zapojit policistu do veřejného života takovým způsobem a v takové míře, aby se zvýšila jeho prestiž.*“⁴⁹

⁴³ PETRÁČKOVÁ, V. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0607-9. str. 650.

⁴⁴ *Statistické přehledy kriminality + mapy kriminality*. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-374076.aspx>

⁴⁵ *Recidiva*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 3. 10. 2011 [cit. 2012-01-20]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Recidiva>

⁴⁶ *Community policing*. Společně k bezpečí [online]. Česká republika, 2009 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW:

http://www.spolecnekbezpeci.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=65&Itemid=11

⁴⁷ *Community policing*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 4. 8. 2011 [cit. 2012-01-20]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Community_policing

⁴⁸ tamtéž

⁴⁹ *Community policing*. Společně k bezpečí [online]. Česká republika, 2009 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW:

http://www.spolecnekbezpeci.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=65&Itemid=11

Aplikace standardů community policing leží na bedrech pořádkové služby Policie ČR, jejímž úkolem je spolupráce s veřejností na nejnižší úrovni.

Úzká vazba mezi policií a místními občany byla samozřejmostí po dlouhá léta fungování všech policejních sborů na celém světě. Ve dvacátém století se policie začala obyčejným lidem v komunitách čím dál víc vzdalovat. Stejně jako zločinci se specializovala, neboť bylo nutné držet krok s jejich novými metodami, technologiemi a nápady. Policie se čím dál více soustředila pouze na pachatele trestné činnosti a začala se vzdalovat bezúhonným občanům, kterých je však ve společnosti většina.⁵⁰ „*Postupným odcizováním došlo zcela logicky k tomu, že policista umí komunikovat a správně jednat se zločincem, protože je k tomu vyškolen, zatímco s běžným bezúhonným občanem ne. Když se s ním setká, jedná s ním buď také jako s darebákem, anebo zcela vypadne z role.*“⁵¹ Úkolem community policing je napravení tohoto pro policii nelichotivého stavu a navrácení policistů do terénu. V souvislosti s community policing se proto často mluví o návratu k prvorepublikovému četnictvu ve smyslu navázání na tradici, kdy se četník dlouhodobě pohyboval v jedné konkrétní lokalitě, kterou dokonale znal z hlediska teritoriálního i populačního.

Podle Jana Schonkerena, belgického policisty, místopředsedy a pokladníka Eurocopu, evropské organizace zastřešující policejní odbory, je uplatnění principů community policing hlavní podmínkou pro navázání blízkého vztahu mezi policií a veřejností v demokratické společnosti. Policista musí být mezi svými lidmi, musí být součástí společnosti, začlenit se do ní, mít její důvěru a ne ji pozorovat z povzdálí.⁵² Teprve potom dojde ke snížení trestné činnosti, vyšší objasněnosti zločinů a zvýšení spokojenosti veřejnosti s prací policie, kterou společnost začne opět považovat za službu pro ně samotné, tedy službu veřejnosti.

⁵⁰ VESELÁ, M. *Community policing* [online]. Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality, archiv - červen 2008. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/community.html>

⁵¹ VESELÁ, M. *Community policing* [online]. Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality, archiv - červen 2008. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/community.html>

⁵² POHAN, O. Každý má mít právo na plat za přechas. *Naše Policie*, 2011, roč. 18., č. 6. Praha: Nezávislý odborový svaz Policie České republiky. str. 3.

2 Historický vývoj policie a vztahu k veřejnosti

K uchopení transformace policejní činnosti z historického hlediska ve vztahu k veřejnosti jsme zvolili zmapování období od četnictva za 1. republiky, přes poválečné Československo, lidově demokratické Československo a socialismus až k demokratické federaci. Jedná se o široký historický záběr, nicméně se domníváme, že pro pochopení dnešní podoby policejní činnosti jako služby veřejnosti, musíme začít právě od tohoto období. Jsme si také vědomi nevyváženosti jednotlivých podkapitol. Domníváme se, že je potřeba hlouběji objasnit období 1. republiky a činnost četnictva, neboť je kolébkou filosofie community policing, které se budeme věnovat v kapitole 3.

2.1 Historický vývoj od vzniku ČR do konce 2. sv. v.

Úkoly současné Policie ČR plnily po vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918 bezpečnostní složky, ke kterým patřily Sbory stráže bezpečnosti (uniformovaná i neuniformovaná složka státní policie) a četnictvo. Československá republika převzala bezpečnostní složky, mezi nimi i příslušníky policie a četnictva, společně s ostatními státními a veřejnými zaměstnanci od rakousko-uherské monarchie na základě tzv. recepčního zákona přijatého Národním výborem dne 28. října 1918 (později byl zařazen do Sbírky zákonů a nařízení pod č. 11/1918).⁵³ V období Rakousko-Uherska podléhalo četnictvo střídavě ministerstvu vnitra a ministerstvu obrany.⁵⁴ „Po roce 1849 byla stanovena konečná podoba četnictva, které bylo ve věcech služby podřízeno úřadům politické správy, organizačně a disciplinárně však bylo i nadále součástí armády. V té době také vzniklo v každém sídle zemského politického úřadu zemské četnické velitelství, kterému podléhaly okresní četnická velitelství a četnické stanice.“⁵⁵

V listopadu 1918 přešlo četnictvo společně s policií do pravomoci ministerstva vnitra. Organizační struktura bezpečnostních složek zůstala stejná „...nezměnila se ani základní náplň činnosti bezpečnostních orgánů – ochrana státu

⁵³ Policie České republiky. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010. ISBN 978-80-254-6099-3. str. 4.

⁵⁴ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny s. r. o. 2007. ISBN 80-7106-906. s. 280 – 283.

⁵⁵ tamtéž

*a ochrana občana.*⁵⁶ Základním úkolem četnictva bylo udržování veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti podle platných zákonných předpisů a podle nařízení příslušných státních úřadů.

Četnictvo, které bylo výkonným orgánem státních politických úřadů, plnilo své úkoly na venkově a státní policie v obvodech státních policejních úřadů. Ve statutárních městech působila kromě státní policie také policie obecní. Organizační strukturu československého četnictva upravoval zákon o četnictvu ze dne 14. dubna 1920, čís. 299 Sb. z. a n.

Dne 1. ledna 1928 byly u některých okresních četnických velitelství zřízeny četnické pátrací stanice „... jako součást těchto velitelství. Dnem 1. ledna 1933 byly přeměněny v samostatné útvary a podřízeny velitelstvím četnických oddělení, v jejichž sídle byly zřízeny.“⁵⁷ Úkolem pátracích stanic bylo vyšetřování větších trestných činů, evidence trestných činů a dále evidence cikánů a potulných tlup. Představeným četnictva byl tehdejší okresní úřad (politický úřad první stolice), který jeho činnost řídil a dohlížel na ni. Ke konci každého týdne zde jednotlivé četnické stanice předkládaly hlášení ve formě krátkých výpisů ze staničních služebních knih. Okresní úřad zároveň nesl „... odpovědnost za zákonné užití četnictva a za důsledky, které by z jeho nezákonného užití plynuly.“⁵⁸

Všude tam, kde nebyly zřízeny státní policejní úřady a sbory státní stráže bezpečnosti, mimo města s vlastními statuty nebo se zřízeným magistrátem, vykonávalo službu četnictvo, jako státní orgán bezpečnosti. Na základě zvláštního opatření příslušného politického úřadu mohlo vykonávat službu však na každém místě Československé republiky.⁵⁹ Četnictvo působilo výlučně ve svěřeném obvodu, pouze v případě pronásledování zločince mohlo hranice tohoto obvodu překročit. Pokud nebylo v silách a možnostech místní policie zajistit pořádek, muselo být dle tehdejších služebních instrukcí četnictvo nápomocno starostovi neboť „... má být mezi četníky a starosty obcí a jejich orgány vždy dobrá shoda, poněvadž tím bude

⁵⁶ MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva II*. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-0-9. s. 11.

⁵⁷ ERHART, J. Rukověť sboru národní bezpečnosti. Učební pomůcka. Praha: Typus, 1937. Vysvětlivky ke služební instrukci pro četnictvo, č. 292, s. 382.

⁵⁸ ERHART, J. Rukověť sboru národní bezpečnosti, 1937. Vysvětlivky ke služební instrukci pro četnictvo, č. 142, s. 227.

⁵⁹ ERHART, J. Rukověť sboru národní bezpečnosti, 1937. Vysvětlivky ke služební instrukci pro četnictvo, č. 279, s. 360.

nejlépe zaručena vzájemná pomoc, které obě strany potřebují.“⁶⁰

Četnická služba se rozlišovala na obyčejnou a zvláštní. Jako obyčejná služba se označovaly běžné činnosti četnictva, které nepotřebovaly žádné zvláštní pokyny od úřadů. Naproti tomu služba zvláštní byla vykonávána na základě písemných a ústních vyzvání služebního úřadu, soudů a státních zastupitelství. A jak probíhala samotná služba četníka?

Dle služebních instrukcí pro četnictvo bylo základním úkolem obyčejné služby obchůzkami a přítomností v terénu preventivně zabraňovat nepřístojnostem a trestné činnosti, popřípadě zamezit jejich dokončení či zmenšit škodu, která hrozí. K povinnostem četníka také patřilo při obchůzkách dohlížet na propuštěné trestance a všimnout si tuláků, žebráků a jiných podezřelých nebo pod policejní dohled postavených či vyhoštěných osob, případně je zatýkat. Četník byl povinen při obchůzkách „... *pozorovat všechny okolnosti, poměry a přípravy, které mohly vést k přestoupení zákona a buď je sám překazít, nebo je oznámit.*“⁶¹ Četník měl během obchůzky také dohlížet na to, „... *aby se na silnicích a na veřejných cestách a místech nedělo nic, co by mohlo způsobit nepořádky nebo nějakou škodu,*...“⁶² především však na dodržování platných policejních předpisů o silničním řádu. Dle služebních instrukcí pro četnictvo musel mít četník dokonalou místní a osobní znalost. V příkázaném služebním obvodu znal terén, všechny obce i samoty, továrny a podniky, všechny pozemní i vodní komunikace, lesy, a zvláště pak byty, noclehárny a úkryty nebezpečných osob. Četník musel vědět, kde v obvodu bydlí všichni veřejní úředníci a funkcionáři, lékaři, lékárníci, porodní asistentky a kde je veřejná nemocnice, kdo je oprávněn obchodovat s jedy, zbraněmi a výbušninami, se starým železem a veteší, kde jsou zastavárny, kdo má v obvodu stanice telefon a jaké jsou úřední hodiny telefonních ústředí. Četník také musel vést v patrnosti všechny nebezpečné zločince a osoby, které se s nimi stýkaly, jakož i osoby, o nichž se dalo podle jejich smýšlení a přesvědčení předpokládat, že by mohli v některých případech ohrozit veřejnou bezpečnost.

⁶⁰ ERHART, J. Rukověť sboru národní bezpečnosti, 1937. Služební instrukce pro četnictvo, § 108, s. 88.

⁶¹ ERHART, J. Rukověť sboru národní bezpečnosti, 1937. Služební instrukce pro četnictvo, § 48, s. 57.

⁶² ERHART, J. Rukověť sboru národní bezpečnosti, 1937. Služební instrukce pro četnictvo, § 106, s. 88.

Vzhledem k výše uvedenému „... měli být příslušníci četnictva překládáni na jiné místo pouze z důležitých služebních příčin,...“⁶³ nebo na vlastní žádost z osobních nebo rodinných důvodů. V zájmu služby bylo vhodné, aby četník setrval na jednom místě co nejdéle. Z uvedeného výčtu služebních činností četníka je patrné, že právě zde je pramen a motivace pro dnešní filosofii policejní činnosti. Četník jako součást společnosti. V diplomové práci vyjdeme z téhož pramene a postupně popíšeme transformaci policejní činnosti historického a koncepčního vývoje, neboli návratu k policejní činnosti jako k službě veřejnosti.

Velký důraz se kladl na vojenské vystupování četníků. „Četník byl povinen se chovat vážně, slušně a zdvořile a vyvarovat se přehmatů, hrubosti a surovosti, nerozvážnosti a zbytečného obtěžování.“⁶⁴ Četníci museli být v tomto ohledu opatrní a měli střežit dobrou pověst sboru, vzájemně na sebe dozírat, aby nectnosti a zlovyky byli již v zárodku potlačeny.⁶⁵ Za všech okolností bylo nutné vystupovat nestranně.

Ačkoli bylo hlavním úkolem četnictva udržovat bezpečnost a pořádek, neplnilo pouze úkoly bezpečnostní služby. Četnictvo bylo také zprostředkovatelem mezi státem a občany. Četník byl v dané obci výrazným činitelem a četnická stanice byla místem, kde se soustřeďovaly veškeré podněty týkající se veřejného života. Bylo to místo, které zprostředkovalo spojení konkrétní oblasti s okolím.

V období protektorátu přešla veškerá moc do rukou německých okupačních úřadů. Kromě německých bezpečnostních složek působily na území protektorátu také české bezpečnostní složky, jejichž struktura byla totožná s předválečným obdobím. „Nadále tedy existovalo četnictvo, státní policie a obecní policie.“⁶⁶ Do díky Gestapa patřili téměř všechny záležitosti související s porušováním zákonných předpisů, český bezpečnostní aparát prováděl činnost pouze v případech běžných

⁶³ ERHART, J. Rukověť sboru národní bezpečnosti, 1937. Zákon o četnictvu ze dne 14. dubna 1920, čís. 299 Sb. z. a n., § 16, s. 13, Organizační předpisy pro četnictvo, § 14, s. 28.

⁶⁴ ERHART, J. Rukověť sboru národní bezpečnosti, 1937. Vysvětlivky ke služební instrukci pro četnictvo, č. 178, s. 248.

⁶⁵ ERHART, J. Rukověť sboru národní bezpečnosti, 1937. Služební instrukce pro četnictvo, § 8, s. 44.

⁶⁶ VESELÁ, M. *Veřejnost a její policie – Vývoj na našem území*. Brno: Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků od 18. 10. 2010 do 22. 10. 2010. PowerPoint prezentace, slide č. 9.

kriminálních činů a přestupků.⁶⁷ Příslušníci českých ozbrojených složek se však nechovali nestranně, jak jim přikazovali služební předpisy. „*Většina četnictva se k vlastnímu národu zachovala loajálně, jeho mnozí příslušníci se snažili varovat občany před případným postihem.*“⁶⁸

K zásadní změně v organizaci bezpečnostních složek došlo v roce 1944, kdy byly všechny dosavadní složky integrovány do jediné, označované jako protektorátní policie,⁶⁹ která vznikla na základě Vládního nařízení o protektorátní policii č. 77/1944 Sb., ze dne 28. března 1944.

2.2 Historický vývoj od konce 2. sv. v. do roku 1994

V intencích Košického vládního programu ze dne 5. 4. 1945 vznikaly orgány státní a veřejné správy a národní výbory. „*Dne 17. 4. 1945 schválila vláda hlavní zásady výstavby nového bezpečnostního aparátu...*“⁷⁰ „... a začala ve státě zajišťovat vnitřní bezpečnost způsobem odpovídajícím vládnímu programu.“⁷¹ Vzhledem ke skutečnosti, že ministerstvo vnitra, do jehož pravomocí bezpečnostní aparát spadal, bylo v rukou komunistů, dostal tímto bezpečnostní sbor novou politickou i pracovní náplň. Byla zlikvidována nepolitická, která byla za první republiky záměrná a rozumná.⁷²

První zákon týkající se bezpečnosti přijatý Ústavodárným shromážděním československé republiky byl zákon č. 149/1947 Sb., O národní bezpečnosti. „*Tento zákon zrušil předchozí ustanovení týkající se zejména četnictva, protektorátní policie*

⁶⁷ *Protektorát Čechy a Morava*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 9. 3. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupný z WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Protektor%C3%A1t_%C4%8Cechy_a_Morava

⁶⁸ *Protektorát Čechy a Morava*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 9. 3. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupný z WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Protektor%C3%A1t_%C4%8Cechy_a_Morava

⁶⁹ VESELÁ, M. *Veřejnost a její policie – Vývoj na našem území*. Brno: Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků od 18. 10. 2010 do 22. 10. 2010. PowerPoint prezentace, slide č. 9.

⁷⁰ *Historie Sboru národní bezpečnosti*. Web o historii [online]. Česká republika, 8. 12. 2009 [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <http://www.gotisek.estranky.cz/clanky/snb/historie-sboru-narodni-bezpecnosti.html>

⁷¹ VESELÁ, M. *Veřejnost a její policie – Vývoj na našem území*. Brno: Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků od 18. 10. 2010 do 22. 10. 2010. PowerPoint prezentace, slide č. 11.

⁷² tamtéž

a obecní policie. Jako výkonný orgán správních úřadů na úseku národní bezpečnosti byl založen Sbor národní bezpečnosti (SNB).“⁷³ Tento zákon stanovil mimo jiné tyto úkoly SNB: bezpečnostní a pořádkovou službu, střežení státních hranic, boj proti zločinnosti, výkonnou službu k zajištění republiky před útoky na její svrchovanost, samostatnost, celistvost a demokraticko-republikánskou státní formu, bezpečnost a obranu, dále zajištění osobní bezpečnosti ústavních činitelů a vyšetřování trestných činů. Tímto zákonem došlo k totální změně organizace bezpečnostních sborů na našem území.⁷⁴

Zákon o národní bezpečnosti byl nahrazen zákonem č. 286/1948 Sb. o národní bezpečnosti z prosince 1948, který mezi povinnosti SNB na první místo řadil ochranu lidově demokratického zřízení. Od této doby bylo také možné ke službě povolat dobrovolně se hlásící spolehlivé občany, kteří měli obdobná práva a povinnosti jako příslušníci SNB, pakliže byli zevně označeni. Tím došlo „...k praktické legalizaci komunistických Lidových milicí, původně organizovaných na ochranu průmyslových podnik.“⁷⁵

Zákon o národní bezpečnosti bylo potřeba změnit po přijetí socialistické ústavy z roku 1960. Byl proto přijat zákon č. 70/1965 Sb. o Sboru národní bezpečnosti. Nový právní předpis stanovil, že SNB je tvořen Státní bezpečností a Veřejnou bezpečností, které byly oborově samostatnými složkami. Již v preambuli zákona jsou vyjmenovány hlavní úkoly SNB, mezi kterými je na prvním místě ochrana socialistického společenského a státního zřízení a socialistického společenského vlastnictví. Bezpečnost osob, ochrana jejich práv a majetku poněkud ustoupila do pozadí, stejně jako dohled na dodržování zákonů, předpisů a nařízení. V preambuli bylo také uvedeno, že SNB při své činnosti vychází z cílů a směrnic stanovených Komunistickou stranou Československa, z čehož je patrná závislost

⁷³ VESELÁ, M. *Veřejnost a její policie – Vývoj na našem území*. Brno: Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků od 18. 10. 2010 do 22. 10. 2010. PowerPoint prezentace, slide č. 12.

⁷⁴ VESELÁ, M. *Veřejnost a její policie – Vývoj na našem území*. Brno: Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků od 18. 10. 2010 do 22. 10. 2010. PowerPoint prezentace, slide č. 12.

⁷⁵ VESELÁ, M. *Veřejnost a její policie – Vývoj na našem území*. Brno: Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků od 18. 10. 2010 do 22. 10. 2010. PowerPoint prezentace, slide č. 13.

bezpečnostního aparátu na vládnoucí garnituře. Dle zákona o Sboru národní bezpečnosti měli bezpečnostní složky při své činnosti také úzce spolupracovat s občany a získávat je k aktivní účasti na posilování ochrany a bezpečnosti státu a na udržování veřejného pořádku. Dobrovolně se hlásící občané, kteří požívali všeobecné vážnosti a úcty, mohli být pověřováni plněním některých bezpečnostních úkolů a pokud byli zevně označeni, měli stejná práva a povinnosti jako příslušníci SNB. Díky zapojení dobrovolníků, především milicionářů, do bezpečnostních úkolů, získával SNB „...přehled o podstatné části veřejnosti, což sloužilo k monitorování situace ve společnosti. Taková spolupráce na úseku prevence kriminality a odhalování pachatelů trestných činů významně přispěla k vysoké objasněnosti a účinnosti prevence trestné činnosti.“⁷⁶

Dne 24. dubna 1974 byl přijat zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti, který byl posledním socialistickým právním předpisem týkajícím se bezpečnostního aparátu. Tento zákon byl účinný od 1. července 1974 až do roku 1991. SNB se i nadále dělil na složky Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti a spolupracoval s národními výbory, jinými státními orgány, socialistickými organizacemi a občany.

Pátá hlava zákona č. 40/1974 Sb., byla věnována Pomocné strážci Veřejné bezpečnosti (PS VB). Dle ustanovení zákona se jejím členem mohl stát dobrovolně se hlásící občan, který byl oddán socialistickému společenskému a státnímu zřízení, požíval všeobecné vážnosti a důvěry, dosáhl věku 21 let a byl doporučen příslušným národním výborem. Členové PS VB, kteří byli zařazeni do jednotek PS VB, vykonávali svou službu samostatně nebo spolu s příslušníky SNB.

Po společenských a politických změnách na přelomu let 1989 a 1990 došlo ke zrušení Sboru národní bezpečnosti a Pomocné strážce Veřejné bezpečnosti. Dne 10. července 1991 byl přijat zákon č. 333/1991 Sb., o Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie, který stanovil zcela nové fungování bezpečnostního aparátu a především ho zbavil politické závislosti, která byla typická pro jeho předchůdce. Zákon však nestanovoval žádnou formu spolupráce policie s veřejností. Skutečností

⁷⁶ VESELÁ, M. *Veřejnost a její policie – Vývoj na našem území*. Brno: Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků od 18. 10. 2010 do 22. 10. 2010. PowerPoint prezentace, slide č. 16.

ale je, že v této době veřejnost neprojevovala o spolupráci s policií téměř žádný zájem. Spolupráce byla spojována s donašečstvím a zneužíváním bezpečnostního aparátu totalitním režimem. Částečnou spolupráci policie a veřejnosti stanovoval pouze zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, přijatý dne 21. června 1991, který platil na území České republiky, jako jedné části federace a následně samostatného státu v mnoha novelách až do roku 2008. Tento právní předpis „...zajišťoval vzájemnou informovanost mezi orgány policie a obce. Prováděcí předpis pak stanovil podmínky další spolupráce.“⁷⁷ Spolupráce se týkala především vyjádření policie k návrhům obecně závazných vyhlášek, vzájemné informovanosti a koordinace s obecní policií. Policejní útvary, obecní policie a orgány obcí měli možnost dohodnout konkrétní podobu spolupráce při zabezpečování veřejného pořádku s ohledem na místní podmínky.⁷⁸ Oblast vztahů obyvatelstva k policii byla po roce 1989 pro policii a její příslušníky složitá. Občané se již nemuseli obávat dát veřejně najevo své nesympatie k této ozbrojené složce. Mezi lidmi přetrvávalo vědomí, že překotné změny nemohly ze dne na den změnit personální složení policie. Policie tak ztratila předešlou autoritu a dočasně i schopnost plnit služební úkoly a povinnosti. Byla na okraji společnosti. V tomto období bezvládní a porevoluční euforie výrazně zasáhla v roce 1990 první amnestie prezidenta Václava Havla. Bylo propuštěno 23 260 odsouzených, což představovalo více než dvě třetiny všech vězňů. Obrovské množství propuštěných delikventů vržených zpět do společnosti způsobilo obrovský nárůst kriminality. Tito lidé se většinou neměli kam vrátit, kde bydlet, byli bez prostředků.⁷⁹ Současně však docházelo v rámci policie k reorganizacím a propouštění stávajících zaměstnanců. Byli nahrazováni nezkušenými pracovníky, což mělo v konečném důsledku negativní vliv na jejich práci. Zároveň se v České republice začali objevovat do té doby neznámé druhy trestné činnosti. Například nájemné vraždy, únosy a vydírání, pašování drog, apod. Zvýšení kriminality ovlivnil

⁷⁷ VESELÁ, M. *Veřejnost a její policie – Vývoj na našem území*. Brno: Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků od 18. 10. 2010 do 22. 10. 2010. PowerPoint prezentace, slide č. 21.

⁷⁸ VESELÁ, M. *Veřejnost a její policie – Vývoj na našem území*. Brno: Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků od 18. 10. 2010 do 22. 10. 2010. PowerPoint prezentace, slide č. 21.

⁷⁹ KLUSOVÁ, Z. *Proměny mediálního obrazu Policie České republiky v Mladé frontě DNES a Právu*. Brno: FSS MU, 2012. Magisterská diplomová práce, s. 43 a 44.

i příliv cizinců. Přítomnost Rusů, Ukrajinců, Italů, Bulharů, občanů bývalé Jugoslávie, kosovských Albánců a Číňanů ovlivnila růst počtu vražd po roce 1990. Skutečnost, že se v předrevoluční době o kriminalitě téměř nemluvalo a společnost tak nabyla přesvědčení, že se v totalitním režimu trestné činy příliš nepáchaly, je zřejmé, že důvěra obyvatelstva vůči policii byla mizivá. Srovnání se zahraničím však ukázalo, že se činnost Policie ČR od té zahraniční zase tolik nelišila. Bezpečnostnímu aparátu chyběl především „... větší kontakt s veřejností, hlavně s médii, který by pomohl policii vrátit prestiž.“⁸⁰ V té době vzniká v rámci policie pozice tiskového mluvčího, který měl zajišťovat styk s médii a prostřednictvím zveřejňovaných úspěchů měl vylepšit pověst policie. Také společnost začala pocítovat potřebu veřejné ozbrojené složky, která by chránila její zájmy.

2.3 Historický vývoj po roce 1994

„Policie byla zřízena v roce 1991 zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. První a zároveň poslední větší reforma jejich činností a pravomocí proběhla v roce 1993 v souvislosti s rozdělením státu a vznikem samostatné České republiky jako suverénního státu.“⁸¹ Právě rozdělení státu, vznik samostatné ČR a reforma činností a pravomocí byl pro nás důvod, rozdělit obsah kapitol 2.2 a 2.3. Policie ČR byla podřízena ministerstvu vnitra a navázala na organizační strukturu předrevolučních ozbrojených sborů. Úkoly policie byly zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky taxativně vymezeny, bylo tedy přesně dáno, co byla policie povinna a oprávněna vykonávat. Přijetím tohoto zákona se na prvním místě mezi úkoly policie opět ocitla ochrana bezpečnosti osob a majetku a zajišťování veřejného pořádku.

V roce 1991 byl přijat zákon č. 553/1991 Sb., o Obecní policii, díky kterému mohou obce zřizovat obecní policii. Obecní policie naposledy působila na území naší republiky do roku 1947, po kterém byli příslušníci obecní policie zařazeni

⁸⁰ *Jak se změnila policie: od SNB k Policii ČR.* Praha.eu portál hl. m. Prahy [online]. Česká republika. 31. 1. 2010 [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW:

http://www.praha.eu/jnp/cz/home/budoucnost_historie/praha_historicka/metamorfozy/policie/index.

⁸¹ *Reforma Policie ČR – služba v nových podmínkách.* Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/reforma-policie-cr-sluzba-v-novych-podminkach-191470.aspx>, Reforma policie ČR – CZ.pdf

do jednotného bezpečnostního Sboru národní bezpečnosti. Polistopadová obecní policie je podřízena orgánům obce, jejím velitelem je starosta či primátor města. K úkolům obecní policie patří zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, především dohlížení na dodržování obecně závazných vyhlášek obce a místních nařízení, dohlížení na dodržování pravidel občanského soužití, přispívání k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, prevence kriminality a dále plnění některých úkolů celospolečenského charakteru, u kterých se pravomoci obecní policie kryjí s pravomocemi Policie ČR.

Z podstaty úkolů plněných obecní policií vyplývá, že je svou činností bližší předsocialistickému četnictvu než tzv. republiková policie. Prvorepublikový četník totiž plnil roli dozorce veřejného pořádku a bezpečnosti nepřetržitě, protože v obci, ve které sloužil, také většinou bydlel, byl dokonale obeznámen s místními poměry, občané se na něj mohli obrátit prakticky kdykoli a jeho zásah byl účinný díky rychlosti, ve které k němu došlo. Současné uspořádání je nevýhodné především pro venkov, protože obecní policie je zřizována pouze městy (nejprve statutárními a následně i menšími), ve kterých je často alespoň jedna služebna republikové policie. V současné době tedy dochází ke kumulaci bezpečnostních složek ve městech, zatímco venkov zůstává „bez ochrany“, protože malé obce si nemohou zřízení obecní policie z finančních důvodů dovolit. Venkov se musí i nadále spoléhat pouze na službu Policie ČR. Pouze některé příměstské obce využívají služeb obecní policie jiné obce poskytovaných na základě veřejnoprávní smlouvy. Tyto služby jsou však poskytovány za úhradu, zatímco prvorepublikový četník byl státním zaměstnancem, jehož plat a ubytování zajišťoval stát.

V roce 2008 byl přijat zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který měl dosavadní práci policie zmodernizovat a přiblížit ji více společnosti. „*Policie v době reformy prosazované Ministrem vnitra za ODS Ivanem Langerem získala také nové motto: „Pomáhat a chránit“, které mělo (po vzoru amerického policejního sloganu „To Protect and To Serve“) posunout vnímání policie veřejností od represe ke službě občanům.*“⁸² Hned v úvodu zákona si můžeme všimnout, že úkoly Policie ČR již nejsou taxativně vyjmenovány, nýbrž jsou uvedeny obecně s odkazem na právní řád. V § 2 platného zákona o Policii České republiky

⁸² KLUSOVÁ, Z. *Proměny mediálního obrazu Policie České republiky v Mladé frontě DNES a Právu*. Brno: FSS MU, 2012. Magisterská diplomová práce, s. 47.

je uvedeno: Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“).⁸³ Na rozdíl od předchozího zákona o Policii České republiky je v aktuálně platném zákoně uvedeno, že úkolem policie je mimo jiné předcházení trestné činnosti, což mezi úkoly policie dle předchozí právní úpravy nepatřilo. K úkolům policie podle předešlého zákona o Policii České republiky patřilo pouze odhalování a vyšetřování trestných činů, čili činnost, která následovala až po spáchání trestného činu. Zdá se, jako by si zákonodárci uvědomili roli prevence v boji proti kriminalitě. Skutečností však je, že preventivní působení není otázkou jednoho ustanovení zákona. Bez celkové změny práce Policie ČR by toto ustanovení bylo pouhou frází. Nelze očekávat, že společnost začne policii vnímat pozitivně jen proto, že právní norma uvádí policejní činnost jako službu veřejnosti. Je nezbytné, aby novou úlohu Policie ČR pochopili samotní policisté. Jde o komunikaci, navázání vzájemného důvěrného vztahu a spolupráci s občany na snižování kriminality.

2.4 Současné bezpečnostní sbory a služby v České republice

Kromě Policie ČR působí na území republiky jiné bezpečnostní sbory, k nimž patří Vojenská policie, Celní správa, Vězeňská služba, Justiční stráž a Bezpečnostní informační služba. Za specifické bezpečnostní služby potom lze považovat stráže, jejichž úkolem je střežit a chránit lesy, vody, přírodu a krajinu prostřednictvím skupin s vlastní působností a oprávněním. Jedná se o lesní stráž, mysliveckou stráž, rybářskou stráž a stráž přírody. Uvedené sbory a služby jsou považovány za specializované jednotky a jejich pravomoc je omezena na určitou činnost a obvod působnosti. Zřizovatelem bezpečnostních služeb je téměř vždy ministerstvo nebo jiný ústřední orgán státní správy, případně orgán místní správy.

„Vojenská policie je zvláštní policejní sbor, který působí v armádě. Do jeho působnosti patří dohlížení na dodržování právních předpisů, zabezpečování kázně a pořádku ve vojenských objektech a mezi vojáky včetně působnosti v trestním

⁸³ podle §2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

řízení.⁸⁴ Vojenským policistou se může stát jen voják z povolání. Aktuální postavení, působnost a její činnost je upravena zejména zákonem č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů. Vojenská policie, tak jako Policie ČR, postupuje podle trestního zákona a trestního řádu, při odhalování přestupků se řídí přestupkovým zákonem. Vojenská policie zasahuje vůči vojákům v činné službě, vůči civilním osobám pouze tehdy, pokud se nacházejí ve vojenských objektech nebo v prostoru vojenských operací.⁸⁵ „*Proti civilním osobám může Vojenská policie zasahovat také v případě, když páchají trestnou činnost nebo přestupky spolu s vojáky.*“⁸⁶

Celní správa je bezpečnostní sbor s působností na celém území České republiky. Jejím úkolem je především výběr cla, poplatků a daní a správa spotřebních daní. Celní správa také sbírá statistické informace o mezinárodním obchodu České republiky, kontroluje dovoz a vývoz, ochranné známky, obchod s významnými kulturními a historickými předměty, bojuje proti nelegální migraci v Schengenském prostoru, váží nákladní vozidla, kontroluje dálniční známky a fungování systému elektronického mýtného a provádí další nefiskální činnosti ve prospěch státu. Celní správa je také jedním z orgánů činných v trestním řízení. Celní správa je podřízena Ministerstvu financí. Zaměstnanci Celní správy jsou většinou celníci ve služebním poměru a také civilní pracovníci v pracovním poměru.

„*Posláním Vězeňské služby ČR je zajišťovat výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a bezpečnost a pořádek v soudních budovách.*“⁸⁷ Vězeňská služba nejen střeží, předvádí a eskortuje vězněné osoby, ale spravuje a střeží také věznice a detenční ústavy. Vytváří podmínky pro zaměstnávání, vzdělávání a rekvalifikaci vězňů.⁸⁸ Součástí Vězeňské služby je Justiční stráž, která „... *zajišťuje pořádek a bezpečnost v budově soudu a při výkonu pravomoci Nejvyššího správního soudu.*“⁸⁹ Justiční stráž je podřízena příslušnému řediteli vazební věznice

⁸⁴ *Vojenská policie*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 15. 5. 2011 [cit. 2011-08-11]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Vojensk%C3%A1_policie

⁸⁵ tamtéž

⁸⁶ *Vojenská policie*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 15. 5. 2011 [cit. 2011-08-11]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Vojensk%C3%A1_policie

⁸⁷ *Postavení a kompetence Justiční stráže při střežení Nejvyššího správního soudu*. Nejvyšší správní soud [online]. Česká republika, 1. 10. 2008 [cit. 2011-08-11]. Dostupný z WWW: http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=art&art_id=87

⁸⁸ tamtéž

⁸⁹ tamtéž

nebo věznic a řídí se pokyny předsedy soudu, místopředsedy soudu, ředitele správy, bezpečnostního ředitele, předsedy senátu, případně jiného pověřeného zaměstnance soudu.⁹⁰

Mezi další bezpečnostní službu patří Bezpečnostní informační služba (dále BIS). Působí uvnitř státu a patří mezi zpravodajské instituce České republiky. Jejím úkolem je získávat, shromažďovat a vyhodnocovat závažné informace důležité pro bezpečnost, ochranu ústavního zřízení a významných ekonomických zájmů republiky. BIS má postavení ozbrojené složky. Její příslušníci jsou ve služebním poměru, mají vojenské hodnosti a jsou oprávněni držet a nosit služební zbraň.⁹¹

Práci BIS řídí a kontroluje Vláda České republiky, „... *zjištěné poznatky předává BIS vládě a prezidentovi republiky. Jako instituce je přísně apolitická, nemá represivní pravomoc – nemůže zadržet, zatýkat ani vyslýchat.*“⁹²

Bezpečnostní informační služba se zabývá získáváním, shromažďováním a vyhodnocováním informací, které souvisejí s hrozbou terorismu, s ochranou ekonomických zájmů státu, činností cizích zpravodajských služeb na našem území, extremismem, šířením zbraní hromadného ničení, obchodem s konvenčními zbraněmi a výbušninami, organizovaným zločinem, nelegální migrací, bezpečnostní informačních a komunikačních systémů a ochranou utajovaných informací.

S výše uvedenými bezpečnostními sbory Policie ČR úzce spolupracuje a účastní se společných akcí zaměřených na různé druhy protiprávního jednání a prevenci kriminality. Například společně s Vojenskou policií se Policie ČR v oblastech vojenských prostorů a újezdů spolupodílí na kontrole bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. S Celní správou jsou velmi často pořádány společné akce zaměřené především na ilegální pohyb cizinců na území České republiky a dodržování předpisů zejména v kamionové dopravě.

Jak jsme se již zmínili výše, existují specifické bezpečnostní sbory, tzv. stráže (lesní, myslivecká, rybářská, stráž přírody), které vykonávají svou činnost na základě speciálních předpisů, kterými jsou zákon o lesích, zákon o myslivosti,

⁹⁰ *Postavení a kompetence Justiční stráže při střežení Nejvyššího správního soudu.* Nejvyšší správní soud [online]. Česká republika, 1. 10. 2008 [cit. 2011-08-11]. Dostupný z WWW: http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=art&art_id=87

⁹¹ *Aktuální sdělení.* Bezpečnostní informační služba vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-07-11]. Dostupný z WWW: <http://www.bis.cz/index.html>

⁹² tamtéž

zákon o rybářství a zákon o ochraně přírody a krajiny. Příslušníci stráží jsou oprávnění k provádění konkrétních jasně daných činností v přesně vymezeném obvodu působnosti. Při plnění úkolů stráže ve svém obvodu působnosti mají příslušníci stráží status veřejného činitele. Ovšem mimo stanovený obvod působnosti nemají stráže žádnou pravomoc a jako na veřejné činitele se na ně nepohlíží. Spolupráce stráží s Policií ČR je méně častá a omezuje se na případy, kdy stráže nemohou zajistit výkon své funkce vlastními silami a prostředky. V takových případech jsou stráže oprávněny požadovat součinnost a pomoc orgánů Policie ČR nebo obecní policie.

3 Community policing

V této kapitole se budeme věnovat samotné změně policejní práce. Nejprve představíme vznik a vývoj policejní činnosti vycházející z filosofie community policing, na který bude navazovat model vstřícné policie a zavádění prvků community policing do policejní praxe Policie ČR. Poslední podkapitolu budeme věnovat stručně ukázce preventivních projektů community policing v rámci Policie ČR.

3.1 Vznik a vývoj community policing

Vzhledem k nedostatku odborných publikací máme omezenou možnost porovnání pohledu a výkladu samotného pojmu community policing. Proto jsme pro jeho uchopení čerpali z dostupných slovníků, odborné literatury, interních předpisů Policie ČR a publikací samotných policistů. Community policing je strategie a filosofie policejní práce charakterizována přesvědčením, že součinnost a podpora veřejnosti může přispět ke kontrole nad kriminalitou. Veřejnost může pomoci identifikovat to, co je podezřelé a policii na tuto skutečnost upozornit. Strategie community policing využívá chápání policejních útvarů jako součást veřejnosti.⁹³

„Jednotlivé postupy, které z této filozofie vycházejí, jsou založené na spolupráci policie, veřejnosti, samosprávy a místních organizací a institucí. Na otevřené, partnerské komunikaci, sdílení společných problémů v oblasti kriminality a hledání a přijímání společných řešení.“⁹⁴ Prioritou všech těchto postupů je zaměření na předcházení škodám a následkům kriminálního a rizikového chování nebo na předcházení recidivě takového chování. Partnerská spolupráce je založená na hledání společných cílů a způsobů, jak těchto cílů dosáhnout.⁹⁵

⁹³ *Community policing*. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 4. 8. 2011 [cit. 2011-12-11]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Community_policing

⁹⁴ *Community policing*. Společně k bezpečí [online]. Česká republika, 2009 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW:

http://www.spolecnekbezpeci.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=65&Itemid=11

⁹⁵ tamtéž

Všeobecně se má za to, že koncept community policing se poprvé objevil v písemnostech britského ministra vnitra sira Roberta Peela z roku 1829, který věřil, „že ... společnost potřebuje ochranný sbor dobře vybraných a trénovaných mužů za účelem předcházet trestné činnosti a zřídit sociální kontrolu.“⁹⁶ Z tohoto důvodu sir Robert Peel založil metropolitní policii – profesionální placený sbor, jehož sídlem se stal Scotland Yard. „Tento sbor měl podle Peela jako hlavní úkol prevenci kriminality, jež je podle něj účinnější než evidování a potrestání pachatelů po spáchání trestného činu.“⁹⁷ Sir Robert Peel stanovil devět principů policejní práce, kterými se „bobbies“ a „peelers“ (neformální pojmenování britských a irských policistů odvozené od jména sira Roberta Peela) při výkonu své činnosti řídili.

„Zpočátku se policie setkala s nedůvěrou, ale poté co se jí podařilo snížit úroveň kriminality, byla od roku 1857 stanovena povinnost pro všechna města Velké Británie vytvořit své policejní oddíly.“⁹⁸

Britský model organizace policejní práce převzal jako první v roce 1844 placený policejní sbor město New York. Převzal především tzv. Devět Peelových principů policejní práce, ze kterých později vyšla i filosofie community policing. Postupně se tento model ujal v celé USA.⁹⁹ Za zakladatele community policing ve Spojených státech je považován plukovník Arthur Hale Woods, komisař NYPD z let 1914 – 1919, který věřil, „že ... přítomnost policistů v ulicích a jejich spolupráce s veřejností bude mít velký sociální význam a společenskou hodnotu.“¹⁰⁰

Po politických změnách, ke kterým došlo na přelomu 80. a 90. let 20. století, se činnost policejních sborů západní a východní Evropy v podstatě sjednotila. Docházelo k širší mezinárodní spolupráci a stejných nebo obdobných cílů bylo dosahováno podobnými prostředky. S pádem železné opony došlo k větší migraci

⁹⁶ BOHMAN, M. , HOLUB, T. *Model vstřícné policie – exkurz do problematiky community policing* [online]. Česká republika, Praha: Policejní akademie ČR, 2011 [cit. 2011-12-11]. Dostupný z WWW: http://ceses.cuni.cz/CESES-75-version1-070426_bohman_vstricna_policie.pdf

⁹⁷ *Čtení o community policing. Soubor textů.* Otevřená společnost, o.p.s. – Centrum ProPolice, září 2010 [cit. 2011-12-11]. Dostupný z WWW: http://pro-police.cz/press_release_attachments/18/cteni-o-cp.pdf

⁹⁸ *Robert Peel.* Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 5. 2. 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Robert_Peel

⁹⁹ *Čtení o community policing. Soubor textů.* Otevřená společnost, o.p.s. – Centrum ProPolice, září 2010 [cit. 2011-12-11]. Dostupný z WWW: http://pro-police.cz/press_release_attachments/18/cteni-o-cp.pdf

¹⁰⁰ *Arthur Woods.* Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 3. 5. 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupný z WWW: http://en.wikipedia.org/wiki/Arthur_Woods

osob a tím pádem ke zvyšování kriminality, respektive ke kriminální činnosti na západě či východě dosud neznámé. V posledních letech má negativní vliv na kriminalitu v Evropě také příliv přistěhovalců z asijských a afrických zemí. Evropské policejní sbory si začínají uvědomovat, že kriminalita není pouze věcí policie. Policie není schopna sama zajistit bezpečnost a bránit vzniku trestné činnosti, proto do jejího potírání zapojuje širší veřejnost. Filozofie community policing je již delší dobu rozšířená v Dánsku, Švédsku, Německu, Holandsku či Finsku, ke kterým se připojují další země nejen z bývalého západního bloku. S principy community policing se můžeme setkat také v některých bývalých socialistických zemích, kromě České republiky například v Polsku.¹⁰¹

Zjednodušeně lze tedy říct, že community policing je možné chápat „... jako otázku vývoje policejní činnosti v období posledních 20 let vytvořené v reakci na bezpočet sociálních, politických a ekonomických faktorů.“¹⁰² Community policing tak bylo reakcí na byrokratické policejní organizace a stimulovalo větší zapojení veřejnosti do poskytování policejních služeb aktivním, inovativním a kreativním způsobem.¹⁰³

3.2 Model vstřícné policie

Ve většině demokratických zemí probíhají v několika posledních desetiletích rozsáhlé organizační změny policejních sborů, které jsou zapříčiněny především nedostatečnou efektivitou dosavadního výkonu policejní služby. Změny, kterými policejní sbory procházejí, se odehrávají „... v rámci vytváření nových modelů výkonu policejní práce a sledují jednoznačný cíl efektivněji vykonávat policejní činnost v rámci demokratického státního zřízení.“¹⁰⁴ Odborná literatura uvádí mnoho teorií různých policejních modelů, přičemž každý z nich je ve své podstatě reakcí na dřívější nebo protikladný model. Musíme však zdůraznit, že v praxi

¹⁰¹ *Koncepcja policji środowiskowej*. Naukowy.pl [online]. Polská republika, 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupný z WWW: http://www.naukowy.pl/encyklopedia/Koncepcja_policji_%C5%9Brodowiskowej

¹⁰² BOHMAN, M., HOLUB, T. *Model vstřícné policie – exkurz do problematiky community policing* [online]. Česká republika, Praha: Policejní akademie ČR, 2011 [cit. 2011-12-11]. Dostupný z WWW: http://ceses.cuni.cz/CESES-75-version1-070426_bohman_vstricna_policie.pdf

¹⁰³ tamtéž

¹⁰⁴ tamtéž

se žádný model nevyskytuje ve své ryzí podobě. Každý konkrétní policejní aparát může být chápán jako kombinace jednotlivých modelů výkonu policejní činnosti.¹⁰⁵

Ačkoli se principy community policing zavádějí do policejní praxe mnoha demokratických zemí, neexistuje jasná definice výrazů „community“, „policing“ a „community policing“.

Pojem „komunita“ je chápán různě, v závislosti na původu, stupni socializace, vzdělání a obecném vnímání společnosti. Za komunitu mohou být označovány jednotlivé bytové čtvrti, ale také celá města, regiony či státy. „*Etnické, kulturní a rasové skupiny samy sebe často označují za komunity a skupiny se společným zájmem chápou svou shodnost také jako komunitu. Obyvatelé určitého místa se také označují za komunitu*“¹⁰⁶ Společné vnímání je tedy to, co spojuje lidi v komunitu.¹⁰⁷

Policejní oddělení definují „... komunity prostřednictvím jurisdikčních, oblastních či okresních ukazatelů nebo podle hranic státních či soukromých zastavených ploch“.¹⁰⁸

Výraz „policing“ je možné do češtiny přeložit jako „výkon policejní práce“ či „výkon policejní činnosti“.

V závislosti na vnímání pojmu komunity je pojem „community policing“ v různých zemích definován různě. Termín „community policing“ se používá ve Velké Británii a USA, Francouzi používají termín „Proximity policing“, Montrealská policie „Neighbourhood policing“ (police de quartier), stejně jako španělská a jihoamerická policie (policia de barrio).¹⁰⁹ „V České republice se pojem „community policing“ buď vůbec nepřekládá nebo se činnost Policie ČR v rámci aplikace community policing překládá jako model „vstřícné policie“.¹¹⁰ Tento termín pravděpodobně nejvíce vystihuje podstatu community policing, byť se nejedná o doslovný překlad. Ukázalo se, že překládat tento pojem do češtiny jako „komunitní policie“ není vhodné, protože komunita je v našich podmínkách vnímána především

¹⁰⁵ tamtéž

¹⁰⁶ BOHMAN, M., HOLUB, T. *Model vstřícné policie – exkurz do problematiky community policing* [online]. Česká republika, Praha: Policejní akademie ČR, 2011 [cit. 2011-12-11]. Dostupný z WWW: http://ceses.cuni.cz/CESES-75-version1-070426_bohman_vstricna_policie.pdf

¹⁰⁷ tamtéž

¹⁰⁸ tamtéž

¹⁰⁹ tamtéž

¹¹⁰ tamtéž

jako nějaká skupina (např. náboženská, národnostní nebo terapeutická), nikoli jako společenství lidí, které spojuje určité teritorium, ačkoli tomu tak ve skutečnosti je.¹¹¹ Český community policing spočívá ve způsobu policejní práce založeném na spolupráci mezi policií, samosprávou a občany v rámci konkrétní lokality – okrsku. Vychází ze znalosti prostředí, ve kterém se policista pohybuje a z komunikace mezi všemi uvedenými skupinami, s cílem řešit místní problémy na místní úrovni.

V rámci modelu vstříčné policie nelze stanovit univerzální pravidla pro spolupráci policie s veřejností. To je nutné stanovovat individuálně podle stavu a vývoje konkrétní komunity. Je zřejmé, že community policing v tzv. „lepší čtvrti“ a naopak v oblasti s vyšším procentem sociálně vyloučených osob bude fungovat na jiném principu. „*Aby byl community policing úspěšný, musí mít policie zcela jednoznačnou představu o dynamice společnosti.*“¹¹² Policie musí mít vůdčí roli nad cílovou skupinou, která má sloužit pro místní aktivity community policing.¹¹³ „*Model vstříčné policie ... v sobě zahrnuje rozšířenou roli policie ve společnosti, interní organizační změny a větší propojení policie s veřejností. Jedná se o celkovou změnu v myšlení a přístupu policistů k výkonu své pracovní činnosti*“¹¹⁴ Policejní standardní postupy nenahrazuje, doplňuje je a usnadňuje policejní činnost.¹¹⁵

Vzhledem k reformě a zavedení prvků vstříčné policie můžeme v empirické části práce vycházet z předpokladu, že při spolupráci Policie ČR s veřejností na snižování kriminality dochází k lepším výsledkům, než bez vzájemné spolupráce. Tuto hypotézu podporují také výsledky výzkumů veřejného mínění ve vztahu k práci policie. Je však na místě nutno poznamenat, že čas, který uplynul od prvních pokusů a pilotních projektů, je velmi krátký na to, abychom mohli přínos modelu statisticky vyhodnotit.

¹¹¹ VESELÁ, M. *Community policing* [online]. Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality, archiv - červen 2008. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/community.html>

¹¹² BOHMAN, M. , HOLUB, T. *Model vstříčné policie – exkurz do problematiky community policing* [online]. Česká republika. Praha: Policejní akademie ČR, 2011 [cit. 2011-12-11]. Dostupný z WWW: http://ceses.cuni.cz/CESES-75-version1-070426_bohman_vstricna_policie.pdf

¹¹³ tamtéž

¹¹⁴ tamtéž

¹¹⁵ tamtéž

3.3 Zavádění prvků community policing do policejní praxe

V roce 1998 vznikla Otevřená společnost, o.p.s., která nabídla odboru prevence ministerstva vnitra spolupráci na projektu zavádění principů community policing do činnosti Policie ČR. Projekt měl vyzkoušet ve dvou pilotních lokalitách některé vybrané modely policejní práce založené na spolupráci s veřejností na místní úrovni. Po vyhodnocení pilotní fáze měl být následně zaveden do vzdělávání a výkonu policejní praxe.¹¹⁶

V úvodní fázi realizace projektu proběhla v obou lokalitách mezi jejími občany úvodní sociologická šetření. Cílem průzkumů bylo seznámit se s problémy, které lokality řeší, jaký vztah mají místní občané k policii a do jaké míry jsou ochotní se spolupodílet na tvorbě preventivních programů.¹¹⁷ Na základě výsledků šetření byly stanoveny problémové aktivity v daných lokalitách a strategie na potlačení kriminality, které byly postupně realizovány. V polovině roku 2004 došlo k vyhodnocení úspěšnosti projektu.

Na základě údajů získaných z pilotního projektu se v září 2004 začal vypracovávat plán českého modelu community policing. Jako klíčový prvek modelu community policing byl stanoven policista na základním útvaru, „... jehož úkolem je systémová péče o přidělenou lokalitu“.¹¹⁸ Za základ je považována obchůzková služba a činnost policejního inspektora v okrsku. V projektu se policie snaží o znovuzavedení obchůzkové služby podle původního vzoru, kdy se jeden policista „... dlouhodobě zabývá stejnou lokalitou, navazuje v ní kontakty, poznává ji geograficky i sociologicky a vykonává v ní místně specifickou preventivní práci.“¹¹⁹ Záměrem této aktivity je, aby v lokalitě identifikoval klíčové partnery, navázal s nimi kontakt a inicioval vzájemná jednání, kde by měl prezentovat své poznatky o místní bezpečnostní situaci.¹²⁰ Zároveň se musí seznamovat s požadavky partnerů na policejní činnost, které musí do své práce aplikovat.

¹¹⁶ VESELÁ, M. *Community policing. Projekt Zavádění prvků Community Policing do praxe Policie ČR* [online]. Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality, archiv - červen 2008. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/community/projekt.html>

¹¹⁷ VESELÁ, M. *Community policing. Projekt Zavádění prvků Community Policing do praxe Policie ČR* [online]. Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality, archiv - červen 2008. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/community/projekt.html>

¹¹⁸ tamtéž

¹¹⁹ tamtéž

¹²⁰ tamtéž

V listopadu 2004 proběhla v Praze Konference „Stav zavádění community policing v ČR“, která byla prvním formálním setkáním všech, kdo se v České republice teorií a praxí community policing zabývají.

V roce 2008 byl přijat zákon č. 273/2008, o Policii České republiky, účinný od 1. 1. 2009, který vznikl jako reakce na požadavek reformovat činnost Policie ČR. V prosinci 2008 byl vydán závazný pokyn policejního prezidenta, kterým se od začátku roku 2009 zavádí na celém území republiky do praxe všech útvarů a organizačních článků metoda community policing. Se zástupci orgánů místní samosprávy, organizací a občanů byly uspořádány zahajovací semináře community policing, které měly partnery s modelem vstřícné policie seznámit a prezentovat představu policie o vzájemné spolupráci. Po seminářích zpravidla následovalo vypracování a podepsání dohod o spolupráci, aktivní zapojení policistů do práce komisí prevence kriminality a přípravy aktivit metody community policing podle místních podmínek. Dále bylo nutné upravit výkon služby policistů vykonávajících obchůzkovou službu v okrsku.¹²¹

V roce 2009 byl také realizován projekt Policie ČR s názvem „Každý zná svého policistu“, který měl přímou návaznost na zavádění metody community policing do praxe.¹²²

Projekt předložil „... prostřednictvím šesti jednotlivých komponent (vizitky, letáky, internet, nástěnky, rezervační systém, místní média) různé způsoby, jak mohou policisté občanům zprostředkovat kontakty na jejich místně příslušná obvodní/místní oddělení policie ... a zde sloužící policisty.“¹²³ Projekt „Každý zná svého policistu“ vycházel z projektů do té doby probíhajících na některých okresních ředitelstvích Policie ČR, které si vzaly vzor v pracovních postupech z Československého četnictva a z práce socialistických okrskářů. Byl založen na jednoduchém faktu, „... že občan, který zná kontakt na „svého“ policistu, jej může dříve informovat o proběhnuvším či právě probíhajícím protiprávním jednání, či může sdělit konkrétnímu policistovi důležité informace z jeho okrsku“¹²⁴ a tímto způsobem se bude spolupodílet

¹²¹ Zavádění metody community policing do praxe Policie České republiky. Příloha č. 2 k ZPPP č. 211/2008, čl. 1, písm. a) a čl. 2, písm. a), b), c).

¹²² Každý zná svého policistu – manažerská příručka k projektu. Praha: Policejní prezidium Policie ČR, 2009.

¹²³ tamtéž

¹²⁴ tamtéž

na prevenci kriminality v konkrétní lokalitě. Zde vyvstávají otázky: „Je společnost v České republice dostatečně odpoutaná a nezávislá na totalitní minulosti? A je tedy připravena bez předsudků spolupracovat s policií?“ Jde o otázky, na které není dle našeho názoru jednoduché najít jednoznačnou odpověď. Policie České republiky je součástí demokratické společnosti již více než dvacet let. Byť jde o demokracii křehkou a z dlouhodobě historického hlediska stále se rodící, nelze se neustále odvolávat na totalitní minulost. V demokratické společnosti vyrostla celá generace, jejíž postoje a hodnoty jsou již formovány novou dobou. Domníváme se, že neochotu občanů spolupracovat s policií tedy primárně nelze spojovat s předsudky souvisejícími s totalitní minulostí, ale spíše se současným obrazem, jaký o policii poskytují veřejnosti nejen média, ale často i nejvyšší představitelé naší politické scény. Policii ČR zcela zjevně neprospívá nestabilní politická situace, neboť na časté personální obměny a rozpočtové změny je nutno reagovat celou řadou koncepčních, organizačních i materiálních úsporných opatření, což do práce policistů přináší nejistotu, napětí a také možnost snížení kvality činnosti. Veškeré tyto skutečnosti se pak zcela zákonitě zpětně odrážejí ve vnímání práce policie veřejností a na vzájemné spolupráci.

3.4 Preventivní projekty community policing

„Programy prevence kriminality na místní úrovni se staly základem vytvořeného preventivního systému v ČR.“¹²⁵ Policie ČR zpracovává v rámci preventivní činnosti různé typy projektů, zaměřených na konkrétní problematiku a cílovou skupinu obyvatel. Některé projekty jsou dlouhodobé a s celorepublikovou působností, např. „Ajaxův zápisník“, určený dětem druhých tříd základních škol. „Ajaxův zápisník je preventivní projekt, jehož cílem je zvyšovat právní vědomí již u dětí mladšího školního věku“¹²⁶ či projekt „Zebra se za tebe nerozhledne!“ „Cílem projektu je preventivně působit na chodce a další účastníky silničního provozu.“¹²⁷ Jiné projekty jsou krátkodobé, probíhají zpravidla jeden kalendářní rok

¹²⁵ DOČKAL, M., DOSTÁLOVÁ, I. Typy projektů prevence kriminality. *Policista* 2008, roč. 14, č. 3, příloha s. 1 – 8.

¹²⁶ VESELÁ, M. *Community policing. Projekt Zavádění prvků Community Policing do praxe Policie ČR* [online]. Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality, archiv - červen 2008. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/community/projekt.html>

¹²⁷ <http://www.policie.cz/clanek/zebra-se-za-tebe-nerozhledne-262841.aspx>

a zaměřují se na konkrétní problematický jev. Po roce 2009 přichází projekty s prvky community policing. Jako příklad bychom mohli uvést projekt „... „*Rok zabezpečení vozidel*“ z roku 2010, projekt pro rok 2011 „*Obezřetnost se vyplatí*“, zaměřený na kapesní krádeže či „*Senioři sobě*“ jako prevence páchaní trestné činnosti na osaměle žijících seniorech.“.¹²⁸

Kromě těchto celorepublikových akcí je zpracována celá řada úspěšných projektů na úrovni krajských a územních odborů Policie České republiky. Projekty vznikají ve spolupráci s občanskými sdruženími, školami a jinými institucemi a zařízeními. Například v rámci projektu „*Ajaxův zápisník*“ jsou pro policii partnerem základní školy. Pro projekt „*Obezřetnost se vyplatí*“, kdy „... *cílem preventivně informační kampaně „Obezřetnost se vyplatí“ je aby si lidé dávali, respektive se naučili dávat pozor na své osobní věci*“¹²⁹ jsou např. obchodní řetězce a dopravní podniky, které se potýkají s negativním jevem v podobě kapesních krádeží. Policisté jednotlivých preventivně informačních skupin zpracovávají projekty z vlastní iniciativy, nebo je vytvářejí na zakázku některého z partnerů, podle místních potřeb. V jiných případech je policie pouze spoluautorem projektu, který je dílem některého z partnerů. Jako příklad tohoto typu projektu lze uvést kampaň „*Nemyslíš, zaplatíš*“, zaměřená na zvýšení bezpečnosti silničního provozu.¹³⁰ Projekční činnost se zaměřuje především na děti a mládež, bezpečnost v dopravě, majetkovou trestnou činnost a násilnou trestnou činnost. Prostřednictvím letáků, billboardů, televizních spotů, DVD apod. se policie snaží upozorňovat nejen dorůstající mládež, ale i občany a širokou veřejnost na hrozící rizika a předává cenné informace, které lze využít v případě, že se již stali obětí trestné činnosti. Jako příklad můžeme uvést preventivně informační filmy „*Zpackané životy*“ nebo „*Nechte mě bejt*“.

¹²⁸ DOČKAL, M., DOSTÁLOVÁ, I. Typy projektů prevence kriminality. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 3, příloha s. 1 – 8.

¹²⁹ *Obezřetnost se vyplatí*. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika, 2011 [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/obezretnost-se-vyplati.aspx>
<http://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-655004.aspx>

¹³⁰ *Akce a projekty*. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika, 2011 [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-655004.aspx>

Preventivní činnost Policie ČR dle modelu community policing je nesmírně důležitá nejen pro prevenci kriminality jako takové, ale také pro budování zdravějšího důvěryhodnějšího vztahu mezi Policií ČR a veřejností.

4 Komunikace Policie ČR s veřejností

Samotné zavádění nové filosofie v policejní činnosti nestačí. Je zapotřebí umět správně komunikovat, aby veřejnost transformaci policejní činnosti očekávala se samozřejmostí a se stejnou samozřejmostí do realizace vstoupila jako partner při snižování kriminality. Například „Koncept mediální komunikace Policie ČR“, jedná se o aktualizovaný dokument na základě vyhodnocení zkušeností fungování preventivně informačních pracovišť v podmínkách nového územního uspořádání Policie ČR, uvádí: „*Má-li být napsáno cokoli o významu komunikace Policie České republiky s veřejností, pak v první řadě to, že jde o jeden ze základních stavebních kamenů, na nich stojí zajišťování bezpečnosti a boj proti kriminalitě. Doslova každá věta směřující od policisty k veřejnosti je důležitá a zanechává stopu na další vzájemné spolupráci.*“¹³¹ Můžeme se opírat o skutečnost, že komunikace s veřejností významně ovlivňuje veřejné mínění o práci policie. Pozitivní veřejné mínění je jednou z podmínek k tomu, aby policie dokázala plnit své úkoly. Bez spolupráce s veřejností by to nebylo možné.

Na problematiku komunikace policie s veřejností je mnoho úhlů pohledů. S aspektem na cíl diplomové práce ...*Ukázat vliv spolupráce Policie ČR s veřejností na snižování kriminality* se zaměříme na konkrétní aktivity a činnosti, kterými policie utváří nebo ovlivňuje veřejné mínění a celkovou publik relations.

Z množství nabízených definic public relations nám byla nejbližší definice českého autora Hájka, který uvádí, že jde o cílevědomé utváření oboustranných vztahů jak směrem dovnitř, tak směrem navenek instituce či organizace. Vytváření souladu mezi zájmy tvůrce veřejné činnosti a veřejností pro lepší dosažení cílů veřejné činnosti“¹³², kterou autoři publikace doplňují příspěvkem Jaroslava Nykryna, „... *který pro public relations používá český pojem „práce s veřejností“ ...*“¹³³ Zjednodušeně můžeme tedy uzavřít public relations jako „*soubor technik a aktivit ovlivňování mínění ...*“¹³⁴

¹³¹ *Koncept mediální komunikace Policie ČR*. Praha: Policejní prezidium ČR, Preventivně informační odbor, 2010.

¹³² BYSTROV, V., RUŽIČKA, M. *Firemní komunikace a řízení reputace*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210-4104-8. s. 26.

¹³³ *tamtéž*

¹³⁴ FTOREK, J. *Public relations jako ovlivňování mínění*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing a.s. 2009. ISBN 978-80-247-2678-6. s. 24.

V této kapitole představíme právní aspekty, které je zapotřebí brát v úvahu při komentování policejní činnosti. Dále se budeme věnovat místům a způsobům kontaktů policie s veřejností a prostředkům, které policie při komunikaci s veřejností využívá.

Názvy dílčích kapitol již neoperují s pojmem Policie ČR, tento je vymezen v názvu celé 4. kapitoly.

4.1 Právní aspekty komunikace

Za účelem zpracování preventivních projektů a komunikace s veřejností zřídila Policie ČR preventivně informační oddělení, která spadají pod kanceláře ředitelů jednotlivých krajských ředitelství; preventivně informační oddělení je organizačně zařazeno pod odbor prevence kriminality Policejního prezidia a má všechny možné kompetence k realizaci prevence a komunikace s veřejností na místně příslušném území kraje. Naopak pod preventivně informační oddělení spadají preventivně informační skupiny, které realizují preventivní aktivity a mediální obraz na území okresů, v policii označovaných jako tzv. územní odbory. Tyto útvary poskytují informační servis o činnosti Policie ČR sdělovacím prostředkům a zajišťují komunikaci Policie ČR s médii a veřejností. Zde jsou zařazeni tzv. pracovníci vztahů k veřejnosti, tiskoví mluvčí a preventisté. Na všech pracovištích jsou zařazeni převážně policisté s vysokoškolským vzděláním a praxí v přímém výkonu služby.

Pracovníci preventivně informační skupiny denně předávají médiím aktuální informace o činnosti policie, pracovníkům médií zajišťují podklady pro články a reportáže a zodpovídají dotazy redaktorů a občanů. Kromě toho informují „... veřejnost o preventivních opatřeních, která směřují k zajištění bezpečnosti, a to zejména s ohledem na aktuální vývoj kriminality.“¹³⁵ Hromadné sdělovací prostředky jsou pak ze strany preventivně informačního oddělení aktivně oslovovány v případech, kdy je vyhlášeno pátrání po hledaných či pohřešovaných osobách. Součástí pracovní náplně pracovníků tohoto oddělení je i natáčení reportáží

¹³⁵ DOLEŽIL, B. *Vliv masové komunikace v preventivně výchovném působení Policie České republiky* [online]. Brno: FHS UTB, 2010. Bakalářská práce, s. 43 a 44 [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: http://dspace.knihovna.utb.cz/bitstream/handle/10563/13341/dole%C5%BEil_2010_bp.pdf?sequence=1

pro televize či rozhlasové vysílání, pořádání tiskových konferencí a tvorba internetových stránek.¹³⁶

Činnost preventivně informačního oddělení je v souladu s právními normami platnými v České republice, přičemž se řídí ustanoveními několika právních předpisů, nařízení a pokynů o různé právní síle. Jedná se o následující ustanovení:

- Ústava a čl. 17 Listiny základních práv a svobod,
- §§ 23 a 81 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- §§ 8a a 8b zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním,
- §§ 13 a 45 zákona č. 101/2000Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů,
- § 3 odst. 5 a §§ 52, 53 a 54 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávné činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů,
- §§ 11 a 16 zákona č. 40/1964Sb., Občanský zákoník,
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád,
- vybraná ustanovení, na která odkazuje zákon č. 106/1999Sb. o svobodném přístupu k informacím,
- zákon č. 46/2000Sb. o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku,
- zákon č. 231/2001Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání,
- závazný pokyn policejního prezidenta č. 171/2006, kterým se upravuje postup při zveřejňování údajů při pátrání po osobách, vozidlech, uměleckých dílech a předmětech kulturní hodnoty prostřednictvím sítě internet,
- závazný pokyn policejního prezidenta č. 157/2008 o zajišťování svobodného přístupu k informacím,
- závazný pokyn policejního prezidenta č. 215/2008, kterým se stanoví některé bližší podmínky a postupy pro zpracování osobních údajů,
- nařízení ministra vnitra 70/2007, kterým se stanoví postup ministerstva vnitra při zajištění práva fyzických a právnických osob na poskytování informací,

¹³⁶ DOLEŽIL, B. *Vliv masové komunikace v preventivně výchovném působení Policie České republiky* [online]. Brno: FHS UTB, 2010. Bakalářská práce, s. 44 [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: http://dspace.knihovna.utb.cz/bitstream/handle/10563/13341/dole%C5%BEil_2010_bp.pdf?sequence=1

- nařízení ministerstva vnitra č. 96/1999, kterým se upravuje postup při poskytování informací sdělovacím prostředkům a veřejnosti ve znění nařízení ministerstva vnitra č. 36/2006,
- závazný pokyn policejního prezidenta č. 87/2006, kterým se stanoví zásady poskytování informací Policií České republiky veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků ve znění závazného pokynu policejního prezidenta č. 49/2009.

4.2 Místa a způsoby kontaktů Policie ČR s veřejností

Komunikace policie s veřejností prostřednictvím médií je bezpochyby velice důležitá a to nejen pro svou preventivní a informační povahu, ale jedná se také o komunikaci svým způsobem anonymní. Na jedné straně stojí Policie ČR jako firma a na druhé straně veřejnost jako bezejmenný dav. Toto oslovování širokých mas na straně jedné je na druhé straně vyváжено osobním kontaktem policistů s občany. Míst, kde se mohou občané s policisty setkávat je hned několik.

Jedním z těchto míst jsou **policejní služebny**, na které však občané zamíří většinou pouze tehdy, stanou-li se obětí trestného činu či jsou předvoláni k podání vysvětlení. Služebny a pracoviště Policie ČR však nelze z hlediska community policing pokládat za typické místo pro setkávání s veřejností. Přesto však v rámci reformy Policie ČR dochází k úpravě pracovišť, aby se občané přicházející z jakéhokoli důvodu na služebny necítili nepříjemně a stísněně. V rámci Projektu 1000 – vstřícná tvář policie jsou na služebnách budovány recepce a přijímací místnosti se zútulňují. Kontakt mezi policisty a veřejností by měl probíhat v příjemném a důvěryhodném prostředí a právě proto Policie České republiky investuje do modernizace policejních služeben po celé republice.¹³⁷

Dalším místem, kde se mohou občané, setkat s policií jsou tzv. **poradenská centra**. *„Na základě značné poptávky po informacích o možnostech ochrany majetku před odcizením nebo poškozením začaly preventivně informační skupiny Policie ČR ve spolupráci s městy zřizovat poradenská centra, která disponují ukázkami certifikované zabezpečovací techniky a dalšími názornými pomůckami*

¹³⁷ V rámci Územního odboru Olomouc, bylo k září 2011 takto přestavěno již 6 z 10 služeben

a tiskovinami.“¹³⁸ V přímém kontaktu s policistou se zde nabízí otevřená komunikace a občané mají možnost získat konkrétní a názorné informace potřebné k rozhodnutí pro zvolení vhodného zabezpečení či jinou radu.

K přirozenému a bezprostřednímu kontaktu mezi policií a občany dochází při **přednáškách a přednáškových cyklech** „... zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů, na zvýšení právního vědomí a na bezpečné chování pro různé věkové skupiny ...“.¹³⁹ Jsou určeny úzkému okruhu posluchačů, především dětem, mládeži a seniorům.

S policií se mohou občané setkat také na **prezentačních akcích** pořádaných samostatně např. v nákupních centrech nebo v rámci kulturních a společenských aktivit. Náplň těchto akcí je velmi různorodá, od preventivně informační činnosti, např. v supermarketech, kdy policisté promítají záběry z průmyslových kamer zachycujících kapesní krádeže a podávají zájemcům preventivní informace, až po prezentaci policejních činností v podobě ukázky policejních zásahů nebo předvádění policejní techniky. Při některých prezentačních akcích tedy dochází ke kontaktu mezi konkrétním policistou a konkrétním občanem za účelem řešení konkrétního problému, např. ochraně před kapsáři, jiné jsou zaměřené na ukázkou práce Policie ČR a svou podstatou jsou spíše prostředkem pro komunikaci, jak se zmíníme dále, než místem setkání.

4.3 Prostředky komunikace Policie ČR s veřejností

V této podkapitole si představíme nejčastější prostředky komunikace mezi Policií ČR a širokou veřejností. Mezi ty nejdůležitější patří komunikace prostřednictvím masmédií, internetu, tištěných materiálů, prezentačních akcí, velkoplošných varovných prostředků a schránek důvěry.

Jak jsme již uvedli, model vstřícné policie se opírá o spolupráci policejních složek s veřejností. Policie se všemožnými prostředky snaží plnit svou preventivní úlohu a zároveň očekává od veřejnosti zpětnou vazbu, podněty a požadavky na svou činnost.

¹³⁸ DOČKAL, M., DOSTÁLOVÁ, I. Typy projektů prevence kriminality. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 3, příloha s. 1 – 8.

¹³⁹ tamtéž

Technických zařízení a prostředků, s jejichž pomocí Policie ČR komunikuje s veřejností, je celá řada. K důležitým komunikačním prostředkům ovlivňujícím širokou veřejnost patří **masmédiá**, tj. televize, rozhlas a velkonákladový tisk, s jejichž pomocí Policie ČR prezentuje svoji činnost a často také realizuje celorepublikové preventivní projekty. Může se jednat jak o jednorázové aktuální články, o pravidelné rubriky nebo přílohy v místních novinách tak také o relace ve vysílání obecných, veřejnoprávních i soukromých rozhlasových stanic, v pořadech místní kabelové televize.¹⁴⁰

V současné době je ve státní správě respektovaným médiem pro komunikaci **internet**, který hraje podstatnou roli také v komunikaci mezi policií a veřejností. „*V public relations nesmíme zapomenout na internet. Je to médium, které hraje stále větší roli, proto také public relations online bude pro policii jedním z komunikačních pilířů.*“¹⁴¹ Citací s úspěšné publikace Václava Svobody podtrháváme důležitost internetu v dnešní době jako snad nejmodernější a nejrozšířenější komunikační prostředek. V červenci 2008 byly spuštěny nové internetové stránky Ministerstva vnitra a PČR. „*Rozvoj internetových stránek a jejich přizpůsobování aktuálním potřebám policie a veřejnosti jsou náplní trvalé činnosti webové rady.*“¹⁴² Na webové adrese www.policie.cz je představen vrcholový management Policie ČR, všechny správy Policejního prezidia, útvary s celorepublikovou působností, útvary Policie ČR s územně vymezenou působností, územní odbory, městská ředitelství a obvodní oddělení. Podstatná část je věnována prezentacím policejní činnosti a informacím občanům o různých skutečnostech. Občané mohou prostřednictvím internetových stránek navázat kontakt s pracovníky preventivně informačních skupin, posílat podněty nebo své dotazy.

Nejen pro širokou veřejnost, ale i pro konkrétní cílové skupiny jsou určeny **tištěné materiály**. „*Obsahem bývají upozornění na různé formy a specifika ohrožení kriminalitou, návody, jak postupovat v situacích, kdy se občané setkají s projevy kriminálního jednání... a informace o místech a institucích, kde je možné vyhledat*

¹⁴⁰ DOČKAL, M., DOSTÁLOVÁ, I. Typy projektů prevence kriminality. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 3, příloha s. 1 – 8.

¹⁴¹ SVOBODA, P. *Public relations moderně a účinně 2, aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2866-7.

¹⁴² *Koncept mediální komunikace Policie ČR*. Praha: Policejní prezidium ČR, preventivně informační odbor, 2010.

*pomoc...“.*¹⁴³ Velká část informačních materiálů je také věnována problematice možností ochrany movitého i nemovitého majetku. Prostředkem sdělení jsou různé samolepky, letáky, skládačky, bulletiny, tematicky zaměřené přílohy v místních periodikách, brožury apod.

Jedním z významných prostředků pro komunikaci Policie ČR s veřejností jsou již zmiňované **prezentační akce**. Většinou jsou tyto akce koncipovány a pořádány jako prezentace Integrovaného záchranného systému. Ukázky techniky a činnosti předvádějí záchranáři, hasiči, státní i městské policie a jejich specializované útvary (výcvik psů, ukázky zásahů útvaru rychlého nasazení, pyrotechnici, ukázky sebeobrany atd.).¹⁴⁴ „*Jde o důležitou část komunikace s veřejností. Policie ČR má značný potenciál prezentovaných témat, projektů, oborů činností, technických prostředků, atd., o které veřejnost i média jeví trvalý zájem.*“¹⁴⁵ Prezentační akce policie jsou v rámci jednotlivých krajských ředitelství i celé Policie ČR dlouhodobě plánována. Jejich význam je v posledních letech posílen.¹⁴⁶

Velkoplošné varovné prostředky upozorňují aktuálně na konkrétním místě konkrétní cílovou skupinu na možnost bezprostředního ohrožení určitým druhem trestné činnosti.¹⁴⁷ Zpravidla se jedná o projekty realizované přímo v problémových lokalitách. V tomto případě jde například o informační tabule s nápisy nebo piktogramy, které upozorňují majitele automobilů, aby ve svých vozidlech nenechávali věci na viditelném místě. Tabule jsou instalovány na velkých parkovištích před supermarkety, sportovními či rekreačními areály, na záchytných parkovištích nebo na místech, kde se pořádají hromadné společenské a sportovní akce.¹⁴⁸

Dalším komunikačním prostředkem jsou **schránky důvěry**. Základním obsahem a cílem projektu „Schránky důvěry“ je možnost rozšíření navázání neformální a anonymní komunikace mezi veřejností, občany a Polici České

¹⁴³ DOČKAL, M., DOSTÁLOVÁ, I. Typy projektů prevence kriminality. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 3, příloha s. 1 – 8.

¹⁴⁴ *tamtéž*

¹⁴⁵ *Koncept mediální komunikace Policie ČR*. Praha: Policejní prezidium ČR, preventivně informační odbor, 2010.

¹⁴⁶ *tamtéž*

¹⁴⁷ DOČKAL, M., DOSTÁLOVÁ, I. Typy projektů prevence kriminality. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 3, příloha s. 1 – 8.

¹⁴⁸ DOČKAL, M., DOSTÁLOVÁ, I. Typy projektů prevence kriminality. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 3, příloha s. 1 – 8.

republiky ve smyslu filosofie community policing za účelem zlepšení výkonu policistů. „*Schránky důvěry plní roli komunikačního prostředku ...*“.¹⁴⁹ Občané mají možnost do schránek důvěry vhodit anonymně podnět např. k páchání nějakého protiprávního jednání, k rizikové lokalitě a jiné. Projekt se však postupem času od původního účelu odklonil a ve většině případů občané do plechových schránek vkládají nalezené doklady, klíče a další osobní věci. Vlastní podněty k práci policie se ve schránkách téměř nenacházejí. Navíc v době velkého boomu elektronických komunikací, zejména e-mailu, využívají občané k zasílání podnětů a stížností právě tohoto komunikačního prostředku. Dle našeho názoru se již hlavní a stěžejní myšlenka projektu vytratila a v současné době preventivní projekt „Schránky důvěry“ již nemá původní opodstatnění.¹⁵⁰

¹⁴⁹ DOČKAL, M., DOSTÁLOVÁ, I. Typy projektů prevence kriminality. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 3, příloha s. 1 – 8.

¹⁵⁰ Z těchto důvodů a po zvážení všech kladných a záporných stránek byl projekt v roce 2010 například v Olomouci ukončen.

5 Policie a veřejné mínění

O veřejném mínění lze v literatuře dohledat velké množství informací. Nám nejbližší se jevil výklad autora Josefa Ftorka, která zpracovává komplexnější pohled na problematiku oboru public relations a dovednost ovlivňování mínění. „*Veřejné mínění: názory a postoje, které mají odezvu ve společnosti. Podle existující odezvy rozlišujeme aktivní a pasivní veřejné mínění (v závislosti na tom, zda je odezva zjevná, nebo zda ji zjišťujeme průzkumem).*“¹⁵¹ „*Tak jako každé mínění, lze i to veřejné účinně ovlivňovat. Stejně tak jím lze i manipulovat.*“¹⁵²

Ovšem k informacím o veřejném mínění k Policii ČR jen velmi málo. V zahraničí je tomuto tématu věnována daleko větší pozornost. Například výzkum docenta Kennetha Dowlera¹⁵³ a dalších autorů působících v USA či Kanadě, kteří se zaměřili na reprezentaci zločinu v médiích či vlivu těchto mediálních reprezentací na veřejné mínění. V České republice zatím nikoliv, k dispozici je pouze zveřejněný výzkum „Spokojenost občanů s prací Policie ČR“, kterému se budeme podrobněji věnovat v kapitole 5. 3 Veřejné mínění o policii a současnost.

Jak jsme již zmínili v předchozích kapitolách, pozitivní veřejné mínění je jednou z podmínek k tomu, aby policie dokázala plnit své úkoly. Bez spolupráce s veřejností by to bylo nemožné. Cílem této kapitoly je popsat klíčové nástroje k ovlivnění veřejného mínění. Jedná se především o média a osobnost tiskového mluvčího a prostřednictvím realizovaného výzkumu ukázat, jaké je v současnosti veřejné vnímání Policie ČR.

¹⁵¹ FTOREK, J. *Public relations jako ovlivňování mínění*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing a.s. 2009. ISBN 978-80-247-2678-6. s. 15.

¹⁵² tamtéž

¹⁵³ Kenneth Dowler je profesorem kriminologie na Wilfrid Laurier University—Brantford campus. Publikoval v několika odborných periodikách: *Journal of Criminal Justice*, *Canadian Journal of Criminology*, *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*, *Journal of Crime and Justice*, *American Journal of Criminal Justice*, *Policing Society*, and *Police Quarterly*. Jako editor se podílel také na speciálním vydání *Canadian Journal of Criminology a Journal of Criminal Justice and Popular Culture*, které bylo věnováno médiím, zločinu a populární kultuře.

5.1 Média a jejich vliv

Média jsou neodmyslitelnou součástí života, všudypřítomná a nevyhnutelná. Jsou to prostředky, které přinášejí a zprostředkovávají sdělení. Mimo jiné formují naše názory, vytvářejí vzory a kulturu, podílí se na vytváření podoby společnosti a vztahů, které v ní panují. Každá společnost se snaží, aby v ní probíhala výměna informací, a média při tom hrají stále větší roli. Zároveň však panuje rozšířená představa, že masová média mají moc a vliv. Přestože nelze jednoznačně určit, jak silný tento vliv je, soustředíme se na představu, že mají potenciál utvářet a ovlivňovat chování, jednání a mínění veřejnosti. Nejen z těchto důvodů jsou pro fungování společnosti velmi důležité kvalitní informace a kritický přístup v jejich vyhodnocování. „*Masová média a zejména jejich redakční žurnalistické výstupy jsou v současnosti klíčovým nástrojem společenské kontroly ...*“.¹⁵⁴ Veřejnost se může a nemusí na základě vhodně vybraných a médií prezentovaných údajů ztotožnit s návrhem. Může se stát, že dokonce schválí postup, který by za jiných, transparentnějších okolností jen stěží přijala.¹⁵⁵ Reciproční determinismus, který funguje mezi společností a médií neznamena nic jiného, než fakt, že zprávy ovlivňují mínění společnosti a naopak společnost svou poptávkou určuje, jaký druh informací bude televize ve zprávách preferovat.¹⁵⁶ Masová média jsou v nejobecnější rovině považována za stálé společenské instituce s vlastní svébytnou množinou pravidel a postupů. Pravidla a postupy jsou v celém rozsahu určována a omezována společností, v níž působí. Z toho vyplývá, že masová média jsou v podstatě závislá na společnosti, zvláště na institucích, jež představují a vykonávají politickou a ekonomickou moc. Na druhé straně je ovšem zjevné, že sama média mohou mít na tyto instituce vliv.¹⁵⁷ Můžeme tedy konstatovat, že mediální obraz formuje veřejné mínění, působí tedy na společenské klima, ve kterém policie plní své úkoly, a má proto vliv na klima uvnitř policie. Mediální obraz se tak přímo odráží v kvalitě práce policie a proto je nutné mu věnovat trvalou pozornost a aktivně

¹⁵⁴ FTOREK, J. *Public relations jako ovlivňování mínění*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing a.s. 2009. ISBN 978-80-247-2678-6. s. 85.

¹⁵⁵ tamtéž

¹⁵⁶ Z osobních zkušeností je nutné zmínit úroveň poskytovaných informací, která bývá někdy velmi nízká. Novináři mnohdy nemají o problematice, o níž referují hlubší znalosti a tímto dochází ke zkreslení prezentovaných informací.

¹⁵⁷ McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. s. 22.

ovlivňovat jeho podobu tak, aby ponejvíce odrážel skutečnou kvalitu činnosti policie. „*Média jsou nejdůležitějším meziklankem ve vztahu k veřejnosti, a proto je extrémně důležité budovat a udržovat s nimi dobré vztahy.*“¹⁵⁸ Cílem těchto vztahů je především informovat, budovat příznivý postoj, tvořit pozitivní image jako základnu pro dobré jméno firmy a pro podporu novinek, které mají vazbu na její činnost.¹⁵⁹ Řada výzkumů naznačuje, „*že mezi novináři a příslušníky policie existuje symbiotický vztah, neboť policie médiím poskytuje exkluzivní čerstvé informace ze světa zločinu a média pak na oplátku udržují pozitivní mediální obraz policie.*“¹⁶⁰

5.2 Osobnost tiskového mluvčího a jeho vztah s médii

„*Tiskový mluvčí je vlivová firma v malém. Kritérium jeho úspěšnosti se tedy stává i jeho vlastní aktivita, směřující k dosažení pozitivního obrazu instituce, za niž mluví a jedná na veřejnosti.*“¹⁶¹

„*Tiskový/á mluvčí vede tiskové konference, připravuje tiskové zprávy, monitoruje média, stará se o image své firmy a jejích lidí. Formuluje komunikační strategii podniku, kterou i aktivně realizuje.*“¹⁶²

Z uvedených citací je zřejmé, jak důležitá je role tiskového mluvčího. Tiskový mluvčí nemůže odpovídat jen na položené otázky, musí se také podílet na vytváření pozitivního obrazu o instituci, kterou zastupuje. Za zmínku stojí velmi důležitý vztah tiskových mluvčích a regionálních médií. Domníváme se, že obě strany by si měly uvědomit vzájemnou závislost a budovat mezi sebou vztahy, které jsou oboustranně výhodné. Pokud chce policie účinně ovlivňovat veřejné mínění ve svůj prospěch, musí velmi efektivně pracovat s médii. Média mají při vnímání policejní image rozhodující vliv. Policie se často snaží přesvědčit o svých kvalitách veřejnost statistikami o poklesu trestné činnosti,

¹⁵⁸ DE PELSMACKER, P., GEUENS, M., VAN DEN BERGH, J. *Marketingová komunikace*. Praha: Grada Publishing a.s. 2003. ISBN 80-247-0254-1. s. 309.

¹⁵⁹ tamtéž

¹⁶⁰ Dowler, K. (2003): Media Consumption And Public Attitudes Toward Crime And Justice: The Relationship Between Fear of Crime, Punitive Attitudes, And Perceived Police Effectiveness. *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*. Vol. 10, No. 2, Pp. 109-126.

¹⁶¹ LESLY, P. *Victoria Publishing*. Praha, 1991. ISBN 80-85865-15. s. 3.

¹⁶² FTOREK, J. *Public relations jako ovlivňování mínění*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing a.s. 2009. ISBN 978-80-247-2678-6. s. 31.

bohužel si neuvědomuje, že veřejnost nevnímá policejní fakta, ale vnímá kriminalitu prostřednictvím médií. Na straně jedné potřebují tiskový mluvčí média k realizaci firemních cílů. Bez médií jejich práce nemá smysl, nemá odezvu, nemůže oslovit cílové skupiny. Novináři mají díky pozicím tiskových svou činnost usnadněnou, rychleji se dostávají k informacím a mohou lépe proniknout do problematiky oboru a lépe se v něm orientovat. Na straně druhé jsou novináři protihráči. V okamžiku krizové komunikace, kdy se novináři snaží získat exkluzivní informaci za každou cenu, se i velmi dobré vztahy mohou změnit. Tento problém vnímáme právě u Policie ČR, kdy je potřeba v některých případech podle zákona nebo z důvodu maření průběhu vyšetřování některé informace podržet, nebo dokonce nezveřejňovat. Tiskový mluvčí by z tohoto pohledu měli být odborníci na slovo vzatí, kteří v mediálních situacích nesmějí zklamat. Zde je na místě si uvědomit, že i ostatní policisté by měli být připraveni dobře zvládnout nejzákladnější jednoduchou komunikaci s novinářem na místě události a srozumitelně a bez zbytečných emocí odpovědět na přímý dotaz, pokud tím neporuší předpisy. Dle Čírtkové v prvním okamžiku rozhoduje především postoj k novinářům. Čírtková uvádí: „*Nejdůležitější pro celkový dojem z jakéhokoliv, byť sebestručnějšího vystoupení je pozitivní postoj k novináři a k celé mediální situaci ...*“.¹⁶³

5.3 Veřejné mínění o policii a současnost

Každé médium používá různé skladební postupy při sestavování zpravodajských pořadů. Zdůrazňují se nejen aspekty společenské důležitosti a významu, ale také zábavnosti, zajímavosti, senzačnosti nebo atraktivnosti události. Velkou roli při výběru zpravodajské informace dnes hraje aspekt negativity. Policie ČR je pro média obrovskou studnou negativních zpráv. Můžeme se tedy domnívat, že vnímání mediálního obrazu policejní práce je ve většině zpravodajských relací spojováno s negativním aspektem (kriminalita mladistvých, prostituce, nehody, vraždy). Jaké tedy je v současné době mínění veřejnosti o její činnosti? K zodpovězení této otázky máme k dispozici výsledky z výzkumů STEM/MARK, a. s., z let 2003/2004 a Ipsos Tambor z roku 2007 pro Policejní

¹⁶³ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Aleš Čeněk s. r. o., 2006. ISBN: 80-86898-73-3.

prezidium České republiky. Jsme si vědomi pětiletého stáří výzkumu, ale z důvodu, že je tento výzkum jediný a poslední, který nám poskytl relevantní data, budeme z něho vycházet.

Výzkum spokojenosti veřejnosti s Policií ČR 2003/2004 realizoval STEM/MARK, a.s., na základě reprezentativního výběru populace v počtu 800, ve věku 15 a více let, a to v každém z 8 regionů (bývalých krajů) České republiky. Celkem bylo realizováno 6 423 rozhovorů. Takto velký reprezentativní vzorek umožnil hloubkovou analýzu jak na úrovni celorepublikové, tak na úrovni jednotlivých krajů. Reprezentativní vzorek populace v krajích byl vybrán metodou náhodného výběru a stratifikován dle následujících kvót: primárně dle regionu, dále podle pohlaví, věku, velikosti místa bydliště a vzdělání. Dotazování proběhlo ve třech etapách na základě telefonického dotazování CATI. Zhruba 80 % rozhovorů metodou CATI bylo realizováno prostřednictvím pevných linek, zbytek prostřednictvím mobilních linek. Rozhovory byly vedeny zkušenými operátory - tazateli, kteří byli před zahájením dotazování proškoleni. V průběhu CATI dotazování bylo kontrolováno 100 % rozhovorů. Průměrná doba jednoho rozhovoru se pohybovala okolo 26 minut. Výzkum společnosti Ipsos Tambor „Spokojenost občanů s prací Policie ČR“ - 2007 Navazoval na výše uvedený výzkum STEM/MARK a jejich výsledky jsou velmi dobře porovnatelné. Byl proveden na vzorku 13 800 respondentů a také umožňuje hloubkovou analýzu až na úroveň okresních ředitelství Policie ČR. Výsledky výzkumu byly zveřejněny v červenci 2007. Kvantitativní výzkum byl realizován metodologií CATI. Cílovou skupinu tvořili obyvatelé České republiky starší 15 let. Výběr respondentů byl reprezentativní podle velikosti místa bydliště, pohlaví, věku a vzdělání v každém ze 79 okresů definovaných zadavatelem – Policejním prezidiem ČR. Celkem bylo realizováno 13 800 rozhovorů. Výzkum byl realizován v období od 28. 2. do 17. 5. 2007. Telefonické rozhovory byly provedeny v prostorách call centra společnosti Ipsos Tambor. Doplňkové face to face rozhovory proběhly ve všech okresech. Tyto dva výzkumy byly jediné a poslední, které se zabývaly otázkou spokojenosti občanů s prací Policie ČR. Vybrané grafické znázornění výsledků výzkumu uvádíme v příloze č. 1.

Z výzkumů vyplývá, že spokojenost občanů s prací Policie ČR dosahuje trvale úrovně okolo 70 %. Z uvedených výsledků obou výzkumů je tedy patrné,

že spokojenost občanů s prací Policie ČR je na poměrně vysoké úrovni a policie se rozhodně nenachází v nepříznivé situaci. Výroky vyjadřující opak vycházejí z irelevantních informací, popř. z nereprezentativních či nedostatečných výzkumů veřejného mínění. Další zjištění ukázalo, že žádné „policejní skandály“, případy trestné činnosti policistů, problematické zákroky na veřejnosti či jiné události negativního charakteru, ke kterým došlo v letech 2004 až 2007, nevedly ke snížení spokojenosti občanů s prací policie.

Důvodů může být více, ale dva z nich je nutné rozhodně uvést, a to že současný mediální obraz Policie ČR velmi pravděpodobně není tak problematický, jak ho vnímají sami policisté. Díky trvalé kvalitní práci policistů se sdělovacími prostředky jsou denně prezentovány médií na celorepublikové i regionální úrovni zprávy o úspěšné práci policie, o jejich preventivních aktivitách a další informace „pozitivního“ charakteru. Druhým důvodem je, že policie má velmi mocný prostředek, který je schopen vyvážit i masivně medializované negativní události v policii. Je jím každodenní běžný osobní kontakt s obyvateli České republiky. Přes všechny problémy, které s sebou běžný výkon praxe přináší, přes veškerá medializovaná pochybení natolik převažuje přímá osobní zkušenost, která předčí informace zprostředkované médií a zanechá v lidech silnější a trvalejší dojem. Výzkumy veřejného mínění sice ukazují poměrně vysokou spokojenost veřejnosti s celkovou činností policie, ale zároveň odhalují její značné rezervy v oblasti komunikace. Pokud budeme vycházet ze skutečnosti, že komunikace s veřejností významně ovlivňuje veřejné mínění o práci policie a pozitivní veřejné mínění je jednou z podmínek k tomu, aby policie dokázala plnit své úkoly, bylo by vhodné zaměřit se na zefektivnění komunikace s občany, médií, na prezentaci své práce, úspěchů i preventivních činností. Jak vnímají policisté v přímém výkonu služby spolupráci s veřejností na snižování kriminality je cílem empirické části diplomové práce.

6 Empirická část diplomové práce

V této části, která obsahuje empirické zpracování tématu diplomové práce, nejprve definujeme cíl práce, průzkumný vzorek a použité metody. Dále se budeme věnovat popisu vlastního výzkumu, jeho výsledkům a interpretaci zjištěných informací.

6.1 Cíl výzkumu

Již v teoretické části práce se ukázalo, jak je důležitý vztah Policie ČR s občany. Z teoretického pohledu a provedených výzkumů veřejného mínění občanů o Policii ČR vyhází jednoznačné závěry, že důvěra, spolupráce a dobré vztahy mohou hrát velmi důležitou roli při snižování kriminality. Výzkum by měl objasnit, jak policisté v přímém výkonu služby neboli ti, kteří jsou v každodenním kontaktu s občany a vnímají tuto prokazatelnou skutečnost. Zaměřuje se především na pozici policisty a jeho činnosti.

Cílem empirické části diplomové práce je zjistit, jak vnímají policisté v přímém výkonu služby spolupráci s veřejností na snižování kriminality a myšlenku filosofie community policing.

Výzkumné otázky:

1. Jakou důležitost přisuzují policisté vzájemné spolupráci s občany?
2. Jaký význam má důvěra, spolupráce a veřejné mínění občanů při policejní činnosti?
3. Co považují policisté za významné při kontaktu s občany?

6.2 Charakteristika a popis průzkumného vzorku

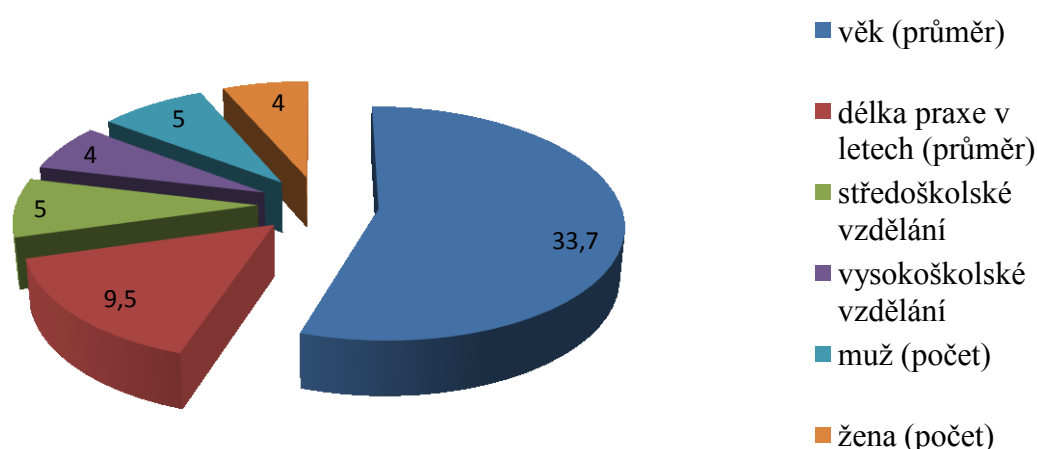
Výzkumný vzorek byl tvořen policisty a policistkami z přímého výkonu služby Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje územního odboru Olomouc. Pro výběr výzkumného vzorku jsme cíleně vyhledávali policisty podle jejich pracovního zařazení. Policisté byli rozděleni podle místa zařazení a funkce na policisty pořádkové služby, zařazených na hlídkové službě (označení I.),

policisty s územní odpovědností – obchůzková služba (označení II.) a dále na policisty služby kriminální policie a vyšetřování (dále SKPV, označení III.). Tyto tři skupiny jsou dnes a denně v přímém kontaktu s občany. Setkávají se ve velmi různých situacích. Může jít např. o běžný kontakt na ulici, kdy občan, turista potřebuje radu, nebo jsou policisté přivoláni oběťmi trestné činnosti, např. v případě vykradeného vozidla nebo při krádeži osobních věcí. Dalším možným kontaktem policisty a občana je spáchání protiprávního jednání, kdy je policista v represivní pozici. Jak jsme již v teoretické části zmínili, každodenní běžný osobní kontakt s občany, který s sebou běžný výkon praxe přináší, je natolik mocný, že přímá osobní zkušenost předčí informace zprostředkované médií a zanechá v lidech silnější a trvalejší dojem. Proto jsme zvolili průzkumný vzorek právě z těchto vybraných skupin policistů, kteří se zabývají „běžnou“ každodenní trestnou činností. Místo výzkumu jsme zvolili úmyslně. Nejen vzhledem k osobní znalosti výzkumníka místní problematiky a jeho přímého výkonu služby u Policie České republiky, ale také na základě jeho přímého kontaktu s policisty. Dalším faktorem bylo také místní uspořádání, kdy v jednom místě, tedy v městě Olomouci, lze získávat informace ze všech tří skupin zařazených policistů. Jde nejen o výhodnou časovou a místní dostupnost, ale také o stejný typ prostředí a stejný vzorek veřejnosti.

Výzkumu se zúčastnilo devět policistů s průměrným věkem 33,7 let a průměrnou dobou služby u Policie ČR devět a půl roku. Policisté zařazení na službě SKPV dosáhli všichni vysokoškolské vzdělání, jejich průměrný věk je nad 35 let a odslouženo měli více jak pět let. Policisté zařazení na obchůzkové službě měli odslouženo do pěti let, dva z nich měli středoškolské a jeden vysokoškolské vzdělání. Jejich průměrný věk byl do 30 let. Policisté zařazení na hlídkové službě, měli všichni středoškolské vzdělání, průměrný věk do 30 let a odslouženo u Policie ČR do pěti let služby. Vzorek byl tvořen pěti muži (dva z SKPV, dva z hlídkové služby a jeden územář) a čtyřmi ženami (dvě z obchůzkové služby, jedna z SKP a jedna ze služby hlídkové). Z celkového počtu devíti respondentů mělo pět středoškolské vzdělání s maturitou, tři vysokoškolské vzdělání bakalářského stupně a jeden dosáhl vysokoškolského vzdělání stupně magisterského. Všichni započali služební kariéru v přímém výkonu

služby na oddělení hlídkové služby, policisté zařazení na SKPV sloužili také v rámci obchůzkové služby. Nejkratší doba působení u Policie ČR byla čtyři roky, nejdelší 16 let. Ve třech případech dosáhli policisté vzdělání v oboru státní správy, dva v pedagogickém oboru, dva na střední odborné škole s maturitou, jeden policista vystudoval filosofickou fakultu a jedna policistka dosáhla vysokoškolského vzdělání v oboru sociální práce. Pro přehlednost informací uvedených v této charakteristice jsme vytvořili výšečový graf.

Graf č. 1 Charakteristika průzkumného vzorku

Předvýzkum byl realizován s policistou z obchůzkové služby. Jednalo se o osmadvacetiletého policistu z Olomouce, s šestiletou praxí a vysokoškolským vzděláním v oboru státní správa. Dva roky působil na hlídkové službě a dnes je již čtvrtým rokem zařazen na funkci „okrskáře“, neboli „územáře“, což je policista s územní odpovědností.

6.3 Popis užití metodologie

V sociálněvědním výzkumu se uplatňují dvě základní formy výzkumu. Kvalitativní výzkum používá formy vědeckých metod, hloubkové studium jednotlivých případů, nejrůznější formy rozhovorů a kvalitativní pozorování.... Cílem je získat popis zvláštností případů, generovat hypotézy a rozvíjet teorie o fenoménech světa. ...probíhá nejčastěji v přirozených podmínkách sociálního

prostředí. Plán výzkumu má pružný charakter.¹⁶⁴

Jinými slovy jde o výzkum, který popisuje a interpretuje problémy. „Zahrnuje porozumění a vysvětlení jevu, který zkoumá. Vychází z empirických údajů, majících podobu textu, získaných rozhovorem. Dále se analyzují kvalitativními metodami.“¹⁶⁵

K naplnění cíle empirické části diplomové práce jsme zvolili formu kvalitativního výzkumu prostřednictvím psychologické metody sběru údajů a to polostrukturovaného rozhovoru. Vzhledem k cíli, kterým je zjistit, objasnit nebo také přinést informace jak vnímají policisté v přímém výkonu služby spolupráci s veřejností na snižování kriminality a myšlenku filosofie community policing se nám zdála být tato metoda vhodná. Podle Dismana „...pomáhá porozumět pozorované realitě...“¹⁶⁶ a tímto nám odhaluje význam sdělovaných informací. Zejména proto, že výzkumník zná velmi dobře problematiku policejní činnosti, neboť jde také o policistu, můžeme předpokládat, že tento výzkumný nástroj povede k hlubšímu otevření respondentů. Předpokládat můžeme také důvěru vůči výzkumníkovi, který zná respondenty osobně a může tak dojít k otevřenému vyjádření subjektivních a objektivních názorů a postojů k problematice zkoumaných problémů. Miovský upozorňuje, že „... důvěryhodnost výzkumníka je jedním z podstatných etických aspektů výzkumu.“¹⁶⁷

Bude vytvořen výzkumný nástroj, který bude v určité podobě ověřen předvýzkumem. Na základě výsledku předvýzkumu bude upraven. Ke klíčovým pojmům a za pomoci kódování vytvoříme základní a podřízené kategorie našich výzkumných otázek (viz. strana 57), které budeme dále analyzovat. Budeme postupně objasňovat souvislosti mezi jednotlivými kategoriemi, jak jsou tyto kategorie popisovány, vnímány, jaká jim je přisuzována důležitost a jak jsou prezentovány.

¹⁶⁴ HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1999. ISBN 80-7184-549-3. s. 12.

¹⁶⁵ tamtéž

¹⁶⁶ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2009. 372 s. ISBN 978-80-246-0139-7. s. 291.

¹⁶⁷ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4. s. 279.

6.4 Popis vlastního výzkumu

Zpracování teoretické části, které probíhalo v průběhu května až září 2011, bylo přípravou na realizaci výzkumu. V období ledna až března 2011 jsme definovali cíl diplomové práce a následně také její obsah. V následujících dvou měsících šlo o studium literatury a přípravy materiálu k samotnému zpracování. Definování cíle empirické části, který proběhl v období října a listopadu 2011, byl základ pro tvorbu výzkumného nástroje. Z cíle jsme formulovali tři výzkumné otázky, které jsme dále rozpracovali do 13 otázek k rozhovoru. K problémové otázce číslo 1 „Jakou důležitost přisuzují policisté vzájemné spolupráci s občany?“, jsme vytvořili otázky číslo 1 až 5.

Problémovou otázku číslo 2 „Jaký význam má důvěra, spolupráce a veřejné mínění občanů při policejní činnosti?“ jsme rozložili do otázek číslo 6 až 8. Pro problémovou otázku číslo 3 „Co považují policisté za významné při kontaktu s občanem?“, jsme vytvořili otázky číslo 9 až 13.

Byl vytvořen výzkumný nástroj, který byl ověřen předvýzkumem. Na základě výsledku předvýzkumu byl výzkumný nástroj dopracován.

Předvýzkum jsme provedli s policistou z obchůzkové služby. Jednalo se o osmadvacetiletého policistu z Olomouce s šestiletou praxí a vysokoškolským vzděláním v oboru státní správa. Dva roky působil na hlídkové službě a dnes je již čtvrtým rokem na obchůzkové službě, neboli na pozici „územáře“, „okrskáře“.

Rozhovor jsme předem domluvili telefonicky. Před samotným zahájením nám policista podepsal informovaný souhlas s nahráváním rozhovoru na diktafon a použití informací pouze k účelu zpracování výzkumné části diplomové práce. Rozhovor trval asi 20 minut. Po následné analýze provedeného rozhovoru jsme se rozhodli provést změnu ve formulaci původní otázky pod číslem 7 (Původně: „Jak lze dosáhnout důvěry v policii a pocitu bezpečí obyvatelstva? Je to záležitost komunikace, preventivní činnosti nebo mediálního obrazu?“, nyní: „Je to záležitost komunikace, preventivní činnosti nebo mediálního obrazu? Napadá Vás jiná možnost?“). V průběhu rozhovoru se ukázalo, že respondent odpovídal pouze dle svých osobních zkušeností, žádná z námi zvažovaných možností ho nenapadla. Z tohoto důvodu jsme otázku změnili do této podoby. Po celkovém vyhodnocení provedeného předvýzkumu jsme se také rozhodli pro přiřazení ještě další otázky,

kteřá měla zjistit, jakou mají policisté konkrétní zkušenost v rámci spolupřáce občanů s policií. Z analýzy vyplynulo, že nám chybí osobní zkušenost policisty se spolupřací s občanem. To znamená, zda mají policisté pozitivní zkušenosti, občané jim spíše pomáhají, nebo mají opačnou zkušenost v podobě laxního přístupu a neochoty. Tato otázka nám dokreslila výzkumnou otázku číslo 1, a to pojem spolupřáce. Na základě těchto získaných poznatků jsme dopracovali výzkumný nástroj přiřazením nové otázky pod číslem 6 „Jakou máte konkrétní zkušenost se spolupřací občanů s policií?“ Z uvedeného důvodu došlo k již zmíněnému dopracování výzkumného nástroje.

V prvních čtrnácti dnech ledna 2012 jsme provedli výběr výzkumného vzorku. Pro naše účely byli z důvodu přímého a denního kontaktu s občanem zvoleni policisté a policistky zařazeni na služebních místech v rámci hlídkové a obchůzkové služby pořádkové policie a služby kriminální policie a vyšetřování. Rovnoměrné zastoupení jednotlivých pozic nám zajistil výběr tří policistů z každé uvedené služby. V průběhu prvního únorového týdne 2012 jsme novou podobu dotazníku realizovali s jednotlivými policisty polostrukturovaným rozhovorem.

Prostřednictvím telefonického rozhovoru jsme v polovině ledna kontaktovali příslušné policisty, kterým jsme stručně představili cíl diplomové práce a požádali je o poskytnutí rozhovoru. S policisty jsme dodrželi dohodnuté termíny a setkali se v jejich kancelářích. Domnívali jsme se, že se ve svém prostředí uvolní a rozhovor tak bude probíhat v příjemné, důvěrné a uvolněné atmosféře. Dále byli požádáni, aby v době rozhovorů nebyli nikým rušeni a nedocházelo tak k narušení rozhovoru. Samozřejmostí bylo potvrzení, že nedojde ke zneužití výzkumných údajů a tímto k jejich poškození. Další pravidlo, které jsme při výzkumu dodržovali, byla „... ochrana soukromí a osobních údajů účastníků výzkumu. Každý účastník výzkumu byl před zahájením rozhovorů ubezpečen, že údaje, které by vedly k jejich identifikaci, budou odstraněny.“¹⁶⁸ Před samotným zahájením rozhovoru byl respondent znovu podrobně seznámen s cíli výzkumu. Přesný termín (den a čas) rozhovoru byl předem s respondentem domluven, byla mu sdělena i přibližná doba trvání rozhovoru, která činila půl hodiny až hodinu.

¹⁶⁸ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1362-4. s. 282.

Na základě předem připravených otázek jsme provedli rozhovor, který byl po přečteném písemném souhlasu respondenta nahráván (informovaný souhlas uvádíme v příloze č. 2). Při samotném rozhovoru jsme projevovali zájem a porozumění vůči účastníkům výzkumu a dbali na empatickou neutralitu. Rozhovor průměrně trval od 20 do 25 minut. Po skončení rozhovoru jsme policistům poděkovali za spolupráci. Následně jsme mluvený projev z diktafonu přepsali do písemné podoby. Mluvená řeč byla v takové jazykové podobě, v jaké se policisté vyjadřovali. Transkripci údajů, neboli přepis, jsme rozčlenili k jednotlivým výzkumným otázkám na tři oblasti a podle skupiny zařazení jednotlivých policistů (I. hlídková služba, II. obchůzková služba, III. SKPV), (přepis rozhovoru uvádíme v příloze č. 4). Cílem výzkumu bylo zjistit, jak vnímají policisté spolupráci s veřejností v oblasti snižování kriminality a jak přijímají myšlenku filosofie community policing. V souvislosti s klíčovými pojmy, za pomoci kódování jsme vytvořili základní a podřízené kategorie našich výzkumných otázek, které jsme dále analyzovali. Jedná se o kategorie **důvěra, spolupráce a komunikace**. Spolupráce je klíčový pojem, který se ve výzkumných otázkách objevuje explicitně, stejně tak jako důvěra. Kód komunikace není v našich výzkumných otázkách zmíněn explicitně, ale v podstatě stojí za všemi dalšími pojmy. Jde například o spolupráci, veřejné mínění, kontakt s občany. To vše se děje prostřednictvím komunikace, proto jsme jako propojující pojem všech těchto dalších klíčových slov zvolili kód komunikace. Chápeme ho jako nadřazující všem výše uvedeným a jinak podobným pojmům. Tyto tři kategorie se staly základem interpretace výzkumných otázek, kdy každá kategorie byla základem jedné výzkumné otázky. Hledali jsme souvislosti mezi jednotlivými kategoriemi, a to, jak jsou tyto kategorie popisovány, vnímány, jaká jim je přisuzována důležitost a jak jsou prezentovány. Zjištěné informace jsme pod každou výzkumnou otázkou shrnuli v závěru k výzkumné otázce a podle možností znázornili pomocí výsečového grafu. Posledním krokem bylo shrnutí informací v kapitole diskuse a závěr.

6.5 Vlastní výsledky výzkumu

Na základě získaných údajů se v této části budeme vyjadřovat k výzkumným otázkám a budeme k nim formulovat závěry. U některých výzkumných otázek bude uveden výsečový graf, který lépe demonstruje rozložení jednotlivých typů odpovědí. Odpovědi, které se opakovaly, byly okomentovány, odpovědi, které byly něčím zvláštní, odlišné jsme vybrali a uvedli kurzívou doslova. Označení R je respondent a písmeno znamená kód jednotlivých respondentů. Označení římská I. až III. je zařazení u jednotlivé služby Policie ČR. (Otázky rozhovoru uvádíme v příloze č. 3.)

Výzkumná otázka č. 1

Otázky z rozhovoru číslo 1 až 6, které se vztahují k výzkumné otázce č. 1, nám měly pomoci zjistit, jakou policisté přisuzují důležitost vzájemné spolupráci s občany. Jaký je jejich názor na policejní práci, která je orientovaná na službu veřejnosti, co to podle nich je a jak ji oni sami využívají. Cílem bylo také zjistit, jakým způsobem může spolupráce a podpora veřejnosti přispět ke kontrole nad kriminalitou, za jakých podmínek a jakou mají oni sami zkušenost s touto spoluprací. Analýzou zjištěných údajů byly nalezeny podřízené kategorie: služba veřejnosti, filosofie community policing, spolupráce a podpora veřejnosti, zkušenost.

Služba veřejnosti

Policisté mají na strategii a filosofii policejní práce orientované jako služba veřejnosti rozdílné názory, čtyři z devíti policistů si myslí, že jde o oboustranně výhodný vztah, občan je pro policistu zdroj informací, základ, aby policista s občanem vycházel „... *pro policisty je to zefektivnění jejich práce, získávají snadněji poznatky a informace od občanů k objasnění trestných činů ...*“ (RG/I.), „... *policie jako státní složka nemůže pracovat bez spolupráce s občany...*“ (RB/II.). Také čtyři z devíti policistů vnímají službu veřejnosti jako otevřený, důvěrný vztah, bez strachu, jako práci s lidmi a pro lidi, policista by měl být vstřícný, chápavý, komunikativní. Jeden z policistů také uvedl: „... *aby policista s občanem vycházel a bral ho jako přítele*“ (RC/I.), Jasnost a konkrétní informace zazněla také v jedné z odpovědí „... *bez veřejnosti nejsme nic, musíme být v komunikaci a podávat nezkrácené informace...*“ (RD/III.). Jeden však uvádí zcela zajímavou myšlenku a to „...*policista by měl myslet na to, že je to poslání, služba nekončí pracovní*

dobou, pokračuje i mimo práci, vstřícnost i mimo službu, nejen v pracovním procesu, ale i v osobním životě vstřícnost, obětavost ...“ (RE/III.).

Filosofie community policing

Z rozhovoru vyplynulo, že sedm z devíti policistů charakterizuje službu veřejnosti jako dostupnost pro běžného občana. Když je policie přístupná a kdykoli k dosažení. Konkrétně se vyjádřil jeden z policistů, který vyjádřil policii jako státní složku, která zastupuje stát vůči občanům, je tu pro lidi, má pomáhat a chránit. Pokud má občan potřebu policii zavolat, policisté přijedou a pomůžou občanům jejich problémy vyřešit. Dva policisté však také uvádí *„I když nejsem v uniformě, jsem dotazován dotazy k policejní činnosti, policista 24 hodin, náročná.“ (RF/II.)* *„Pomoc mimo rámec běžného výkonu, nejsme jen v kolejkách objasňování protiprávního jednání, hlavně na ulici poradit, vyjít vstříc, spousta občanů je bezúhonných, nemají tolik možnosti se s policií setkat, jejich dojem je potom přenášen na celkové veřejné mínění.“ (RE/III.)* Na otázku, jak oni sami ji konkrétně využívají, odpovídají velmi věcně a prakticky. Všichni uvádí přímý kontakt s občanem nebo poškozeným, svědkem či pachatelem. Využívají svého fyzického působení v příslušné lokalitě, kontaktují zdejší obyvatelé, usedlíky, ale také zástupce místní správy a samosprávy. Předávají si vzájemně kontakty. *„Kontaktuji občany, vyhodnocuji situaci v terénu a přijímám opatření.“ (RB/II.)*

Spolupráce a podpora veřejnosti

Jednoznačně z výpovědí v rozhovoru vyplývá, že policisté vnímají spolupráci s občany při kontrole kriminality jako zásadní moment. *„Výrazným způsobem, občané rozpoznají jako první problém, z informací od nich ho můžeme řešit, jde o vzájemný kontakt s občanem, vztah mezi občanem a policistou.“ (RB/II.)* *„Hlavním motorem je aktivní přístup občanů, volat policii, podat informace, svědectví, tipaři – zloději, moje laxnost povede k vykradení mého bytu.“ (RE/III.)* Velká shoda plyne v aktivním přístupu ze strany občanů a jejich vnímavosti. Jeden z policistů nastínil ve své výpovědi problematiku rozdílnosti anonymní, městské společnosti a venkova, uvedl doslova: *„Ve městě to není tak jednoduché, tam nechce nikdo mít nic společného s policisty, na vesnici je to lepší, znají se, všechno si řeknou, potom i policii.“ (RB/II.).* V podmínkách této spolupráce je u šesti výpovědí zmíněna důvěra, dále pak také vztah občanů s policistou (vstřícnost,

partner) a vzájemná komunikace. „Pokud má člověk dobrý vztah s lidmi z obce, na úřadě, ve škole, obrací se na něho s informacemi, poznatky a pokud i policista je lidský, nepovyšuje se, je spolupráce v tomto momentě velmi přínosná.“ (RF/II.).

Zkušenost

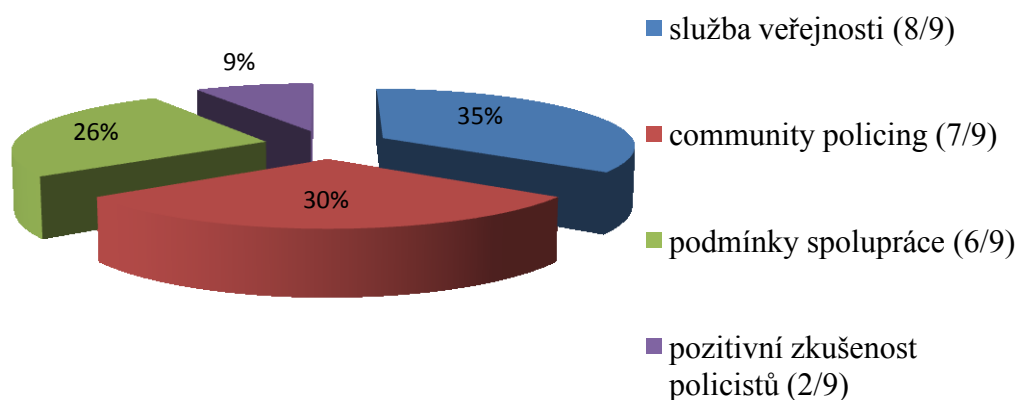
Zde je výrazná odlišnost ve výpovědích jednotlivých policistů. Jen dva uvádí jednoznačně, že mají dobrou zkušenost se spoluprací s občany. Čtyři policisté uvedli odpovědi typu ano i ne, ale spíše, že občané nechtějí spolupracovat a vnímají policejní práci čistě jako něco, co se jich netýká. „*Jak kdo, zkušenost dobrou i špatnou, záleží, s kým jedná, spíše moc nechtějí spolupracovat ...*“ (RH/I.). Stejný počet policistů v odpovědi také rozlišuje roli občana, zda se jedná o poškozeného, pachatele nebo svědka. U pachatele převládá názor, že spolupracuje pouze při vidině zkráceného trestu, u poškozeného pouze nutné informace a u svědka hlavně anonymně. „*Pachatelé, které čeká trest, tak spolupracují pouze za účelem vidiny snížení trestu, svědci jen co nám musí na naše dotazy odpovědět, jsou ale také extrémní, kdy nám chodí anonymy k prověření nějaké osoby, která porušuje zákon, ty jsou poté velmi konkrétní.*“ (RE/III.). Jeden policista zmiňuje také moment vlastní zodpovědnosti občanů „*... a nechtějí ani mít zodpovědnost za své chování, nechávají v autech drahé věci a pak po nás chtějí, abychom našli pachatele, nebo si pořádně nezabezpečí dům a potom nám vyčítají, že jsme jen zalezli na baráku a nehlídáme v ulici*“ (RG/I.) a jeden opět zmínil problematiku město versus vesnice.

Závěr k výzkumné otázce č. 1

Na základě uvedených analýz z jednotlivých částí lze uvést tento závěr. Z výpovědí všech tří skupin policistů je patrné, že vnímají službu veřejnosti jako policejní práci pro lidi, práci s lidmi, zájem o jejich problémy, pomoc. Policie se tak stává pro občany více přístupná a policistům se pak daří získávat snadněji poznatky a informace od občanů k objasnění trestných činů. V rozhovorech nacházíme i pocit velmi důležité vzájemné spolupráce. Nedílnou součástí policejní činnosti je jasná komunikace. Z výpovědí bylo potvrzeno, že policisté charakterizují filosofii community policing, jako model vstřícné policie, která je běžnému občanu přístupná. V problematice se velmi dobře orientují a přinášejí konkrétní aplikace z praxe. Policista zná přidělený obvod, pravidelně je fyzicky přítomen a kontaktuje občany a zástupce místní správy a samosprávy. Jeho povolání policisty nekončí

pracovní dobou. Policistou je 24 hodin denně. Spolupráce s občany je pro policisty zásadní a průlomová. Dvě třetiny respondentů uvedlo, že díky vzájemné důvěře může přispět spolupráce s občany ke kontrole nad kriminalitou. Zkušenosti z praxe jsou u policistů však různé. Na jedné straně si policisté jednoznačně uvědomují důležitost vzájemné spolupráce, na druhé straně pak má většina z nich zkušenost, že občané spolupracovat nechtějí. Pro přehlednost informací uvedených v této transkripci jsme vytvořili výšečový graf. Službu veřejnosti vnímá jako otevřený důvěrný vztah mezi policisty a občany osm z devíti respondentů. Community policing uvádí sedm z devíti policistů jako službu dostupnou pro občany. Šest z devíti policistů uvedlo jako podmínku spolupráce důvěru a dobrou komunikaci. Jen dva policisté z devíti mají pozitivní zkušenost s ochotou občanů spolupracovat při snižování kriminality.

Graf. č. 2 Policejní služba

Výzkumná otázka č. 2

Otázky z rozhovoru číslo 7 až 9, které se vztahují k výzkumné otázce č. 2, nám měly pomoci zjistit, jaký význam má důvěra, spolupráce a veřejné mínění občanů při policejní činnosti. Jak policistům důvěra pomáhá nebo nepomáhá v jejich činnosti, jak jí lze dosáhnout a jak sami policisté mohou přispět ke zvýšení důvěry a pocitu bezpečí obyvatelstva. Analýzou zjištěných údajů byly nalezeny podřízené

kategorie: význam důvěry, dosažení důvěry, osobní přispění k důvěře a pocitu bezpečí.

Význam důvěry

Jednoznačně z výpovědí policistů vyplývá, že důvěra občanů v policii má velmi zásadní vliv pro jejich práci. Shodují se v osm z devíti výpovědí na tom, že pokud občan má v policii, potažmo v policistovi, s kterým jedná, důvěru, získá mnohem rychleji a snadněji informace pro jejich činnost. Výpověď, která vypovídá za všechny: „*Bez důvěry nelze pracovat.*“ (RI/III.) Při rozhovoru je také zmíněn moment administrativy a práce na služebnách, který omezuje fyzickou přítomnost policisty v okrsku. To má za následek snížení osobního kontaktu policisty s občany v místě okrsku. Jeden policista uvedl jiný úhel pohledu „*na regionální úrovni je to s důvěrou vcelku bez problémů... , ... lidé vidí, co opravdu policisté dělají, zejména v menších městech a vesnicích je obraz kladný, vnímají policisty pozitivně, špatný je podle mě celkový obraz celorepublikově, police vnímána jako represivní složka, vybíráme jen pokuty, všeobecný obraz.*“ (RF/II.) Toto vnímání již někteří zmínili ve výpovědích u výzkumného problému č. 1.

Dosažení důvěry

V odpovědích k této podřízené kategorii taktéž dochází u respondentů k jednoznačnému vyjádření. Všichni se shodují, že v případě jak dosáhnout důvěry v policii, je z nabídnutých možností především jejich vzájemná propojenost. „*Je to syntéza těchto různých věcí, mediální obraz – projekty, pořady v televizi, různorodost policejní činnosti, medializace úspěšných akcí, komunikace jednotlivých policistů s občanem, občan, který se neseťkává s policií často, potřebuje vstřícný a chápavý postoj... .*“ (RE/III.) Jako první však sedm z devíti zmiňuje komunikaci a kontakt s běžným občanem.

Osobní přispění k důvěře a pocitu bezpečí

Výpovědi policistů prezentují vstřícné chování, zájem o občana, zájem o jeho problémy, dobrá prezentace policie, „... *tím, že policista komunikuje i o běžných otázkách života*“ (RA/II.), nebo „... *nebuduje zlehčovat, poradím.*“ (RH/II.).

Čtyři z devíti zmiňují také slušné chování a osobní příklad mimo pracovní dobu, „... *lidé mě sledují jako občana, například když jedu ve vozidle bez pásu, my jsme obrazem společnosti, když budeme příkladem, je to bez problému.*“ (RF/II.), „... *mé*

chování, sociální inteligence, jsem slušný člověk, policista, umím pozdravit, vyslechnout.“ (RE/III.). Jeden z policistů vypovídá o nutnosti prohlubovat si odborné znalosti, zmiňuje celoživotní vzdělání.

Závěr k výzkumné otázce č. 2

Důvěra mezi policisty a občany byla výpověďmi policistů potvrzena jako velmi významný vztah při policejní činnosti. Policistům v jejich činnosti pomáhá, urychluje objasnění protiprávního jednání, ale také může přispět k získání podnětných informací k preventivní činnosti nebo k jiné oblasti policejní práce. Policisté se shodují, že v případě jak dosáhnout důvěry v policii, je z nabídnutých možností, především jejich vzájemná propojenost. Komunikace, preventivní činnost a mediální obraz by měli být v symbióze. Jiná možnost je nenapadá. Z výpovědí vyplývá, že všichni policisté jsou si vědomi své vlastní důležitosti při kontaktu s občanem a při vytváření vzájemného důvěrného vztahu. Tento vztah se neformuje pouze v souvislosti s policejní službou, ale je celkovým odrazem jednotlivých policistů, jejich osobním příkladem v běžném životě.

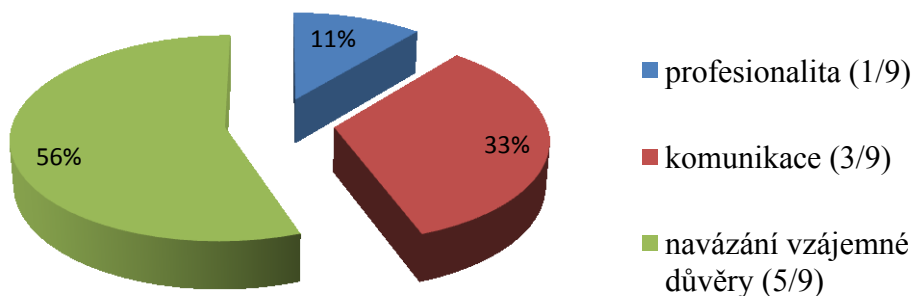
Výzkumná otázka č. 3

Otázky z rozhovoru číslo 10 až 14, které se vztahují k výzkumné otázce č. 3, nám měly pomoci zjistit, co považují policisté za významné při kontaktu s občany. Co je pro ně při kontaktu s občanem nejdůležitější, co je podle nich efektivní komunikace, jak se v komunikaci s občanem cítí, ale také jak jsou podle nich policisté v komunikaci vzdělávání. Analýzou zjištěných údajů byly nalezeny tyto podřízené kategorie: priorita v kontaktu, efektivní komunikace, osobní pocit a vzdělávání v komunikaci.

Priorita v kontaktu

Z výpovědí policistů vyplývá, že prioritou prostřednictvím komunikace v prvním kontaktu je navázání vzájemné důvěry. Dále prezentují profesionální přístup, slušné zdvořilé jednání, objektivnost informací a vstřícnost. „*Profesionalita, umět komunikovat, osvětlit, znalosti.*“ (RA/II.). Pět z devíti respondentů se snaží o navázání vzájemné důvěry, komunikace je na prvním místě u třech z devíti. Pro přehlednost informací uvedených v této transkripci jsme vytvořili výšečový graf.

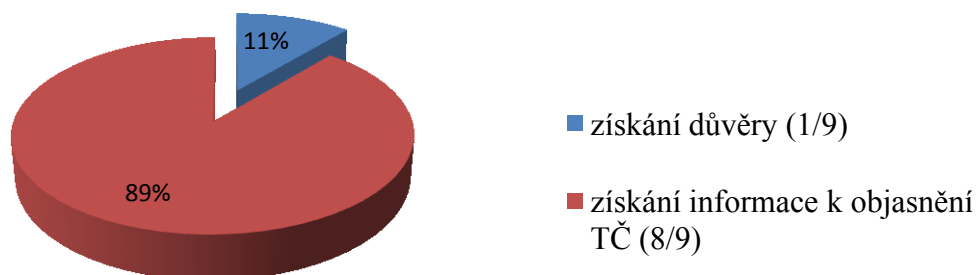
Graf č. 3. Priorita v kontaktu

Efektivní komunikace

Z rozhovoru vyplynul pro policisty základní znak efektivní komunikace. Pro osm z devíti dotázaných jde o získání informací, které vedou k objasnění protiprávního jednání. „*Taková, z jejichž výsledku můžu získat pravdivé informace, které mi mohou přispět později k objasnění nějaké trestné činnosti.*“ (RC/I.) Pro jednoho policistu je efektivní komunikace „*založena na vzájemné důvěře policie a občana.*“ (RB/II.). Také v tomto případě jsme vytvořili pro přehlednost informací výšečový graf.

Graf č. 4 Efektivní komunikace

Osobní pocit v komunikaci

Osobní pocit v komunikaci podle výpovědí respondentů ovlivňuje několik faktorů. Mezi nejčastěji zmiňované patří osobní zkušenost a role subjektu, s kterým policista jedná. Zda jde o oběť protiprávního jednání, recidivistu, svědka, pachatele nebo spolupachatele. Také jednotlivé věkové kategorie si vyžadují svůj specifický přístup. Mírně se objevují obavy v kontaktu s pachatelem, násilníkem anebo v počátku policejní služby. Šest z devíti policistů uvádí, že necítí v komunikaci s občanem problém. *„Záleží s jakým občanem, jsou občani a občani, se závadovou osobou je jiná komunikace, ale i zde se snažíme zachovávat nějaký community policing.“* (RF/II.) Jeden policista uvedl: *„v nadřazené pozici.“* (RD/III.), jiný pojal odpověď na problematiku osobní komunikace takto: *„... já dobře, chtěl jsem veřejnosti pomáhat, stává se mi, že mně na ulici poděkuje poškozený, jsme mozaikou policie, pocit hrdosti a zadostiučinění, pomáhám lidem, vnímám to velmi pozitivně“* (RE/III.).

Vzdělávání v komunikaci

Všichni dotázaní prezentovali názor na vzdělávání policistů v komunikaci stejně, a to jako nedostačující. Hovoří o důležitosti komunikace a nedostatečné přípravě začínajících policistů. Zmiňují problematiku mladých, nezkušených nováčků, kteří nemají ani osobní zkušenosti. *„...nemají zkušenosti z předchozích zaměstnání, čerství absolventi, pomoci výuky se naučit jednat s lidmi, aspoň základy než dojde k vyhoceným situacím, mohlo by to být v situacích, s kterými se dosud nesešli, například domácí násilí.“* (RC/I.) *„Ti úplně mladí vůbec neumí mluvit, chtějí jen zbraň a mít moc, ale komunikovat to ne, práce policisty je hlavně o tom mluvit a oni to neumí, je dobře, že je něco ve škole naučí, ale i tak když přijdou do praxe, tak nic moc, jen na něco, například sdělení tragické události a zbytek jen okrajově.“* (RH/I.) Jeden z policistů prezentuje názor na úzký směr v obsahu vzdělávání na kurzu všeobecné odborné přípravy, který policisté absolvují před nástupem do praxe, *„Myslím si, že se ve škole dnes tomu psychologové velmi věnují, modelové situace, například tragické události, velmi správné, určitě rozvíjet, učí nás vzorce chování ale život je pestrý, musí umět vycházet i ze svých osobních zkušeností.“* (RE/III.). Policisté jsou si vědomi také předávání dlouholeté zkušenosti služebně starších kolegů *„... doba přípravy se stále mění, neklade se na ni*

dostatečný důraz, odchází zkušené policisté a nemá jim kdo předat zkušenosti, mimo jiné i z oblasti jednání a komunikace s občanem.“ (RF/II.). Jako zásadní se u všech dotazovaných objevila odpověď na další vzdělávání a to nejen v komunikaci s občany. Tak jako se vyvíjí společnost, měli bychom se také neustále vzdělávat, „Ano, měli by absolvovat různé doplňující školení a kurzy, policista je svým způsobem i psycholog, nejen represe, ale také prevence, dozvědět se novinky, společnost je dynamická, vyvíjí se, vzdělání je třeba si doplňovat.“ (RE/III.). Za zmínku určitě stojí také názor dvou policistů k respektu policie, „Musíme se vzdělávat, dnes už se ti mladí vůbec nebojí policie a nemají moc respektu, někdy bychom měli více přitvrdit, třeba jako v Americe.“ (RH/I.), „Všechno jde dopředu, i společnost, na jedné straně se chceme k veřejnosti přiblížit a na druhé straně jsme pak překvapeni, když nás nerespektují, hlavně asertivita.“ (RG/I.).

Závěr k výzkumné otázce č. 3

Z rozhovoru vyplynulo, že při prvním kontaktu s policistou je velmi důležité prostřednictvím dobré komunikace navázat vzájemně důvěrný vztah. Efektivní komunikace je pro policisty komunikace vedoucí k rychlému získání relevantních informací, které jim pomůžou objasnit protiprávní jednání. Většina policistů se cítí po určité době při komunikaci s občanem dobře, ale také zmiňují počáteční nejistoty a obavy. Rozlišují druhy subjektu, se kterými a za jakým účelem komunikují. Názor na vzdělávání policistů v komunikačních dovednostech je jednoznačně negativní. Policisté nejsou dostatečně vzděláváni a to ani před nástupem do praxe ani v průběhu výkonu služby. Pociťují mezeru v předávání zkušeností od služebně starších kolegů. Průběžné vzdělávání považují za důležité nejen z osobní pozice. Chybí jim průběžné zvyšování si odborné kvalifikace při současném trendu trestné činnosti. Pociťují malý respekt veřejnosti k policii jako celku. Ohlížejí se a srovnávají pozici policie v ČR a v západních zemích. V souvislosti s tímto názorem preferují větší pravomoci pro Policii ČR.

Srovnání výpovědí policistů jednotlivých služeb

K výzkumné otázce číslo 1 se policisté zařazení na hlídkové a obchůzkové službě vyjadřují velmi konkrétně. Většina z nich si je vědoma důležitosti vztahu mezi konkrétním policistou a občanem. Zmiňují rozdíl práce policisty ve městě

a na vesnici. Z výpovědí vyplývá, že mají jasnou zkušenost v praxi a službu u policie vnímají jako poslání. V jejich odpovědích zaznívá důležitost vzájemného důvěrného vztahu, kontaktu s běžným občanem a zájem o mapování situace v daném okrsku. Je zřejmé, že právě tito policisté jsou dnes a denně mezi běžnými občany a spolupráce, důvěra, osobní kontakt a forma policejní práce vycházející z myšlenky community policing jim je velmi blízká. Stále však osobní zkušenost se spoluprací s veřejností není taková, jakou by si přáli. Policisté zařazení na kriminální službě jsou k výzkumné otázce číslo 1 struční. Filosofie policejní práce vycházející z myšlenky community policing jim není cizí, nicméně nejsou ve svých výpovědích tak konkrétní a ani z nich nevychází takové nadšení jako u jejich kolegů zařazených v pořádkové službě. Jsou si vědomi, jak je pro jejich činnost důležitá důvěra a aktivita občanů, spolupráce a vstřícný vztah. Spolupráci však vnímají pouze ze strany svědků nebo pachatelů závažné trestné činnosti. Pokud je pachateli slíbeno snížení trestní sazby, občas spolupracují. V případě svědků mají zkušenost, že spolupracují jen pokud je to opravdu nutné. Z výpovědí k výzkumné otázce číslo 2 nevyplýval žádný zásadní rozdíl. Policisté všech tří skupin odpovídali shodně. Důvěra je pro jejich činnost velmi důležitá, je potřeba ji budovat. Zda jde o záležitost komunikace, preventivní činnosti nebo mediálního obrazu, je pro všechny propojení vyjmenovaných možností. Tyto se prolínají a působí nejen na individuální vztah občan – policista, ale také na celkové veřejné mínění veřejnosti o Policii ČR. Vztah na regionální úrovni vnímají jako dobrý. Ve všech třech skupinách je také zastoupen postoj k vlastnímu přispění dobrého jména policie. Z výpovědí vyplynulo, že jim služba nekončí pracovní dobou, ale policisté jsou 24 hodin denně. Okolím jsou sledováni a měli by jít příkladem. Výzkumná otázka č. 3 se vztahovala ke komunikaci a odpovědi policistů byly až na jednu část taktéž velmi podobné. V prvním řadě zmiňují především první dojem, profesionalitu, komunikaci a navázání vzájemného vztahu. Za efektivní komunikaci považují takovou, kdy získají informace potřebné k objasnění protiprávního jednání. U otázky, jak oni sami se cítí v komunikaci, převládá výpověď, že dobře. Rozlišují druhy subjektu, s kterými a za jakým účelem komunikují. Ve výpovědích policistů z hlídkové a obchůzkové služby zaznívá nejistota v komunikaci s pachatelem. Jeden z policistů služby SKPV se však vyjádřil: „*V nadřazené pozici*“. (RD/III.). V otázkách

vztahujícím se ke vzdělání policistů v komunikaci se vyjadřovali opět shodně. Vzdělání považují jako nedostatečné, většina nových policistů nemá zkušenosti z předchozích zaměstnání a nejsou služebně starší kolegové, kteří by jim své dlouholeté zkušenosti z praxe předali. Všichni se domnívají, že by měli být průběžně vzdělávání a to nejen v komunikaci.

6.6 Diskuse a závěr

Hlavní cílem našeho kvalitativního výzkumu bylo zjistit, jak vnímají policisté v přímém výkonu služby spolupráci s veřejností na snižování kriminality a myšlenku filosofie community policing.

Výsledky výzkumu, které jsme již naznačili v dílčích závěrech jednotlivých výzkumných otázek, dokazují, že námi určené základní kategorie jako důvěra, spolupráce a komunikace a jim podřízené kategorie určují a podmiňují policejní činnost. V souvislosti s úkolem Policie ČR, chránit bezpečnost osob a majetku, veřejného pořádku, předcházení a snižování trestné činnosti, mají velmi důležitou roli. Informace získané výzkumem ukazují na aktuální stav, který obecně koresponduje s poznatky vyplývajícími z odborné literatury i časopiseckých článků, které jsme k dané problematice nastudovali. Přípravě otázek i samotnému výzkumu byla věnována velká pozornost, byl proveden předvýzkum a snažili jsme se o objektivní zachycení reality. Domníváme se, že formulace otázek i jejich řazení bylo vhodně zvolené. Přesto menší část respondentů některé otázky chápala nejednoznačně nebo je pochopila jinak, než byly myšleny. V takovém případě bylo naší snahou otázku vždy upřesnit tak, aby nebyla zavádějící. Vybranou průzkumnou metodu považujeme za dobrou volbu. Poskytla nám možnost hlubšího proniknutí do zkoumané oblasti. V průběhu rozhovorů jsme získali další poznatky k tématu, které vyplynuly z kontextu. Poskytlo nám to širší pohled na celou problematiku. Jsme si vědomi, že důležitým faktorem, který ovlivnil průběh zkoumání, byla osobnost tazatele. Výzkumník si sám zvolil, které respondenty osloví. Rozhovory probíhaly věcně a respondenti v naprosté většině spolupracovali. Před provedením průzkumu jsme si vytýčili tři výzkumné otázky, které jsme podrobili při hledání odpovědi pečlivé analýze. Z výpovědí k výzkumné otázce číslo 1 je potvrzen přístup policistů k policejní práci jako k službě veřejnosti. Chtějí pomáhat, mají zájem

o problémy občanů, chtějí pracovat s lidmi a jejich služba je jim posláním. Policisté charakterizují filosofii community policing, jako model vstřícné policie, která je běžnému občanu přístupná. Vítají myšlenku této filosofie a jsou si vědomi jejího praktického uplatnění. Policisté z hlídkové a obchůzkové služby vnímají zcela zřetelně posun v tom, že se Policie ČR stává pro občany více přístupná. Policistům se pak daří získávat snadněji poznatky a informace od občanů k objasnění protiprávního jednání. Ukázalo se, že se v problematice velmi dobře orientují. Domníváme se, že je tomu tak právě vzhledem k jejich služebnímu zařazení. Přináší konkrétní aplikace z praxe, které potvrzují důležitost vzájemného vztahu mezi občanem a policistou, respektive policií. Spolupráce s občany je pro policisty zásadní a průlomová. Potvrdila se nám zde důležitost policisty, který má přidělený obvod, pravidelně je v něm fyzicky přítomen, kontaktuje občany a zástupce místní správy a samosprávy. Je zřejmé, že právě díky této aktivitě, může dojít k navázání vzájemné důvěry a spolupráce, která může přispět ke kontrole nad kriminalitou. Policisté zařazení na kriminální službě byli v odpovědích na problematiku vztahu policista – občan velmi struční. Domníváme se, že klíčovou roli v jejich postoji sehrává kontakt se specifickou cílovou skupinou páchající trestnou činností, sekundárně jsou jejich ne zcela konkrétní odpovědi ovlivněny i časovým stresem, případně pozicí v hierarchii služebního zařazení u Policie ČR. Přestože si uvědomovali nutnost spolupráce a důvěry, nevnímají tyto kategorie s takovou důležitostí jako jejich kolegové.

Analýza rozhovorů nám přinesla velmi důležité, i když paradoxní poznatek v oblasti zkušenosti se spoluprací občanů. Na jedné straně si policisté jednoznačně uvědomují důležitost vzájemné spolupráce, na druhé straně pak má většina z nich zkušenost, že občané spíše spolupracovat nechtějí. V tomto momentě se vrátíme k názvu naší diplomové práce, „*Otevřená tvář policie – služba veřejnosti?*“, jejímž cílem bylo mimo jiné ... *ukázat vliv spolupráce Policie České republiky veřejností na snižování kriminality*. Z osobní zkušenosti můžeme potvrdit, že občané apelují na policii a její činnost – službu veřejnosti. Chtějí, aby policisté pomáhali, chránili, hlídali, objasňovali trestnou činnost, ale ve většině případů bez jejich vlastní odpovědnosti a spolupráce. Nejenom z našeho výzkumu, ale také z jednoznačných závěrů v teoretické části práce je zřejmé, že důvěra,

spolupráce a dobré vztahy mohou hrát velmi důležitou roli při snižování kriminality. Východisko vidíme v preventivních projektech s prvky community policing, které zapojují širokou veřejnost. Za podpory státní správy a samosprávy přispívají k spoluzodpovědnosti za kriminalitu v konkrétní lokalitě.

K výzkumné otázce číslo 2, která nám měla objasnit postoj a vnímání důvěry mezi policisty a občany, je ze strany policistů prezentován jednoznačný názor. Jde o velmi významný vztah pro policejní činnost, který policistům pomáhá, urychluje objasnění protiprávního jednání, ale také může přispět k získání podnětných informací k preventivní činnosti nebo k jiné oblasti policejní práce. Policisté jsou si vědomi významnosti role, kterou sehrávají při kontaktu s občanem a při vytváření vzájemného důvěrného vztahu. Tento vztah se neformuje pouze v souvislosti s policejní službou, ale přenáší se i do běžného života. Policisté v této souvislosti vnímají rozdíl při budování důvěrného vztahu a spolupráce ve městě a v menších obcích. Službu v městských aglomeracích vnímají jako neosobní a anonymní. I když je jim přidělen okrsek, nemají tolik příležitostí k osobnímu kontaktu. U policistů panuje všeobecný názor, že jen symbiózou dobré komunikace, preventivní činnosti a mediálního obrazu můžeme dosáhnout důvěry občanů, ale také ovlivnit celkové veřejné mínění veřejnosti o Policii ČR. Tak jako si uvědomují osobní příspěvek k dobrému obrazu Policie ČR, tak i sounáležitost komunikace, prevence a mediálního obrazu. Z výsledků je zřejmé, že se policisté snaží o zefektivnění jejich činností. Jak jsme již prezentovali, pro policisty je při prvním kontaktu důležité prostřednictvím dobré komunikace navázat vzájemně důvěrný vztah. Otázka co je dobrá a vhodná komunikace, jak komunikovat atd., by mohla být předmětem jiné diplomové práce. My se soustředíme na efektivní komunikaci, která přivede policisty k rychlému získání relevantních informací k objasnění protiprávního jednání. Policista by měl být v tomto momentě dobrým psychologem a vcítit se do role občana. Přestože rozlišují druhy subjektu, s kterými a za jakým účelem komunikují, jde o komunikaci mezi lidmi. Osobní zkušenost mi nedá nepřipomenout vnímání rozdílnosti komunikace jednotlivých kolegů. Také muž policista a žena policistka v komunikaci s občanem by mohlo být předmětem jiné diplomové práce. I přes počáteční nejistoty a obavy, se policisté cítí po určité době v komunikaci s občanem dobře. Tento závěr potvrzují výpovědi k další otázce.

Názor na vzdělávání policistů v komunikačních dovednostech je jednoznačně negativní. Policisté nejsou dostatečně vzděláváni, ani před nástupem do praxe ani v průběhu výkonu služby. Přestože je komunikace jedna z hlavních kategorií v policejní činnosti, školicí zařízení jí stále opomíjejí. Policisté také pocítují mezeru v předávání zkušeností od služebně starších kolegů. V období hromadných odchodů služebně starších kolegů, došlo k situaci, kdy na služebnách zaučovali kolegové sloužící třeba jen o dva měsíce déle. Průběžné vzdělávání považují za důležité nejen z osobní pozice. Chybí jim zvyšování si odborné kvalifikace a být v obraze v současném trendu trestné činnosti. Pocítují malý respekt k policii jako celku. Ohlíží se a srovnávají pozici policie v ČR a v západních zemích. V souvislosti s tímto názorem preferují větší pravomoci pro Policii ČR. Vzhledem k nestabilnímu politickému dění v ČR a neustálým změnám zasahujícím do státní správy, není koncepce vzdělávání policistů téměř žádná. V současné době je připraven návrh nové systemizace Policie ČR. Zda půjde o zlepšení pracovních podmínek policistů a dalšího zefektivnění policejních činností nebo ne ukáže až budoucnost.

Výsledky výzkumu dokázaly, že policisté v přímém výkonu služby prokazatelně vnímají spolupráci s veřejností na snižování kriminality a myšlenku filosofie community policing. Je jim v mnoha směrech přínosem a mimo jiné napomáhá otevřenějšímu vztahu mezi občany a policií. Důvěra, spolupráce a komunikace předurčují výsledky jejich činnosti. Je však potřeba zajistit policistům nejen právní zázemí, ale také pracovní podmínky a stabilní zázemí uvnitř resortu.

Závěr

Charakteristika policejní činnosti, její specifika, obsah a současný trend vycházející z historické transformace je velice obsáhlá problematika, kterou tato diplomová práce nemohla v žádném případě obsáhnout. Tato práce nám měla přiblížit zejména oblast spolupráce policie s veřejností na snižování kriminality a její historický vývoj. Cílem teoretické části bylo popsat transformaci policejní činnosti z hlediska historického a koncepčního vývoje do podoby „služby veřejnosti“. Ukázat vliv spolupráce Policie ČR s veřejností na snižování kriminality. Diplomová práce měla poukázat na důležitost vzájemné spolupráce občanů a Policie ČR na snižování kriminality s důrazem na vytváření důvěrného vztahu. Cílem empirické části pak bylo zjistit, jak vnímají policisté v přímém výkonu služby spolupráci s veřejností na snižování kriminality a myšlenku filosofie community policing. Na základě shromážděných poznatků, které jsme získali podrobným studiem dostupné odborné literatury, vyhodnocením kvalitativního výzkumu a v neposlední řadě prostřednictvím vlastní zkušenosti z praxe se domníváme, že cíle diplomové práce byly splněny. Můžeme učinit tento závěr. Pro efektivní policejní činnost má klíčový význam podpora veřejnosti. Výzkum potvrdil, že policisté vnímají podporu občanů jako prvořadý faktor pro úspěšný boj s kriminalitou. Bez spolupráce s veřejností je práce policie mnohem složitější a také méně úspěšná. Je při tom zcela zřejmé, že spolupráce občanů s policií nevzniká sama od sebe. Je budována na vzájemné důvěře, vztahem mezi občany a policisty a postupným odstraňování vzájemné bariéry. Policie ČR zavedením myšlenky filosofie community policing do praxe přispěla ke zlepšení komunikace s občany a zvýšila si vlastní image. Z výzkumu vyplynulo, že projekt, který sehrál v posledních letech velmi výrazný obrat v policejní činnosti jako „služby veřejnosti“ vnímají policisté jako velmi přínosný a to jak pro policisty, tak pro občany. Přesto policisté ve výzkumu prezentovali názor, že veřejnost na snižování kriminality spíše nechce spolupracovat. Domníváme se, že je to otázka budoucnosti, kdy i veřejností odstraní bariéry vytvořené politickou historií a snad se poté začne zvyšovat ochota občanů

spolupodílet na stavu kriminality v jejich lokalitě. Jsme si vědomi této zdlouhavé a náročné cesty.

V teoretické části diplomové práce jsme se zabývali obecnými záležitostmi. Chtěli jsme sebe a případného čtenáře seznámit dostatečně s problematikou diplomové práce. Objasnili jsme současné základní úkoly Policie ČR, nastínili historický a politický vývoj a prezentovali současný trend policejní činnosti podpořen filosofii community policing. Pomocí posledního oficiálního výzkumu jsme ukázali, jaké je v současné době veřejné mínění veřejnosti o policii a kdo a jakým způsobem ho ovlivňuje. Výzkum v empirické části této práce prokázal, že olomoučtí policisté jsou si vědomi důležitosti spolupráce s veřejností na snižování kriminality. Aplikují v praxi prvky filosofie community policing, s kterou mají dobré zkušenosti. Podmínkou spolupráce veřejnosti s policií, je především důvěra ze strany občanů a kvalitní komunikace mezi občanem a policistou. Policisté při výzkumu otevřeně prezentovali své názory a zkušenosti, o kterých se domnívám, že by mohly sloužit jako zdroj informací a inspirace pro další zefektivnění policejní činnosti, a to nejen v okrese Olomouc. Dalším výzkumem by bylo možné zkoumat, jak vnímá veřejnost policejní činnosti na Olomoucku a následně porovnat výsledky zjištění ze strany policie a veřejnosti. Efektivní přínos diplomové práce pro společnost může být také aplikace zjištěných závěrů do rámcově vzdělávacího programu základního a středního vzdělávání, například výchova k občanství, osobnostní a sociální výchova. Děti by si měly od útlého věku osvojovat zásady správného soužití, chování, odpovědnosti a zvyšovat si právní povědomí.

Literatura

BENNETT, L. W. News *The Politics of Illusion*. New York: Longman publishers USA, 1996.

BOHMAN, M., KRULÍK, O. *Policejní sbory v zemích Evropské Unii: inspirace pro Českou republiku*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra, Odbor bezpečnostní politiky, 2009.

BŘÁZDA, J. *Zavádění projektu Community policing do praxe Policie České republiky*. In *Bezpečnostní teorie a praxe* 1/2007. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2007.

BYSTROV, V., RUŽIČKA, M.: *Firemní komunikace a řízení reputace*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210-4104-8.

CANDIGLIOTA, Z., FOUKALOVÁ, K., KOPAL, J. *Jak si počínat v kontaktu s policistou, strážníkem: policejní právo v otázkách a odpovědích*. Brno: Liga lidských práv, 2010. ISBN 978-80-87414-01-9.

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Aleš Čeněk s. r. o., 2006. ISBN: 80-86898-73-3.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-0139-7.

FOUKALOVÁ, K., TOŠOVSKÝ, M., OBROVSKÁ, L. *Bezpečnost a právo na lokální úrovni: legislativní předpoklady prosazování community policing po změně zákona o Policii České republiky*. První verze. Praha: Otevřená společnost, o.p.s., 2010. ISBN 978-80 110-18-8.

FOUKALOVÁ, K. *Bezpečnost a právo na místní úrovni: legislativní předpoklady prosazování community policing*. Praha: Otevřená společnost, o.p.s. - Centrum ProPolice, 2010. ISBN 978-80-87110-18-8.

FRIEDMANN, ROBERT R. *Community policing – comparative perspectives and prospects*. Hempstead : Harvester Wheatsheaf, 1992.

FTOREK, J. *Public relations jako ovlivňování mínění*. 2. rozšířené vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2678-6.

GRUBER, D. *Zlatá kniha komunikace*. Ostrava: Repronis, 2005. ISBN 80-7329-092-8.

HARTL, P., HARTLOVÁ, D. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80-7178-303-X.

- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2.vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny s. r. o., 2007. ISBN 80-7106-906.
- HOLCR, K. *Kriminologie*. Praha: Nakladatelství Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-27-1.
- JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.
- KEBZA, V. ŠOLCOVÁ, I. *Komunikace a stres*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2004. ISBN 80-7071-246-5.
- KNESL, M., OHERA, M. *Vývoj výkonných policejních kompetencí: sborník právních předpisů upravujících základních činnosti policejních sborů na území České republiky od roku 1918 do 2010*. Praha: Prime Safety s.r.o., 2010. ISBN 978-80-903906-1-4.
- KLUSÁKOVÁ, M. *Jaký je hodnotový svět českých médií? Proměna a zastoupení vybraných hodnot v českých celostátních denících v letech 1988 – 2008*. Brno: FSS MU, 2010. Magisterská diplomová práce.
- KLUSOVÁ, Z. *Proměny mediálního obrazu Policie České republiky v Mladé frontě DNES a Právu*. Brno: FSS MU, 2010. Magisterská diplomová práce.
- KOL. autorů. *Velký sociologický slovník*, Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.
- LESLY, P. Victoria Publishing. *Praha, 1991. ISBN 80-85865-15*.
- MACEK, P. UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva I*. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-52-4.
- MACEK, P. UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva II*. Praha: Policie history, 1999. ISBN 80-902670-0-9.
- MACEK, P. UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva III*. Praha: Policie history, 2001. ISBN 80-86477-01-0.
- MACEK, P. UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva IV*. Praha: Policie history, 2006. ISBN 80-86477-33-9.
- MACEK, P. a kol. *Pořádková činnost policie 2008*. 2. vydání. Praha: Policie history, P. O. BOX 104, 2008. ISBN 978-80-86477-45-9.
- MOULISOVÁ, M.; ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex Publishing, 2004. ISBN 80-86795-05-5.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1362-4.

NESVADBA, P. *Policejní etika*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3.

PECHÁČEK, J. *Obraz Policie České republiky v denících Mladá fronta Dnes a Právo*. Praha: FSV UK, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2008. Bakalářská diplomová práce.

Policie České republiky. *Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010*. ISBN 978-80-254-6099-3.

DE PELSMACKER, P., GEUENS, M., VAN DEN BERGH, J. *Marketingová komunikace*. Praha: Grada Publishing a.s., 2003. ISBN 80-247-0254-1.

PETRÁČKOVÁ, V. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0607-9.

PONDĚLÍČEK, J. *Kontakty s médii ve veřejné správě*. 1.vyd. Praha: Institut pro místní správu, 2006. ISBN 80-86976-07-6.

PRACOVNÍ TÝM COMMUNITY POLICING. *21 doporučení pro pořádkovou policii v 21.století*. Praha: Otevřená společnost, o.p.s., 2007.

POSPÍŠILOVÁ, K., VESELÁ, M. *Hodnocení na základních útvarech Policie ČR*. Praha: Společně k bezpečí o.s., pro odbor bezpečnostní politiky MV ČR, 2008.

MCQUNAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999.

REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda spol. s r.o. 2001. ISBN 80-85927-85-3.

RICHTER, R. *Komunikace s obyvatelstvem při krizových situacích*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasického záchranného sboru, 2009. ISBN 978-80-86640-65-5.

RONALD W. *Community policing and problem solving – Strategies and Practices*. New Jersey: Prentice hall, 1996.

SMĚKAL, L. a kol. autorů *Komunikační dovednosti*. Brno: Drom, 2004. ISBN 80-90-3472-5-8.

SVOBODA, P. *Public relations moderně a účinně 2, aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2866-7.

TOŠOVSKÝ, M., SKALNÍK, O., HRINKO, M., JASOVSKÁ, D. *Čtení o community policing: Soubor textů*. Praha: Otevřená společnost, o.p.s. - Centrum ProPolice, 2010. ISBN 978-80-87110-20-1.

UHLÍŘ, L. *Dějiny evropských policejních sborů*. 1.vyd. Praha: POLICIE HISTORY, 2007. ISBN 80-86477-40-4.

Časopisecké články

ARONOWITH, ALEXIS A. Progress in Community policing. *European journal on Criminal Policy and Research*, 1997, č.4.

BENEŠ, J. Policie a média. Základní zákony k médiím. *Naše policie*, 2008, roč. 15, č. 7 – 8.

BEZDĚK, P. Projekt "Podpora posílení prevence a metody community policing v práci Policie České republiky". *Informační servis prevence kriminality*, 2005, roč. 10.

DIATKOVÁ, N. Dobrovolníci v řadách Metropolitní policie v Londýně. *Informační servis prevence kriminality*, 2006, roč. 2.

DOČKAL, M., DOSTÁLOVÁ, I. Typy projektů prevence kriminality. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 3. ISSN:1211-7943.

DOSTÁLOVÁ, I. Schránky důvěry. *Informační servis prevence kriminality*, 2007, roč.9.

DOWLER, K.: Media Consumption And Public Attitudes Toward Crime And Justice: The Relationship Between Fear of Crime, Punitive Attitudes, And Perceived Police Effectiveness. *Journal of Criminal Justice and Popular Culture.*, 2003.Vol. 10, No. 2.

FOLTA, M. Policista: U nás pachatelé většinou neutíkají. *Radniční listy, měsíčník občanů statutárního města Olomouc*, 2010, roč. 12, č. 12.

FRYŠTÁK, M. Kodex policejní etiky. *Tiskový servis Odboru prevence kriminality MV*, březen 2005.

GREEN, THOMAS. M., SAKAMOTO-CHEUNG, S., RUSH, GEORGE, E. Community policing : overcoming the obstacles. *Police chief*, 1992, č.10.

HANZELA, T. Community policing aneb zpět k policejní práci. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 10. ISSN:1211-7943.

HRINKO, M. Community Policing nově i v praxi lotyšské policie. *Policista*, 2009, roč. 15, č. 12. ISSN:1211-7943.

HRINKO, M. Community policing za hranicemi aneb postřehy ze služební cesty českých policistů v Nizozemsku. *Policista*, 2007, roč. 13, č. 5. ISSN:1211-7943.

CHARUBSKÝ, M., STEJSKAL, J. Prostřednictvím Community policing k občanům. *Moderní obec*, 2010, roč. 16, č. 2. ISSN 1211-0507.

JESILOW,P., MEYER,J., PARSONS,D., TEGELRER,W. Evaluating problem oriented policing: aquasiexperiment. *Policing. An International Journal of Police Strategie and Management*, 1998, č.3.

JIRÁNEK, R., DOČKAL, M., VESELÁ, M. Seminář mezinárodní nevládní organizace EFUS "Aktivní zapojování občanů a bezpečí ve městě". *Informační servis prevence kriminality*, 2006, roč. 12.

KRULÍK, O. Spolupráce s veřejností v boji proti závažné trestné činnosti. *Kriminalistický sborník*, 2009, roč. 53, č. 5.

LINHART, J. Prevence kriminality:Osvědčené rady a doporučení. *Policista*, 2007, roč. 13, č. 9. ISSN:1211-7943.

LINHARTOVÁ, D., MARTINU, O. K některým pilířům reformy PČR. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 5. ISSN:1211-7943.

LINHARTOVÁ, D., MARTINU, O. Pojetí commmunity policing v České republice. *Policista*, 2007, roč. 13, č. 12. ISSN:1211-7943.

LINHARTOVÁ, D., MARTINU, O. Profesionální služba veřejnosti. *Policista*, 2007, roč. 13, č. 9. ISSN:1211-7943.

LIŠKA, P. Community policing. *Policista*, 2007, roč. 13, č. 1. ISSN:1211-7943.

Policie chce být k lidem vstřícnější: O projektu Community policing s okresním policejním ředitelem Miloslavem Horou. *Domažlicko*, 2007, roč. 17, č. 48. ISSN 1802-4769.

MAQUIRE, E.R., SHIN, Y., ZHAO, J.S., HASSEL. Structural change in large police agencies during the. *Policing: An international Journal of Police Strategie and Management*, 2003, č.2.

MICHALCOVÁ, M. Správný policista by měl hovořit s lidmi. *Olomoucký deník*, 2008, č. 266. ISSN 1801-9781.

NĚMEC, M. Community policing. *Informační servis prevence kriminality*, 2006, roč. 4.

PONSAERS, P. Reading about „community (oriented) policing“ and police models, *Policing: an International Journal of Police Strategie and Management*, 2001, č.4.

PONSAERS, P. Reading about „community (oriented) policing“ and police models. *Policing: an International Journal of Police Strategie and Management*, 2001, č.4.

POSPÍŠILOVÁ, K., VESELÁ, M. Konference "Společná cesta k bezpečí". *Informační servis prevence kriminality*, 2007, roč. 3.

POSPÍŠILOVÁ, K., VESELÁ, M. "Community policing" v rámci Kanadské jízdní policie. *Kriminalistický sborník*, 2006, roč. 50, č. 5.

POSPÍŠILOVÁ, K., VESELÁ, M. Hodnocení policistů a Community policing. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 10. ISSN:1211-7943.

POSPÍŠILOVÁ, K., VESELÁ, M. Policista v okrsku. *Policista*, 2010, roč. 16, č. 8. ISSN:1211-7943.

RYŠAVÝ, I. "Community policing" není pro Sokolov neznámým. *Moderní obec*, 2007, roč. 17, č. 3. ISSN 1211-0507.

SEAGRAVE, J. What's in a Word "community policing" in Britain and Canada. *The police journal*, 1996, č.1.

Společná cesta k bezpečí - community policing. *Informační servis prevence kriminality*, 2006, roč. 10.

ŠIFTAŘOVÁ, T., VESELÁ, M. Ke kořenům. *Hlásí se policie*, 2006, roč. 10, č. 1.

TÉG, P. Neumíme ještě pracovat s veřejností tak, jako sbory na západ od našich hranic. *Hlásí se policie*, 2003, roč. 7, č. 10.

VESELÁ, M. Community policing : Policejní práce orientovaná na službu veřejnosti. *Veřejná správa*, 2005, roč. 16.

VESELÁ, M. Community policing. *Policista*, 2005, roč. 11, č. 4. ISSN:1211-7943.

Výzkum veřejného mínění. *Policista*, 2007, roč. 13, č. 9. ISSN:1211-7943.

VESELÁ, M. Co je Community policing? *Závislosti a my*, 2008, č. 1. ISSN:1213-8584

Internetové zdroje

Akce a projekty. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika, 2011 [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-655004.aspx>

Aktuální sdělení. Bezpečnostní informační služba vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-07-11]. Dostupný z WWW: <http://www.bis.cz/index.html>

Arthur Woods. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 3. 5. 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupný z WWW: http://en.wikipedia.org/wiki/Arthur_Woods

BOHMAN, M. , HOLUB, T. *Model vstřícné policie – exkurz do problematiky community policing* [online]. Česká republika, Praha: Policejní akademie ČR, 2011 [cit. 2011-12-11]. Dostupný z WWW: http://ceses.cuni.cz/CESES-75-version1-070426_bohman_vstricna_policie.pdf

Community policing. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 4. 8. 2011 [cit. 2011-12-11]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Community_policing

Community policing. Společně k bezpečí [online]. Česká republika, 2009 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: http://www.spolecnekbezpeci.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=65&Itemid=11

Čtení o community policing. Soubor textů. Otevřená společnost, o.p.s. – Centrum ProPolice, září 2010 [cit. 2011-12-11]. Dostupný z WWW: http://pro-police.cz/press_release_attachments/18/cteni-o-cp.pdf

DOLEŽIL, B. *Vliv masové komunikace v preventivně výchovném působení Policie České republiky* [online]. Brno: FHS UTB, 2010. Bakalářská práce, s. 44 [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: http://dspace.knihovna.utb.cz/bitstream/handle/10563/13341/dole%C5%BEil_2010_bp.pdf?sequence=1

HENDRYCH, D. a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, s.r.o., 2009. ISBN: 978-80-7400-059-1. Dostupný z WWW: <http://www.beckonline.cz/legalis/documentview.seam?type=html&documentId=nnptembqhfpy6bom5sw4zlsmfwg42k7obzgz5tfnzrwrk&groupIndex=0&rowIndex=0&conversationId=701340#selected-node>

HENDRYCH, D. a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, s.r.o., 2009. ISBN: 978-80-7400-059-1. Dostupný z WWW: <http://www.beckonline.cz/legalis/documentview.seam?documentId=nnptembqhfpy6boobzgz5tfnzrwx3uojsxg5domvpwg2lonzxxg5dj&type=html&conversationId=1518349#selected-node>

HENDRYCH, D. a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, s.r.o., 2009. ISBN: 978-80-7400-059-1. Dostupný z WWW: <http://www.beckonline.cz/legalis/documentview.seam?type=html&documentId=nnptembqhfpy6bonnzgs3ljnzqwy2lume&groupIndex=1&rowIndex=0&conversationId=365139#selected-node>

Historie Sboru národní bezpečnosti. Web o historii [online]. Česká republika, 8. 12. 2009 [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <http://www.gotisek.estranky.cz/clanky/snb/historie-sboru-narodni-bezpecnosti.html>

Jak se změnila policie: od SNB k Policii ČR. Praha.eu portál hl. m. Prahy [online]. Česká republika. 31. 1. 2010 [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: http://www.praha.eu/jnp/cz/home/budoucnost_historie/praha_historicka/metamorfozy/policie/index.

Koncepcja policji środowiskowej. Naukowy.pl [online]. Polská republika, 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupný z WWW: http://www.naukowy.pl/encyklopedia/Koncepcja_policji_%C5%9Brodowiskowej

Kriminalita a delikvence – Charakteristika. Národní informační centrum pro mládež [online]. Česká republika, 2011 [cit. 2011-04-22]. Dostupný z WWW: <http://www.icm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>

Kriminalita, delikvence, vandalismus. Ostrov radosti [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-04-22]. Dostupný z WWW: <http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>

Kriminalita. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 11. 2. 2012 [cit. 2012-03-20]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kriminalita>

MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník* [online]. Česká republika, Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2009. [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/antropos/pdf/antropologicky_slovník.pdf

Obezřetnost se vyplatí. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika, 2011 [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/obezretnost-se-vyplati.aspx> , <http://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-655004.aspx>

Pojem prevence kriminality. Městská policie Napajedla [online]. Česká republika, 2008 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: http://mpn.wz.cz/?strana=pojem_pr_kr

Policie. Iuridictum Encyklopedie o právu [online]. Česká republika. 16. 12. 2011 [cit. 2012-01-20]. Dostupný z WWW: <http://iuridictum.pecina.cz/w/Policie>

Policie. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika. 31. 1. 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Policie>

Policie České republiky. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika. 2010 [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

Postavení a kompetence Justiční strážce při střežení Nejvyššího správního soudu. Nejvyšší správní soud [online]. Česká republika, 1. 10. 2008 [cit. 2011-08-11]. Dostupný z WWW: http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=art&art_id=87

Prevence. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 7. 2. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Prevence>

Protektorát Čechy a Morava. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 9. 3. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Protektor%C3%A1t_%C4%8Cechy_a_Morava

Recidiva. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 3. 10. 2011 [cit. 2012-01-20]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Recidiva>

Reforma Policie ČR – služba v nových podmínkách. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/reforma-policie-cr-sluzba-v-novych-podminkach-191470.aspx>, Reforma policie ČR – CZ.pdf

Robert Peel. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 5. 2. 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Robert_Peel

Statistické přehledy kriminality + mapy kriminality. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-374076.aspx>

VESELÁ, M. *Community policing* [online]. Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality, archiv - červen 2008. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/community.html>

VESELÁ, M. *Community policing. Projekt Zavádění prvků Community Policing do praxe Policie ČR* [online]. Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality, archiv - červen 2008. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/community/projekt.html>

Vojenská policie. Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. Česká republika, 15. 5. 2011 [cit. 2011-08-11]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Vojensk%C3%A1_policie

Zebra se za Tebe nerozhledne. Ministerstvo vnitra [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2011-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/zebra-se-za-tebe-nerozhledne-262841.aspx>

Legislativní zdroje

ROZEHNAL, A: *Mediální zákony*. 1. vydání. Praha: Aspi, a. s., 2007. ISBN: 978-80-7357-304-1.

Texty zákonů, Ústava ČR. Listina základních práv a svobod. Úplné znění právních předpisů s názvy paragrafů a věcným rejstříkem. Praha: C. H. Beck, 2011.

Úplné znění, Trestní předpis Ostrava - Hrabůvka: Sagit, 2010. ISBN:978-80-7208-782-2.

Úplné znění, Služební poměr bezpečnostních sborů Policie ČR, Vězeňské služby, BIS, Zpravodajské služby. Ostrava - Hrabůvka: Sagit, 2010. ISBN:978-80-7208-865-2.

Úplné znění zákona číslo 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Úplné znění zákona číslo 200/1990 Sb. o přestupcích. Praha: Armex Publishing s. r. o., 2011. ISBN: 978-80-87451-05-2.

Koncept mediální komunikace Policie ČR. Praha: Policejní prezidium ČR, preventivně informační odbor, 2010.

Zavádění metody community policing do praxe Policie České republiky. Závazný pokyn policejního prezidenta ze dne 29. prosince 2008, č. 211/2008.

Zavádění metody community policing do praxe Policie České republiky. Příloha č. 2 k ZPPP č. 211/2008.

POHAN, O. Každý má mít právo na plat za přesčas. Praha: Nezávislý odborový svaz Policie České republiky, Naše Policie, 2011, roč. 18. č. 6.

Každý zná svého policistu – manažerská příručka k projektu. Praha: Policejní prezidium Policie ČR, 2009.

Seznam zkratek

ČR Česká republika

Policie ČR Policie České republiky

ZPPP Závazný pokyn policejního prezidenta

např. například

odst. odstavec

apod. a podobně

tzn. to znamená

BIS Bezpečnostně informační služba

Sb. Sbírka

Seznam grafů

Graf č. 1 - Charakteristika průzkumného vzorku

Graf č. 2 - Policejní služba

Graf č. 3 - Priority v kontaktu

Graf č. 4 - Efektivní komunikace

Seznam příloh

Příloha č. 1 Grafické znázornění výsledků výzkumů STEM/MARK, a. s., z let 2003/2004 a Ipsos Tambor z roku 2007 pro Policejní prezidium České republiky.

Příloha č. 2 INFORMOVANÝ SOUHLAS s využitím informací z rozhovoru pouze pro účely diplomové práce „Otevřená tvář policie – služba veřejnosti?“

Příloha č. 3 Otázky rozhovoru

Příloha č. 4 Přepisy rozhovorů

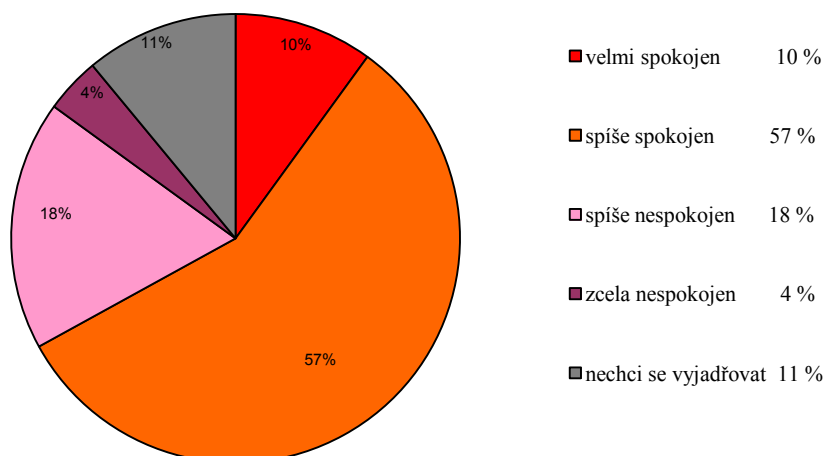
Příloha č. 5 Logo CP

Příloha č. 6 Rozhovor s policistou, FOLTA, M. Policista: U nás pachatelé většinou neutíkají. *Radniční listy, měsíčník občanů statutárního města Olomouc*, 2010, roč. 12, č. 12, s. 19.

Příloha č. 1

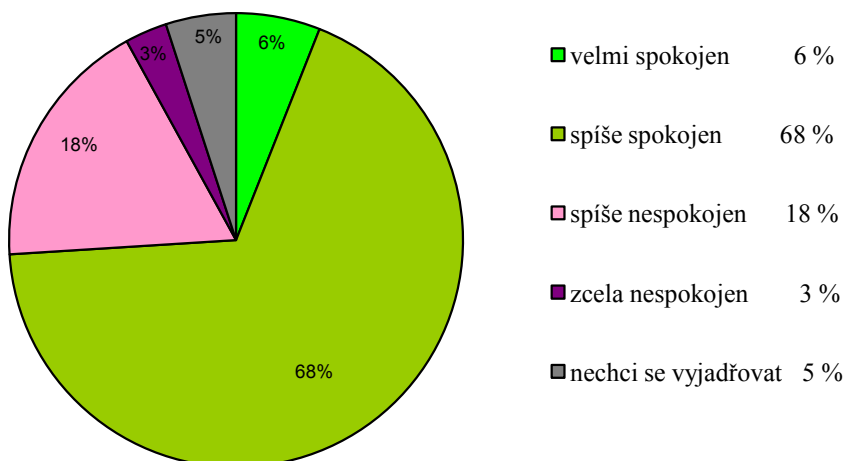
Grafické znázornění výsledků výzkumů STEM/MARK, a. s., z let 2003/2004 a Ipsos Tambor z roku 2007 pro Policejní prezidium České republiky.

Graf č. 1 – Spokojenost s prací Policie ČR v místě bydliště

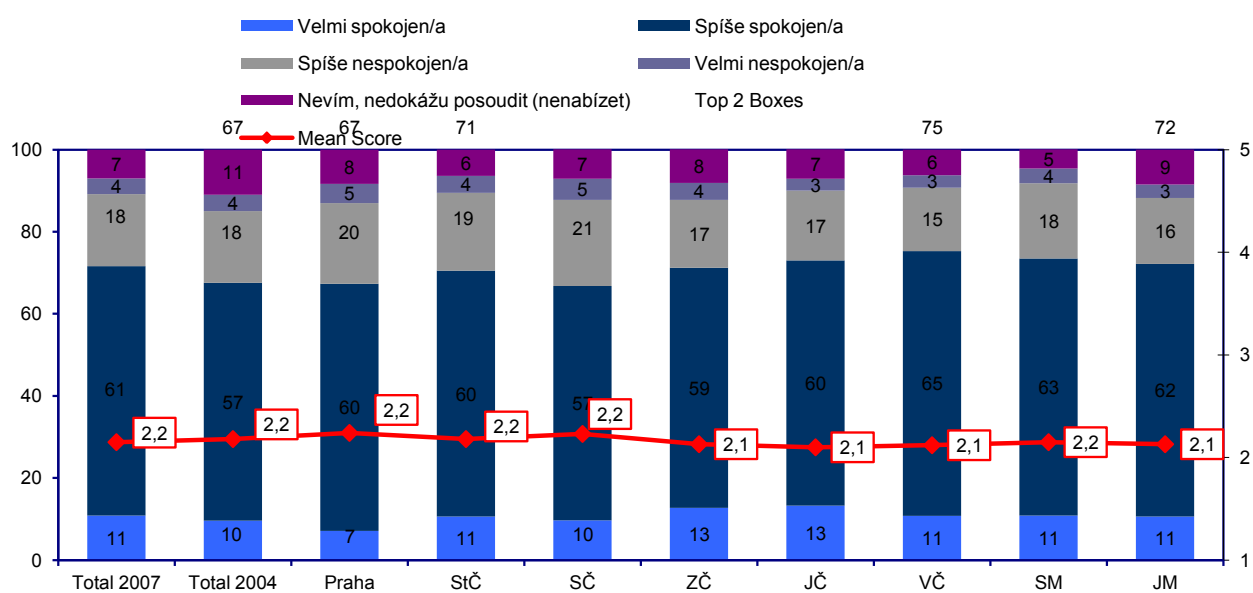
Zdroj: STEM/MARK 2003/2004

Graf č. 1 - Spokojenost s prací Policie ČR jako celku

Zdroj: STEM/MARK 2003/2004

Graf č. 3 - Spokojenost s prací policie v místě bydliště

Zdroj: IPSOS TAMBOR 2007

**INFORMOVANÝ SOUHLAS s využitím informací z rozhovoru
pouze pro účely diplomové práce „Otevřená tvář policie – služba
veřejnosti?“**

V souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů, uděluji Bc. Marii Štrbákové dobrovolný a svobodný souhlas ke zpracování informací, které jsem uvedl(a), při rozhovoru, který je součástí výzkumné části diplomové práce „Otevřená tvář policie – služba veřejnosti?“. **Souhlasím a svým podpisem stvrzuji nahrávání rozhovoru na diktafon a informace z rozhovoru, aby byly použity pouze pro účely diplomové práce.**

Také jsem byl(a) informován(a) o právech mi přiznaných v § 21 zákona č. 101/2000 Sb., tedy o tom, že pokud se budu domnívat, že je zpracování mých osobních údajů a vyjádření v rozporu s ochranou mého soukromého, osobního a pracovního života, nebo v rozporu se zákonem, mám možnost obrátit se na Úřad pro ochranu osobních údajů přímo.

V Olomouci

dne

Jméno a příjmení:

Vlastnoruční podpis:

.....

Otázky k rozhovoru:

- 1 Jaký je váš názor na strategii a filosofii policejní práce, která je orientovaná jako služba veřejnosti?
- 2 Jak vy konkrétně využíváte strategii a filosofii community policing?
- 3 Co je podle vás policejní činnost jako služba veřejnosti?
- 4 Jakým způsobem může spolupráce a podpora veřejnosti přispět ke kontrole nad kriminalitou?
- 5 Za jakých podmínek?
- 6 Jakou máte konkrétní zkušenost se spoluprací občanů s policií?
- 7 Má důvěra občanů význam pro policejní činnost? Jak vám důvěra vám pomáhá nebo nepomáhá důvěra občanů v policejní činnost?
- 8 Jak lze dosáhnout důvěry v policii a pocitu bezpečí obyvatelstva? Je to záležitost komunikace, preventivní činnosti nebo mediálního obrazu? Napadá Vás jiná možnost?
- 9 Jak vy sám můžete přispět ke zvýšení důvěry a pocitu bezpečí obyvatelstva?
- 10 Co je pro vás při kontaktu s občanem nejdůležitější?
- 11 Co je podle vás efektivní komunikace?
- 12 Jak se cítíte v komunikaci s občanem?
- 13 Jak jsou podle vás policisté vzdělávání v komunikaci? Co si myslíte o vzdělávání policistů- nováčků v komunikačních dovednostech před nástupem do praxe?
- 14 Domníváte se, že by měli být policisté v přímém výkonu služby průběžně vzdělávání v komunikačních dovednostech a v jednání s občanem?

Doplňující: např. proč si to myslíte, z čeho tak usuzujete, jakou máte vy zkušenost, uveďte na příkladu, v čem vidíte problém. Uveďte konkrétní zkušenost z praxe.

Hlídková služba - hlídkaři

1 Jaký je váš názor na strategii a filosofii policejní práce, která je orientovaná jako služba veřejnosti?

C.- občan je pro policistu největším zdrojem informací, pro policistu je základem, aby policista s občanem vycházel a bral ho jako přítele, nebral ho vyloženě jako represivní složku

G.- díky této filosofie se policie v očích občanů stává více přístupnou, pro policisty je to zefektivnění jejich práce, získávají snadněji poznatky a informace od občanů k objasnění trestných činů

H.- už u městské policie jsem pochopil, že musím s lidmi mluvit, spíše oni mluvili pořad na mě, jsem zvyklý, je to dobře, jsme tu pro ně

2 Jak vy konkrétně využíváte strategii a filosofii community policing?

C. Vzhledem k tomu, že mám stanové místo a oblast, kterou mám na starosti, snažím se pomocí místní znalosti jak firem, úřadů, občanů v lokalitě vystupovat s nimi tak, abych mohl od nich dostat pravdivé informace k objasňování trestné činnosti

G.- pohybuji se co nejvíce ve vytipovaných rizikových lokalitách a navazuji kontakt s usedlíky, také při řešení třeba přestupku, se ptám, zda tam bydlí a představím se, jako policista, který má místní znalost

H.- mluvím s lidmi, ptám se, píšu si kontakty, když je pátrání, kontaktuji co nejvíce sousedů a známých, ze začátku když jsem přišel, jsem moc nevěděl, teď už mám i svojí databázi na koho se třeba obrátit, chodím na komise městské části

3 Co je podle vás policejní činnost jako služba veřejnosti

C.- veřejnost od nás očekává spravedlivý postup, ochranu, jsme tu pro jejich bezpečí

G.- policie je státní složka, zastupuje stát vůči občanům, je tu pro lidi, má pomáhat a chránit

H.- když nás zavolají, přijedeme, řešíme jejich problémy, máme je hlídat

4 Jakým způsobem může spolupráce a podpora veřejnosti přispět ke kontrole nad kriminalitou?

C. – když si budou vycházet vstříc, když si uvědomí, že je tu jeden pro druhého

G.- veřejnost musí brát polici jako partnera

H.- když nám řeknou nějaké informace k pachateli, můžeme rychleji objasnit celý případ

5 Za jakých podmínek

C.- zde musí být navázána vzájemná důvěra mezi občanem a policistou, bez toho aniž by občan věděl, že může policistovi věřit a sdělit mu citlivé údaje, které nezneužije, pak spolupráce nemůže fungovat, základ je důvěra

G.- který mu chce pomoci, musí si navzájem důvěřovat a mít společnou řeč, myslím si, že lidé policii moc nevěří, nebo se jí bojí

H.- musí nám věřit, znát nás, že je nepodrazíme,

6 Jakou máte konkrétní zkušenost se spoluprací občanů s policií

C.- lidé nás pořád berou více jako represivní složku, že odhalování a předcházení trestné činnosti je naše práce, samozřejmě bychom v rámci community policing byli rádi, kdyby nám poskytovali informace a sami se aktivně zapojovali do odhalování a předcházení trestné činnosti, ale spíš si myslím, že tuhle práci nechávají na nás

G.- myslím si, že moc nechtějí, a když tak hlavně anonymně, je to na nás, abychom je kontaktovali a chtěli po nich poznatky, a nechtějí ani mít zodpovědnost za své chování, nechávají v autech drahé věci a pak po nás chtějí, abychom našli pachatele, nebo si pořádně nezabezpečí dům a potom nám vyčítají, že jsme jen zalezli na baráku a nehlídáme v ulici

H.- jak kdo, zkušenost dobrou i špatnou, záleží, s kým jednám, spíše moc nechtějí spolupracovat, když jim něco ukradou tak to jo, to řeknou všechno, ale když mají být svědkem, tak moc ne

7 Má důvěra občanů význam pro policejní činnost? Jak vám důvěra občanů pomáhá nebo nepomáhá v policejní činnosti?

C.- hodně občanů si myslí, že se policisté snaží někde zašít, nebo že jsme stále v kanceláři, ale v dnešní době je to práce hlavně o papírování, i od stolu se dají vyřešit mnohé případy

G. bez důvěry a dobrého mínění o práci policie nelze vykonávat policejní činnost, myslím že je to půl na půl, někdo nám důvěřuje, někdo ne

H.- že je důležitá, hodně lidí si myslí, že nic neděláme, ale my děláme, i když nejsme v práci, měli by nám věřit, někdy je to těžké, když v televizi říkají, jak policisté berou úplatky

C.- tím, že nám lidé věří, dostaneme s k informacím, které vám bez důvěry člověk nikdy neřekne

G.- pokud nám důvěřují, získáme informace k případu snadněji a rychleji, pokud ne, je to práce zdoluhavá a demotivační

H.- když jsem na ulici, tak se mě ptají, chtějí pomoci, někdy jenom tak řeknou, co tady viděli a mě to stačí, když se známe, už mi věří a řeknou mi to

8 Jak lze dosáhnout důvěry v policii a pocitu bezpečí obyvatelstva? Je to záležitost komunikace, preventivní činnosti nebo mediálního obrazu?

C.- všechny tři jsou vzájemně propojeny, medializace vrcholný přístup, hlavně komunikace mezi lidmi propojená s prevencí, používat prevenci i v běžném výkonu

G.- nejvíce si myslím, že je to první kontakt s oznamovatelem, on má problém a záleží jak my ho bereme, potom se cítí dobře anebo ne, v televizi už je to zkreslené

H.- je to všechno, co jste řekla a taky to jak já se chovám, jsem vstřícný, poradím, nepovyšuji se, beru lidi jako pomoc při práci

9 Jak vy sám můžete přispět ke zvýšení důvěry a pocitu bezpečí obyvatelstva?

C.- tím, že budu svoji práci nadále vykonávat tak, jak jí vykonávám a snažit se nadále zlepšovat s prohlubovat si své znalosti, celoživotní vzdělávání

G.- budu vstřícná, chovat se slušně i mimo pracovní dobu, bud se snažit lidi pochopit a pomoci jim

H.- s lidmi budu mluvit o jejich problémech, nebuduje zlehčovat, poradím, i když nejsem v práci, tak se budu chovat slušně

10 Co je pro vás při kontaktu s občanem nejdůležitější?

C.- vyvolání prvního dojmu, při prvním setkání se snažit vzbudit důvěru

G.- aby mi věřil, důvěřoval mi, ale také respektoval

H.- to, jak se mnou mluví, jaký je

11 Co je podle vás efektivní komunikace?

C.- taková, z jejichž výsledku můžu získat pravdivé informace, které mi mohou později přispět později k objasnění nějaké trestné činnosti

G.- umět zjistit, co potřebuji, nebo také nepotřebuji a mohu časem využít

H.- když umím mluvit, zeptat se na něco, nebát se

12 Jak se cítíte v komunikaci s občanem?

C.- záleží s kým komunikujete, senioři, mladiství, recidivisté, ke každé skupině je jiný přístup v komunikaci

G.- jak kdy, snažím se, aby to nepoznal, když je to třeba násilník a mám zakročit, s každým je to jiné, v prevenci je to dobrý,

H.- už dobře, ze začátku jsem se bál, že nebudu vědět, co mám odpovědět, ale teď už ne, i když je to násilník, tak na něho zařvu

13 Jak jsou podle vás policisté vzdělávání v komunikaci? Co si myslíte o vzdělávání policistů- nováčků v komunikačních dovednostech před nástupem do praxe?

C.- málo, jen ve škole při nástupu, měla by se přikládat velká váha, nemají zkušenosti z předchozích zaměstnání, čerství absolventi, pomoci výuky se naučit jednat s lidmi, aspoň základy než dojde k vyhroceným situacím, mohlo by to být v situacích, s kterými se dosud neseťkali, například domácí násilí

G.- je nedostačující, nemají se kde pořádně připravit, ani je nemá kdo zaučit a předat zkušenosti, měli by mít zkušenosti z předešlých zaměstnání

H.- ti úplně mladí vůbec neumí mluvit, chtějí jen zbraň a mít moc, ale komunikovat to ne, práce policisty je hlavně o tom mluvit a oni to neumí, je dobře, že je něco ve škole naučí, ale i tak když přijdou do praxe, tak nic moc, jen na něco, například sdělení tragické události a zbytek jen okrajově

14 Domníváte se, že by měli být policisté v přímém výkonu služby průběžně vzdělávání v komunikačních dovednostech a v jednání s občanem?

C.- práci u policie brát jako poslání a člověk by neměl zabřednout na jednom místě

G.- určitě ano, všechno jde dopředu, i společnost, na jedné straně se chceme k veřejnosti přiblížit a na druhé straně jsme pak překvapeni, když nás nerespektují, hlavně asertivita

H.- musíme se vzdělávat, dnes už se ti mladí vůbec nebojí policie a nemají moc respektu, někdy bychom měli více přitvrdit, třeba jako v Americe

Obchůzková služba - územáři

1 Jaký je váš názor na strategii a filosofii policejní práce, která je orientovaná jako služba veřejnosti?

A.- aby byla policejní práce vůči veřejnosti, práce pro lidi, práce s lidmi, prezentace policie, policista je vstřícný chápavý, má zájem o jejich problémy, umí poradit

B.- souhlasím s touto strategií, policie jako státní složka nemůže pracovat bez spolupráce s občany

F.- služba veřejnosti se v poslední době vytrácí a tato problematika jde docela do útlumu, je to škoda, je nás čím dál méně

2 Jak vy konkrétně využíváte strategii a filosofii community policing?

A.- v přímém výkonu, při řešení případů, naučit se najít správný krok k lidem

B.- kontaktuji občany, vyhodnocuji situaci v terénu a přijímám opatření

F.- návštěva obecných úřadů, komunikace s občany

3 Co je podle vás policejní činnost jako služba veřejnosti

A.- aby se lidé nebáli, dokázali o svých problémech hovořit, nebáli se co bude následovat, když je poví, u policie i prevence

B.- když je policie přístupná a kdykoli k dosažení, když občan potřebuje

F.- i když nejsme v uniformě, jsem dotazován dotazy k policejní činnosti, policista 24 hodin, náročné

4 Jakým způsobem může spolupráce a podpora veřejnosti přispět ke kontrole nad kriminalitou?

A.- pokud budou spoluobčané více vnímavější, nebudou se bát jít se svými poznatky na povrch a kontaktovat příslušené policisty

B.- výrazným způsobem, občané rozpoznají jako první problém, z informací od nich ho můžeme řešit, jde vzájemný kontakt s občanem, vztah mezi občanem a policistou

F.- když budou spolu komunikovat, budou se znát a věřit si

5 Za jakých podmínek

A.- pokud nás budou znát, budou nám věřit

B.- ve městě to není tak jednoduché, tam nechce nikdo mít nic společného policisty, na vesnici je to lepší, znají se, všechno si řeknou, potom i policii

F.- pokud má člověk dobrý vztah lidmi z obce, na úřadě, ve škole obrací se na něho s informacemi, poznatky a pokud i policista je lidský, nepovyšuje se je spolupráce je v tomto momentě velmi přínosná

6 Jakou máte konkrétní zkušenost se spoluprací občanů s policií

A.- dobrou, běžný občan se nám snaží pomoci svými poznatky, ale recidivista nebo pachatel většinou ne

B.- myslím si, že nám občané řeknou jenom, co musí a víc je nezajímá a nechtějí říci, záleží jak to s nimi policista umí

F.- na menších městech a vesnicích je to dobrý, tam spolupracují, ve městech je větší anonymita, mají strach, nebo je jim to jedno

7 Má důvěra občanů význam pro policejní činnost? Jak vám důvěra občanů pomáhá nebo nepomáhá v policejní činnosti?

A.-důvěra je důležitá, pokud nebude důvěra nebudou se moci řešit problémy, snižovat kriminalitu

B.- určitě funguje, pokud má určitou oblast na starosti jeden policista, který udržuje kontakt, buduje důvěrný vztah, občané ho osobně znají ho

F.- na regionální úrovni, je to vcelku bez problémů, pokud je vztah jak by měl být, pozitivní obraz – lidé vidí, co opravdu policisté dělají, špatný je podle mě celkový obraz celorepublikově, police vnímána jako represivní složka, vybíráme jen pokuty, všeobecný obraz, zejména v menších městech a vesnicích je obraz kladný, vnímají policisty pozitivně

A.- obzvláště u obchůzkové služby musí policista spolupracovat s veřejností, pomůže mu získat informace k objasnění činu

B.- velmi důležitá, mají kontakt, mohou se kdykoli na ně obrátit

F.- celkem dost pomáhá, pokud mi důvěřují, vím, že mi můžou říct spoustu věcí, anonymita je zaručena, důvěry je potřeba, bez ní se nedá dělat

8 Jak lze dosáhnout důvěry v policii a pocitu bezpečí obyvatelstva? Je to záležitost komunikace, preventivní činnosti nebo mediálního obrazu?

A.- všemi uvedenými oblastmi lze přispět k dobrému obrazu policie vůči veřejnosti, prolínají se, mohou se s důvěrou obrátit na policii, komunikace,

B.- všechno má vliv na důvěru občanů k policii

F.- komunikací a vztahem na ulici, osobní kontakt, spojení komunikace a prevence

9 Jak vy sám můžete přispět ke zvýšení důvěry a pocitu bezpečí obyvatelstva?

A.- tím, že policista komunikuje i oběžných otázkách života

B.- -jedná se o spolupráci, vzájemné poznání občan - policista

F.- důvěry - lidé mě sledují jako občana, například když jedu ve vozidle bez pásu, my jsme obrazem společnosti, když budeme příkladem, je to bez problému

10 Co je pro vás při kontaktu s občanem nejdůležitější?

A.- profesionalita, umět komunikovat, osvětlit, znalosti

B.- -určitě je to komunikace,

F.- komunikace a upřímnost, spolupráce

11 Co je podle vás efektivní komunikace?

A.- policista by měl mít místní i osobní znalost, zajistit místo a vytěžit občany kteří by mohli něco vědět

B.- založena na vzájemné důvěře policie a občana

F.- kdy dosáhnu svého záměru

12 Jak se cítíte v komunikaci s občanem?

A.- ne vždy může být vstřícný, jak umí a dokáže komunikovat, získat důvěru, otevřít se

B.- není problém

F.- záleží s jakým občanem, jsou občani a občani, se závadovou osobou je jiná komunikace, ale i zde se snažíme zachovávat nějaký community policing

13 Jak jsou podle vás policisté vzdělávání v komunikaci? Co si myslíte o vzdělávání policistů- nováčků v komunikačních dovednostech před nástupem do praxe?

A.- ne moc dobře, velmi důležité, ne každému je dáno umět komunikovat s lidmi, vhodná zkušenost se zkušeným policistou

B.- vzdělání je pro policisty velmi důležité, je ale nedostačující, musejí sami, ne v pracovní době, je hodně práce

F.- myslím si, že strany policie je velmi zanedbávána, doba přípravy se stále mění, neklade se na ni dostatečný důraz, odchází zkušení policisté a nemá jim kdo předat zkušenosti mimo jiné i z oblasti jednání a komunikace s občanem

14 Domníváte se, že by měli být policisté v přímém výkonu služby průběžně vzdělávání v komunikačních dovednostech a v jednání s občanem?

A.- ano, může dojít i k tomu, že by mohl ustrnout, získat větší nadhled

B.- určitě

F.- určitě, já si myslím, že by měla být kladen velký důraz, komunikace je základem, pokud budu špatně komunikovat, budou se utápět v papírech a řešit věci, které by řešit nemuseli

Služba kriminální policie a vyšetřování

1 Jaký je váš názor na strategii a filosofii policejní práce, která je orientovaná jako služba veřejnosti?

D.- naše práce je pro veřejnost, tím pádem bez veřejnosti nemůžeme bez veřejnosti nejsme nic, musíme být v komunikaci a podávat nezkreslené informace

E.- policie by se měla veřejnosti co nejvíce otevřít a to především již od základní jednotky policisty na ulici, policista by měl myslet na to, že je to poslání, služba

nekončí pracovní dobou, pokračuje i mimo práci, vstřícnost i mimo službu, nejen v pracovním procesu ale i v osobním životě vstřícnost, obětavost, ale i praxe

I. vnímám to pozitivně

2 Jak vy konkrétně využíváte strategii a filosofii community policing?

D.- když pracujeme se svědky a s oběťmi trestné činnosti

E.- událost, oznamovatel, našli se klíče, bylo po pracovní době, hledal majitele klíčů, podařilo se najít vlastníka, přímá implementace, věnovat se problému i nad rámec svého výkonu, v kriminální službě se snažíme přimět občany, aby poskytli informace, působit tak, aby byli aktivní

I.- pracuji s veřejností, pomáháme občanů a občané pomáhají nám, je to vzájemná spolupráce

3 Co je podle vás policejní činnost jako služba veřejnosti

D.- je to především pomáhat veřejnosti a být tam, kde to lidé potřebují

E.- pomoc, když se někdo například ztratí, těhotné ženě – odvést na místo, mimo rámec běžného výkonu, nejsme jen v kolejích objasňování protiprávního jednání, hlavně na ulici poradit, vyjít vstříc, spousta občanů je bezúhonných, nemají tolik možnosti se s policií setkat, jejich dojem je potom přenášen na celkové veřejné mínění

I.- snažíme se objasňovat trestnou činnosti, tím ta pomoc je služba té veřejnosti

4 Jakým způsobem může spolupráce a podpora veřejnosti přispět ke kontrole nad kriminalitou?

D.- bez podpory a komunikace s veřejností by se nám nepodařilo kriminální činnosti nějakým způsobem minimalizovat, jednoduše velice značně

E.- hlavním motorem je aktivní přístup občanů, volat policii, podat informace, svědectví, tipaři – zloději, moje laxnost povede k vykradení mého bytu,

I.- občané jsou vnímaví, mnohdy nám pomohou dokumentovat trestnou činnost, sami se přihlásí, pokud mají problém, nebo zahlédli páchání jsou nápomocní při dokumentaci

5 Za jakých podmínek

D.- musíme s nimi mluvit, musí nám věřit

E.- na nic si nehrajeme, bereme to jako spolupráci

I.- jestliže jsme my veřejnosti my otevřeni, je nám ona nápomocná

6 Jakou máte konkrétní zkušenost se spoluprací občanů s policií

D.- na kriminálce jde již o závažné protiprávní jednání, spolupráci vnímám jako nutnou, ale občané se k tomu staví, jen co musí, nic navíc neřeknou

E.- pachatelé, které čeká trest tak spolupracují pouze za účelem vidiny snížení trestu, svědci jen co nám musí na naše dotazy odpovědět, jsou ale také extrémní, kdy nám chodí anonymy k prověření nějaké osoby, která porušuje zákon, ty jsou poté velmi konkrétní

I.- velice individuální, vesměs s kladnou stránkou, veřejnost ráda pomáhá

7 Má důvěra občanů význam pro policejní činnost? Jak vám důvěra občanů pomáhá nebo nepomáhá v policejní činnosti?

D.- důvěra je velmi důležitá, je potřeba jí budovat

E.- za poslední dobu se samozřejmě obraz policie zlepšil, myšlenkou community policing, vycházet jim vstříc, donedávna způsoben špatným dialogem mezi policií a občanem, veřejnost má dnes dobrý přehled o činnosti policie, prezentační akce od dětí až po seniory, policie implementuje aktivní přístup k veřejnosti formou různých projektů, je stále co zlepšovat, pohled se už zlepšil, musíme tuhle myšlenku prohlubovat

I.- samozřejmě, je to alfa omega

D.- pokud nám veřejnost věří, velmi nám to při práci pomáhá

E.-pokud máme projekt s preventivními službami, snižuje nápad trestné činnosti a objasněnost trestné činnosti, občané jsou již informováni o příslušnosti policisty

I.- bez důvěry nelze pracovat

8 Jakým způsobem lze podle vás dosáhnout důvěry v policii a pocitu bezpečí obyvatele? Je to záležitost komunikace, preventivní činnosti nebo mediálního obrazu?

D.- je to průřez všech těchto věcí

E.- je to syntéza těchto různých věcí, mediální obraz – projekty, pořady v televizi, různorodost policejní činnosti, medializace úspěšných akcí, komunikace jednotlivých policistů s občanem, občan, který se neseťkává s policií často, potřebuje vstřícný a chápavý postoj, dát mu najevo, že s ním soucítíme, dáme mu prezent, uklidníme ho v jeho situaci, odcizená kabelka, kolo

I.- tři v jednom, vyčerpán

9 Jak vy sám můžete přispět ke zvýšení důvěry a pocitu bezpečí obyvatele?

D.- tím, že budu vytvářet pozitivní obraz směrem k policii, svým chováním a jednáním

E.- v bydlišti mohu požádat sousedy k vstřícnosti, sdělení nějakého podnětu, ale také mé chování, sociální inteligence, jsem slušný člověk, policista, umím pozdravit, vyslechnout

I.- tím, že také budu otevřená, nebudu se blokovat veřejnosti, budu sdělovat fakta, které chtějí slyšet

10 Co je pro vás při kontaktu s občanem nejdůležitější?

D.- objektivnost informací, vstřícnost a důvěra

E.- vstřícný přístup, slušnost a zdvořilé jednání, pokud vidí, že mě jeho problém zajímá, bude otevřený, první dojem pozitivní

I. –vzájemná důvěra

11 Co je podle vás efektivní komunikace?

D.- když dostane informace, které potřebuje

E.- vědět, o jakém problému hovoříme, osobu poučit o právech a povinnostech, otázky, aby dialog vedl k nějakému cíli, rozhovor uvést, osobu uklidnit, od obecného ke konkrétnímu, pozvolna

I.- kdy se ta informace, kterou chce veřejnost slyšet nebo naopak zpracovat tam kam má

12 Jak se cítíte v komunikaci s občanem?

D. v nadřazené pozici

E.- já dobře, chtěl jsem veřejnosti pomáhat, stává se mi, že mně na ulici poděkuje poškozený, jsme mozaikou policie, pocit hrdosti a zadostiučinění, pomáhám lidem, vnímám to velmi pozitivně

I.- jako ryba ve vodě, nemám problém v komunikaci

13 Jak jsou podle vás policisté vzdělávání v komunikaci? Co si myslíte o vzdělávání policistů- nováčků v komunikačních dovednostech před nástupem do praxe?

D.- v současné době absolutně nedostačující, mladí lidé mají vůbec v celku s komunikací, v navazování vztahu, měl by být kladen důraz

E.- myslím si, že se ve škole dnes tomu psychologové velmi věnují, modelové situace, například tragické události, velmi správné, určitě rozvíjet, učí nás vzorce chování ale život je pestrý, musí umět vycházet i ze svých osobních zkušeností, prohlubovat, aby na místě splnil služební povinnost, ale také přenesl na veřejnosti pozitivní obraz policie

I.- myslím, že tady máme určitě nějaké rezervy, oddělení, která se tím zabývají, ty jsou to v tom zblhlá, ale lidé jako já kteří pracují na SKPV to musí mít individuálně minimálně vrozené, nemám pocit, že by policie dostatečně zaškolovala kolegy z našich řad v této oblasti

14 Domníváte se, že by měli být policisté v přímém výkonu služby průběžně vzdělávání v komunikačních dovednostech a v jednání s občanem?

D.- určitě, nejen v komunikačních dovednostech

E.- ano, měli by absolvovat různé doplňující školení a kurzy, policista je svým způsobem i psycholog, nejen represe ale také prevence, dozvědět se novinky, společnost je dynamická, vyvíjí se, vzdělání je třeba si doplňovat

I.- nejenže se domnívám, ale je to nezbytně nutné, právě ta komunikace je základ pro naši práci, příklad z praxe, kolega nováček nebyl schopný vytěžit svědky

**COMMUNITY
POLICING**

Policista: U nás pachatelé většinou neutíkají

Má za sebou léta služby u městské policie, poté působil jako územář, tedy policista s přesně vymezeným rajonem na obvodním oddělení Policie ČR Olomouc II se sídlem v Heyrovského ulici. Jedno z největších olomouckých sídlišť zná tedy důkladně. Dnes už prap. Mojmír Moučka do terénu tolik nechodí, místo toho zpracovává případy, které v ulicích řeší jeho kolegové.

Vaším rajonem bylo lidnaté sídliště. Jak jste si s tím jako územář poradil?

Nebylo to celé sídliště, rajon zasahoval i do Slavonína, takže zčásti jsem měl na starosti i obyvatele rodinných domků. Je ale fakt, že z větší části se opravdu jedná o sídliště, a tam to je z hlediska komunikace s lidmi složitější. Sídliště je anonymnější, setkáte se tu třeba s mládeží, která nemá po škole co dělat a jejíž rodiče vůbec netuší, co jejich děti dělají, a tak podobně.

Našel jste nějaký způsob komunikace s obyvateli sídliště?

Měl jsem výhodu v tom, že jsem ve stejném úseku působil už předtím jako strážník městské policie. Už předem jsem tedy o této oblasti něco věděl a znal lidi. Po nástupu k Policii ČR jsem se snažil ty kontakty prohlubovat. Je dobré budovat si vztahy v jed-

notlivých domech a vchodech. Dobré to bylo tam, kde fungovala nějaká samospráva vlastníků bytů, tam jsem byl v kontaktu s domovníky. V některých domech tohle ale chybí, nikdo tam neměl o nic zájem. Obvykle funguje povídání se staršími lidmi, ti mívají přehled o tom, co se kde děje. Chodil jsem taky na schůze komise místní části, to je moc důležité. Další formou navazování kontaktů byla beseda, kterou jsem uspořádal ve školní jídelně.

Jaký ten váš rajon vlastně byl z hlediska kriminality?

Nebylo to hrozné. Ne že by tam bylo kriminality málo, ale dost se nám dařilo případy objasňovat. Když se objevily problémy, řešili jsme je průběžně a operativně, podle situace. Dobře v tom směru fungovala jak

spolupráce s komisí místní části, která dala vědět, když byl někde problém, tak i rozdělení kompetencí s městskou policií.

Jaké problémy se objevovaly? Třeba vykrádání aut, drogy...?

Drogy jsou dost uzavřená problematika, kterou řeší specializovaná jednotka. Když jsem na něco takového narazil já, sám jsem nezasahoval. Mohl bych tak nechtěně zmařit vyšetřování případu, který mají specialisté už nějakou dobu rozpracovaný. Když jsem takové případy měl, vždycky jsem o nich informoval příslušné oddělení. Stejně tak to bylo při vykrádání aut.

Musel jste někdy honit pachatele, jako to vidáme ve filmech?

Občas ano, ale nebyly to takové dramatické honičky. U nás je mentalita lidí jiná než třeba v Americe, kde se snaží utéct za každou cenu, protože když je nechytanou, jsou v pohodě. U nás je důležitější mít důkazy, a pak už není potřeba pachatele honit. Naše právo je zaměřeno na důkazy, listinné výpovědi a podobně. Pachatel ví, že když důkazy a svědky máme, pak nemá cenu utíkat, a nebo, pokud ty důkazy nemáme, utíkat nemusí.

Znají vás někteří dřívější pachatelé, pozdraví vás třeba na ulici?

Ano, je pár takových, kterým jsem i pomohl do vězení. Zdravíme se, je dobře, když ten člověk má respekt a úctu k policistovi. Ne strach, ale respekt ano. **Michal Foltá**

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Marie Štrbáková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. Lenka Holá, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Otevřená tvář policie – služba veřejnosti?
Název v angličtině:	Open up face of the police – service to public?
Anotace práce:	<p>Tato diplomová práce se zabývá vztahem mezi Policií České republiky a veřejností. Ukazuje vliv spolupráce policie s veřejností na snižování kriminality. Teoretická část definuje pojmy policie, veřejnost, community policing, komunikace a veřejné mínění. Zmiňuje faktory, které ovlivňují vztah mezi policií a veřejností. Zabývá se historickým vývojem policie a rozebírá v této oblasti aktuální stav Policie České republiky. Kvalitativní výzkum probíhal s devíti policisty Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje, územního odboru Olomouc pomocí strukturovaného rozhovoru. Pro tvorbu výzkumného nástroje byly vybrány tři základní kategorie. Jedná se o kategorii důvěry, spolupráce a komunikace. Závěry, ke kterým jsme dospěli analýzou rozhovorů, ukazují, že pro efektivní policejní činnost má klíčový význam podpora veřejnosti. Policisté vnímají podporu občanů jako prvořadý faktor pro úspěšný boj s kriminalitou.</p>
Klíčová slova:	Policie České republiky, veřejnost, community policing, důvěra, spolupráce, komunikace, kriminalita, veřejné mínění.
Anotace v angličtině:	This thesis looks into the relation between the public and the Police of the Czech Republic. It shows the influence of cooperation between the police and the public on decreasing criminality rate. The theoretical part defines the terms police, public, community policing, communication and public opinion. It mentions

	<p>the factors which influence the relation between the police and the public. It looks into the history and development of the police and with regards to this it deals with the contemporary state of the Police of the CR. The qualitative survey was carried out with nine officers from The Police Regional Directorate of Olomouc region, Territorial Division Olomouc by means of structured interviews. To format the research instrument three basic categories were chosen. They are as follows – trust, cooperation and communication. The outcomes produced by analysing the interviews show that the public support plays the key role in the effective police activity. The police officers perceive the public support as the primary factor in a successful fight with criminality.</p>
Klíčová slova v angličtině:	The Police of the Czech Republic, public, community policing, trust, cooperation, communication, criminality, public opinion
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1 Grafické znázornění výsledků výzkumu STEM/MARK, a. s., z let 2003/2004 a Ipsos Tambor z roku 2007 pro Policejní prezidium České republiky.</p> <p>Příloha č. 2 Informovaný souhlas s využitím informací z rozhovoru pouze pro účely diplomové práce „Otevřená tvář policie – služba veřejnosti?“</p> <p>Příloha č. 3 Otázky rozhovoru</p> <p>Příloha č. 4 Přepisy rozhovorů</p> <p>Příloha č. 5 Logo CP</p> <p>Příloha č. 6 Rozhovor s policistou. FOLTA, M. Policista: U nás pachatelé většinou neutíkají. <i>Radniční listy, měsíčník občanů statutárního města Olomouc</i>, 2010, roč. 12, č. 12, s. 19.</p>
Rozsah práce:	91
Jazyk práce:	český